

1. C Í M L A P

Balkány város Településrendezési Tervéhez ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

3. kötet

Megrendelő:

Balkány város Polgármesteri Hivatala

Balkány

Rákóczi u. 8.
4233

Tervező:

LA-URBE Építésziroda Kft

Miskolc

Patak utca 10.
3525

Miskolc, 2008. október hó

2. ALÁÍRÓ LAP

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

Vezető településtervező:

Lautner Emőke
TT-1-05-0079
LA-URBE Kft.

Okl. Településtervező munkatárs:

Györe Mária
LA-URBE Kft.

Közlekedéstervező:

Sarnék Ferenc
MEZŐBER PLUSZ Kft.
VR/VCS-1-15-0295

Zöldterület tervező:

Dobos Sára
05-0018-SZK1-SZK
ÉLETTÉR BT.

Környezetvédelem:

Lipcsei Ágnes
K-2-15-0299
MUNDUS VIRIDIS KFT.

Víziközművek tervezője:

Sarnék Ferenc
MEZŐBER PLUSZ Kft.
VR/VCS-1-15-0295

Gázellátás tervező:

Sarnék Ferenc
MEZŐBER PLUSZ Kft.
SZM-15-48

Elektromos energia és hírközlésellátás tervező:

Posh György
SZV-2-15-0486

Ügyvezető:

Lautner Emőke

Miskolc, 2008. október hó

3. TARTALOMJEGYZÉK

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

1. Összefoglaló településrendezési javaslatok

- 1.1. Előzmények
- 1.2. Szerepkör, regionális kapcsolatok
- 1.3. A gazdasági szerkezet változása
- 1.4. A népesséviszonyok változása, humán erőforrások

2. A településszerkezet változása

- 2.1. A településszerkezet hálózati elemei
- 2.2. A településszerkezet területfelhasználási elemei

3. A szabályozás főbb elvei

4. Tájrendezési és környezetalakítása munkarész

- 4.1. Táj és természetvédelem, tájrendezés
- 4.2. Környezetvédelem, környezetalakítás

5. A települési infrastruktúra elemei

- 5.1. A település intézményrendszere
- 5.2. Lakásellátás
- 5.3. Közlekedésfejlesztési javaslat
- 5.4. Közművek fejlesztési javaslata

6. Örökségvédelmi hatástanulmány

- 6.1. Helyzetértékelés
- 6.2. Változtatási szándékok
- 6.3. Hatáselemzés

7. Az országos területrendezési tervnek való megfelelés igazolása

- 7.1. Az országos területrendezési terv Balkány várost érintő elhatározásai
- 7.2. Az országos területrendezési terv és a településszerkezeti terv összhangjának igazolása

8. Biológiai aktivitási mérleg

9. Tűzvédelmi tervfejezet

Miskolc, 2008. október hó

4. ÖSSZEFOGLALÓ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI JAVASLATOK

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

1.1. Előzmények

Balkány város Polgármesteri Hivatala 2001. évben határozta el a város településrendezési tervének elkészítésére.

A megbízást a LA-URBE Építész Iroda Kft. kapta. A szerződéskötésre 2001. év június hónapjában került sor, 2003. évben pedig szerződésmódosítás történt.

Jelen tervdokumentációkhoz a helyszíni vizsgálatok több ütemben készültek 2002. év ősze és 2003. év augusztusa közt.

A településrendezési tervet és településfejlesztési koncepciót megalapozó vizsgálati munkarész elkészült, teljes körűen, szakáganként, mely a település építészeti településrendezési vizsgálatain túl zöldterületek, közlekedési és közmű vizsgálatokat is tartalmaz a szakmai követelményeknek megfelelően.

I. ütemben készültek az alábbi munkarészek a településrendezési terv szakmai előkészítése-ként:

A.) Mérnöki műszaki előkészítés

Alaptérképek, vízügyi szakvélemény, környezetvédelmi vizsgálat.

B.) Vizsgálatok összefoglaló értékelése

Teljes körű összefoglaló értékelés minden szakág vonatkozásában. A vizsgálati dokumentáció a településfejlesztési koncepció előzményeként szolgál.

II. ütemben készül:

A város hosszú távú településfejlesztési koncepciója, programja jelen tervdokumentációnk.

Széleskörű előkészítő munkára alapozott javaslat

- Az előkészítés során az előzetes államigazgatási eljárás lefolytatásra került az (ÉTV. 9. § (2) szerint)
- Kérdőívek a gazdaság szereplőihöz
- Interjú kérdések a város vezetőihez, képviselőihez, társadalmi szervezeteihez és a lakossághoz
- Egyeztető tárgyalások a képviselőkkel, a Polgármesterrel.

III. ütemben készülnek a TRT hatósági egyeztetési tervanyagai, jelen tervdokumentáció

- Településszerkezeti Terv és leírása
- Szabályozási Terv és Helyi Építési Szabályzat
- A Településrendezési Terv alátámasztó munkarészei

IV. ütem

- A jóváhagyott terv dokumentálása.

Alaptérkép

A tervezési területre vonatkozó földhivatali nyilvántartási térképek beszerzésre kerültek. Ezek felhasználásával, kiegészítésével, helyszíni korrekciókkal készítettük el a tervezési alaptérképet.

Az alaptérkép digitálisan készült és alkalmas a terv fogadására.

A mérnöki műszaki előkészítésben, annak dokumentálásában a digitális tervezési alaptérképet CD lemezre írva átadtuk a Polgármesteri Hivatalnak.

Előzetes véleményezési eljárás

Az Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 9. § (2) bekezdése előírja, hogy a településrendezési tervek készítését előzetes véleményezési eljárásnak kell megelőznie.

A Polgármesteri Hivatal az előzetes államigazgatási eljárást lefolytatta. Az illetékes államigazgatási szervek nyilatkozatait a vizsgálati tervdokumentáció Terviratok fejezet tartalmazza.

Az eljárás lefolytatására 2002. december – 2003. január hónapjában került sor.

Az államigazgatási eljárás során nem merültek fel olyan körülmények, melyek a településrendezési terv készítését akadályozták volna.

Az előzetes vélemények a településfejlesztési koncepció és a településrendezési terv készítésekor beépültek a javaslatokba.

Előzménytervek

ORSZÁGOS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV

A tervkészítés alapja a magasabb szintű tervek figyelembe vétele. Jóváhagyott Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Területrendezési terv hiányában az Országos Területrendezési terv anyaga mérvadó.

Térszerkezet, térségi kapcsolatok:

A település térszerkezeti helyzetét jelenleg csak alsóbbrendű, összekötő utak határozzák meg. Annak ellenére, hogy a település két nagyváros Debrecen és nyíregyháza térségében fekszik, a megközelítési viszonyok javítandók.

Meglévő, a település elérhetőségét biztosító utak:

4102.sz. forgalmi út (Nagykálló-Nyíradony), amely egyben a települési főút,

4913.sz. forgalmi út (Balkány-Nyírmihálydi), települési főút,

4901.sz. forgalmi út (Balkány-Hajdúhadháztéglás), települési főút

Közlekedési hálózatok:

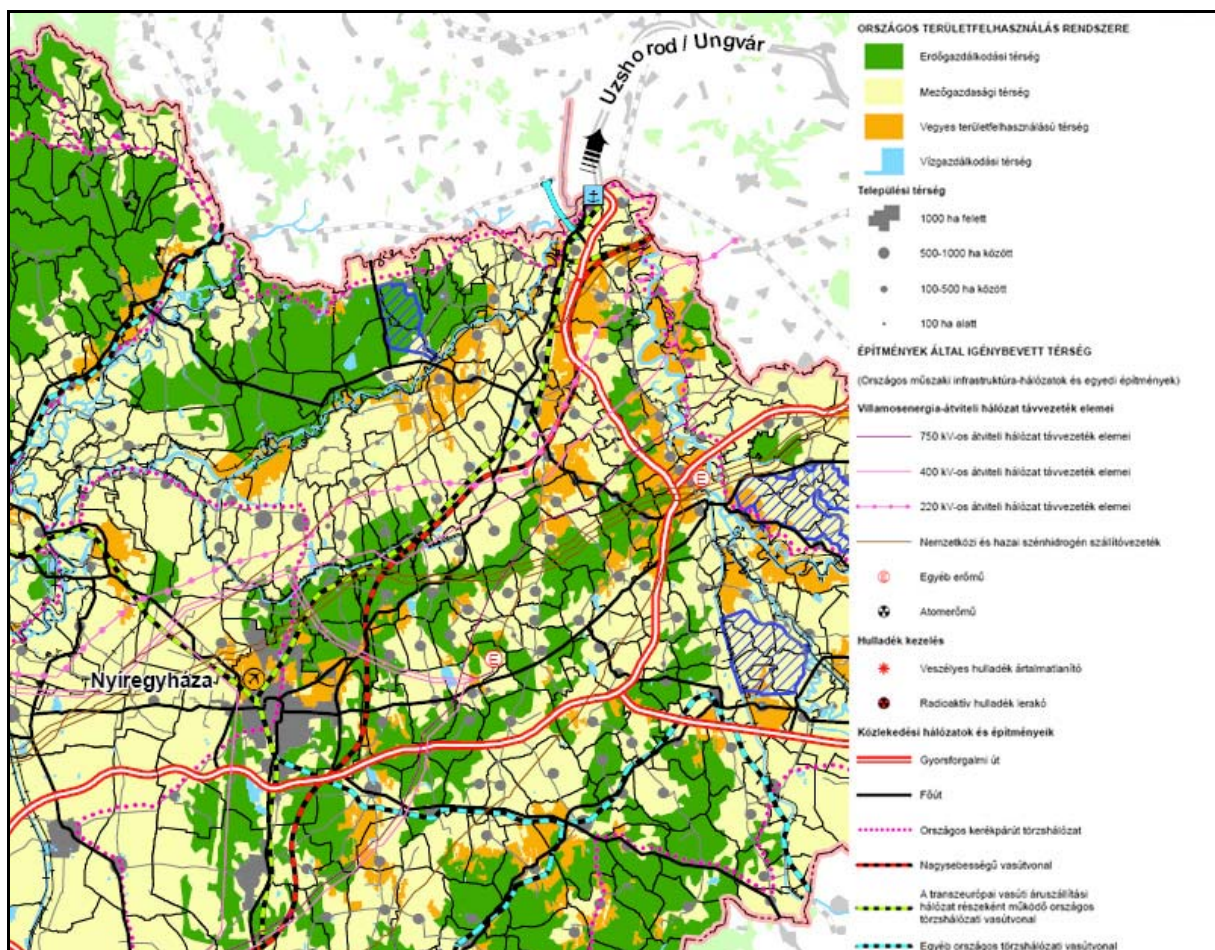
Gyorsforgalmi utak

Az egyes ágazati koncepciókat integráló Országos Településrendezési Terv (OTRT) rögzíti a gyorsforgalmi utak tervezett nyomvonalait érintett térségünkre is. A terv tartalmazza – az V. sz. Helsinki folyosó részeként – az M3 autópálya Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei továbbvezetését a (Polgár) – Nyíregyháza – Vásárosnamény – Barabás – (Munkács) nyomvonalon. Vásárosnamény és Záhony között egy leágazó szakasz is tervbe van véve. Ukrajnai kapcsolódó szakasza Ungvárra vezet.

Az autópálya a települést a jövőben sem fogja közvetlenül érinteni, az V. euro folyosó nyomvonalát hordozó tervezett M3-as autópályára településünk Nagykálló térségében kapcsolódhat.

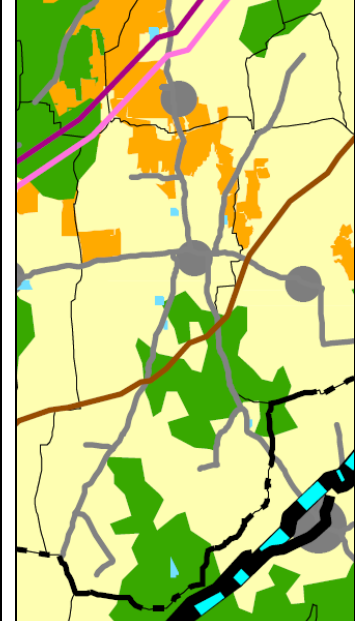
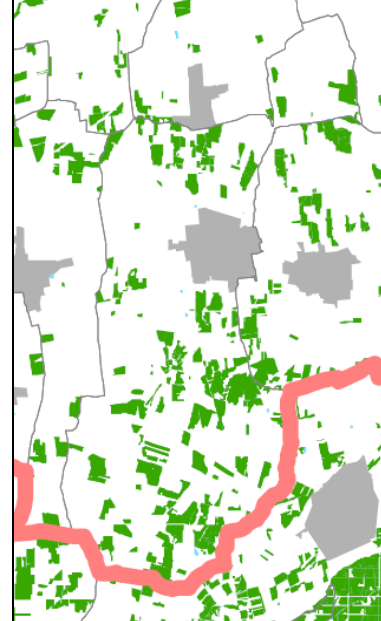
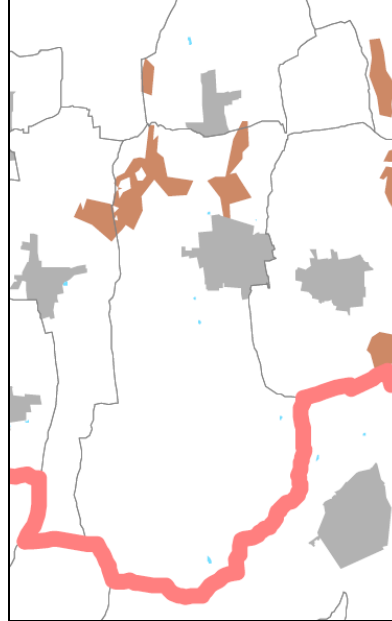
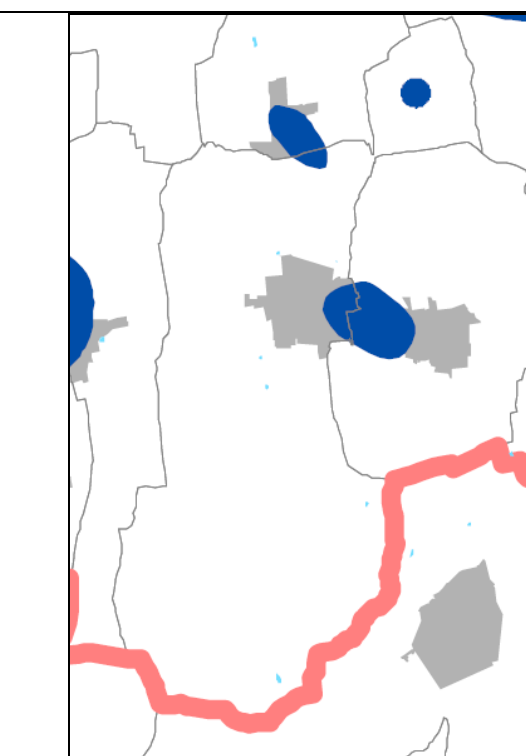
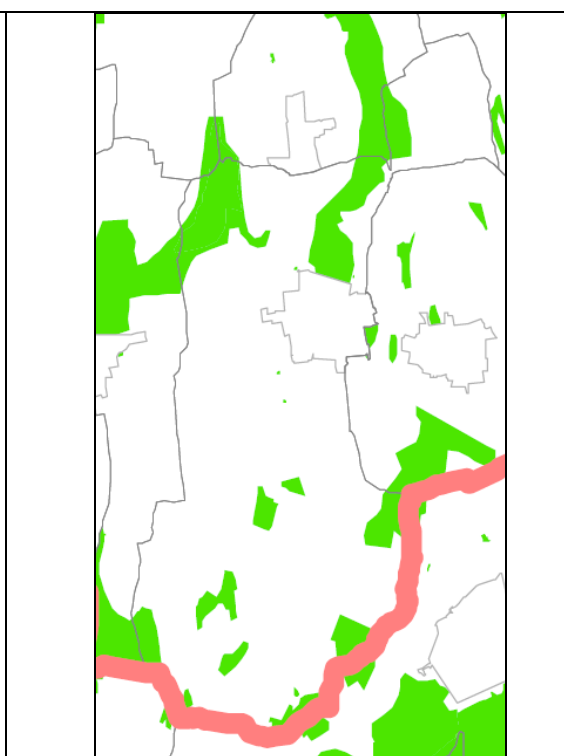
Főutak

Balkányt közvetve érintő tervezett fejlesztés a Nyíregyháza – Nagykároly, egyben Nagykálló – Kállósemjén elkerülő út (Románia) útvonal főútként való kiépítése, és rajta nemzetközi határátkelő létesítése, mely megvalósulása esetén nem csak a megyei központtal való kapcsolatot fogja javítani, de perifériális (határ közeli) helyzetét is felértékeli.

Kivonat az Országos Területrendezési Tervből

Az Országos Területrendezési terv országos övezetei Balkány környezetében az alábbiak:

		
Részlet az Országos területrendezési tervből Erdő, mezőgazdasági és vegyes területfelhasználású térség (2008.06.09.)	Kiváló termőhelyi adottságú erdő- terület övezete (2008.06.09.)	Kiváló termőhelyi adottságú szántó- terület övezete (2008.06.09.)
		
Részlet az Országos területrendezési tervből – kiemel- ten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi övezet (2008.06.09.)	Részlet az Országos területrendezési tervből- öko- lógiai hálózat	

Dél-Nyírségi Kistérség agrárstruktúra- és vidékfejlesztési stratégiai programja 2000-2006 (Megakom Kft. 2000.)

A program általános célkitűzései a mezőgazdasági termelés hatékonyságának javítása a termelési struktúra korszerűsítésén keresztül, a kistérség gazdasági hátterének megerősítése és a foglalkoztatás bővítése, verseny képességének javítása és az EU tagság következtében fellépő új kihívásokhoz való felkészülés.

Speciális célkitűzésekként a következőket kapcsolja még céljaihoz:

- a helyben előállított mezőgazdasági termékek piaci versenyképessége,
- a munkaerő-piaci esélyek javítása,
- a minőségi élet infrastrukturális, épített környezeti és természeti feltételeinek javítása,
- kiegyensúlyozott gazdasági szerkezet megteremtése, az ipari és szolgáltató szektor erősítése.

BALKÁNY KÖZSÉGRENDEZÉSI TERVE (Debreceni Tervező Vállalat, 1966.)

A normatív számítások alapján készült terv – mivel közpark funkciót nem jelölt ki Balkány számára – reális nagyságrendben gondolkodott, fejlesztési javaslatait lassú népességszám-növekedésre alapozta. Elsősorban lakóterület fejlesztéseket irányoz elő, a közcég déli irányú továbbépítésével és a központ tömbjeinek feltárásával. Vonalzóval felszerkesztett, rácsos úthálózata sajnos teljesen idegen a település hagyományos szerkezetétől. A terv elhatározásainak bizonyos részei – elsősorban az új beépítésű területek tekintetében - megvalósult, a későbbi rendezési tevékenység alapjait képezi.

Hozzáállása a külterületi lakott helyekkel szemben arrogáns, csupán Aba- és Perkedpuszta fennmaradásával számol (ma is belterület), valamint Görénypuszta és Cibakpuszta szövetkezeti központtá való átalakulásával.

BALKÁNY KÖZSÉG ÖSSZEVONT RENDEZÉSI TERVE (Panoráma Kft. Miskolc, 1993.)

Balkány város jelenleg érvényes Településrendezési Terve alapjaiban az előző terv elhatározásait viszi tovább, a szerkezeti beavatkozások finomításával. Több eleme – például sportközpont, vagy a piac bővítése – ma is szerepel az Önkormányzat elképzelései között.

Érdekes eleme a beépítésre szánt terület téli részén tervezett, farmergazdálkodásra alkalmas telkek kijelölése, hiszen ez a terület gyakorlatilag határos lenne az erre a funkcióra tökéletesen alkalmas Cibakpusztával.

A tervhez tartozó építési rendelet sajnos elég vázlatos, nem szolgálja a differenciált építési igények és az egységes településkép összhangját.

ELHATÁROZOTT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS BENYÚJTOTT PÁLYÁZATOK

Közlekedésfejlesztés

Béketelep – Abapuszta összekötő út

Balkány – Biri összekötő út tervezése

Biri – Perkedpuszta összekötő út

Perkedpuszta – Kállósején összekötő út

Tanyákkal kapcsolatos fejlesztések

- Tanyán élő emberek esélyegyenlősége
Fináncitánya ivóvízzel való ellátása

Egyéb pályázatok:

- Alapellátás, a központi ügyeleti rendszer fejlesztése (P/2003/313/33)
- Diplomás fiatalok elhelyezkedését segítő munkaerő-piaci program
- Európa Pályázat Előkészítő Alap (2002/000-315.01.03)
- Decentralizált Térség- és Település Felzárkóztatási Céllelőirányzat (Európai Agrár Információs Pont)
- Az önkormányzatok infrastrukturális és intézményfejlesztési célú támogatáshoz (köz-épületek felújítása)
- Kisebbségi önkormányzatok informatikai infrastruktúrájának fejlesztése
- SZAK 2003: hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő programok bevezetéséhez szakértő igénybevétele
- Közmunka program: középületek felújítása Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye településeinek összefogásával

1.2. Szerepkör, regionális kapcsolatok

A település fekvése miatt az Észak-Alföldi régióhoz tartozik, amely 3 megyét foglal magába: Szabolcs - Szatmár - Bereg-, Hajdú Bihar- és Jász - Nagykun - Szolnok megyét. Az Észak-Alföldi régió az ország egyik legnagyobb kiterjedésű és népességű régiója. A régióon belül Balkány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található a Nagykállói kistérség.

Magyarország keleti részén fekvő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét 1994-től hét statisztikai kistérségre osztották. Ezek közül az egyik, a Balkányt is magába foglaló Nagykállói kistérség.

A kistérség jelenleg az országos átlag alatti fejlettségű terület. Balkány fejlődése megrekedt, nagy a munkanélküliség, és jellemző a marginalizálódás és az elöregedés is. A térség településeinek összetartozása erősödik, így komplex felépítésű, szélesebb társadalmi – önkormányzati összefogáson alapuló fenntartható vidékfejlesztési programokra alkalmas a kistérség. A program kidolgozása 2000 évben megtörtént (bár a város 2002-2003 évben beadott pályázataik közül egy sem épül térségi összefogásra)

Sajátos, központi jellegű funkciót jelent Balkány számára a település külterületén található nagyszámú lakott hely, melyek számára mindennemű szolgáltatás a központi városban érhető el. Ez a helyzet azonban inkább teher, mint előny a település számára.

A település saját intézményrendszerrel rendelkező önálló város.

Az elérendő cél – a települési együttműködés racionális feladatainak megtartásával – a település önállóságának megtartása és térségi szerepének fokozása.

1.3. A gazdasági szerkezet változása

Balkány fejlődésére közvetve az ország és a helyi gazdaság stabilitása illetve dinamikája hat, hiszen ezek következménye, hogy a munkahelyek száma elégséges-e, hogy a lakossági és önkormányzati bevételek mértéke, a lakossági ellátás, a térbeli rendezettség és a település működésének színvonala megfelelő-e.

Köztudott, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ma is az ország elmaradottabb, hátrányosabb helyzetű régiói közé tartozik. Ez alól csak a megyeszékhely a kivétel, dinamikus, szinte robbanásszerű fejlődésével. Elsősorban összeomlott és mai napig talpra nem állt ipara és mezőgazdasági jellege determinálja gazdasági lehetőségeit is. Az ipar és a magyar mezőgazdaság ismert helyzete illetve a megye tőkeszerző képességének alacsony volta miatt a megyében az egy főre jutó GDP kb. 30-40 %-kal alacsonyabb az országos átlagnál.

Balkány a megye déli kistérségének társközpontja. Gazdaságföldrajzi elhelyezkedése speciálisnak mondható abból a szempontból, hogy részben Debrecenhez mint régióközpontoz és Nyíregyházához, mint megyeszékhelyhez kapcsolódik. Közlekedés földrajzi és egyéb, elsősorban tanyaközponti és kulturális adottságai társközponttá válását vetítik előre megfelelő intézkedések és programok kidolgozása esetén.

A gazdasági szerkezet alakításának fő szempontjait a fenntartható fejlődés elve, a piaci és humán szolgáltatások, az emberi erőforrások a tudás – intenzív termékek előállítása, a beszállítói ipar, a kis- és középvállalkozások, a termékfeldolgozottság szintjének növelése kell hogy jellemezze.

Balkálynak, mint városnak jelenlegi adottságai, a régió- és megyeközpontoz való közelsége és várhatóan ugrásszerűen javuló elérhetőségi kapcsolatrendszere, a település területi tartalékai, természeti és kulturális öröksége, valamint humán erőforrás adottságai jó alapot adhatnak a gazdasági szerkezet átalakítására.

Ipar

A mintegy 7000 fős város gazdasági adatai:

Sorszám	Megnevezés	2002. év
1.	Működő összes vállalkozások száma	255
2.	A működő jogi személyiségű vállalkozások száma	39
3.	A működő jogi személyiség nélküli vállalkozások száma	216
	Ebből működő egyéni vállalkozások száma	184
4.	50 főnél kevesebbet foglalkoztató működő jogi személyiségű vállalkozások száma	38
	50-249 főt foglalkoztató működő jogi személyiségű vállalkozások száma	1
	250 főt és ennél többet foglalkoztató működő jogi személyiségű vállalkozások száma-	-

Balkány területén az ipari üzemek a volt Állami Gazdaság és Termelőszövetkezet területén jelennek meg, koncentráltan, a lakóterületektől viszonylag jól elkülönülve.

Az iparterületek pozíciója, településszerkezetben betöltött szerepe, közúttal és vasúttal történő jó megközelítésének lehetőségei Ipari Park kialakítását teszik lehetővé.

A tervezett Ipari Park komolyterületi tartalékokkal bír.

Jelentős ipari üzem a központi belterület délnyugati határán található METAROLL Fémipari Kft, a ma mintegy 110 főt foglalkoztató korszerű üzem (a dolgozók létszáma egykor elérte a 600-at). A szomszédságában lévő FIB HUNGARY Kft-hez hasonlóan fém saválló tartályok, ventilátorok stb. előállításával foglalkozik. Vasipari tevékenységet folytat továbbá a belterületől nyugatra, a volt állami gazdaság területén található MEZŐ-STAHl Kft. és a volt Termelő Szövetkezet területén lévő fémlemezgyártó cég, a SPEC-PROFIL Kft.

Műtrágya gyártásával foglalkozik a belterületől délre eső telephelyén a MAGYAR AG-RÁRHÁZ Kft.

A fafeldolgozó iparnak több képviselője is található Balkányban: fatelepet találunk a Széchenyi utca végén, az Adonyi úton (Perge György) és a volt állami gazdaság területén (BEKŐ és FIA Bt). Az utóbbi két cég raklapgyártással is foglalkozik.

Bányászat

A település déli határában található külszíni fejtés volt a település egyetlen hivatalosan működő homokbánya, amit azonban a Bányakapitányság a megfelelő engedélyek hiánya miatt bezáratott. Jelenleg nincs engedélyezett bányászati tevékenység Balkány területén. Engedély nélküli homokbányákat Perkedpuszta, Abapuszta, Csiffy-tanya, Mészárosi tanya területén, valamint a központi belterület határához kapcsolódó volt tsz területtől délre találunk.

Javaslat:

A településszerkezeti tervben homokbánya területet ki kell jelölni.

A hagyományos fém- és fa feldolgozóipar fejlesztésén túl kitörési pont lehet a mezőgazdasági termékfeldolgozó ipar (állattartáshoz és gyümölcsstermeléshez kapcsolódó) fejlesztése.

Az ipari-gazdasági fejlesztés terén a helyben történő magasabb feldolgozottság szintű és hozzáadott értékű termékek előállítását kell szorgalmazni, illetve kisvállalkozói, beszállítói ipart is célszerű ösztönözni mind a régió és megye központban megtelepedett nagyvállalatokhoz, mint a helyben megtelepedettekhez.

A települést vonzóvá kell tenni tökeerős nagyvállalatok megtelepedéséhez, ezek feltételeit mind terület előkészítéssel, mind gazdaságélénkítő programokkal meg kell teremteni.

Egyéb javaslat:

- munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi ipari-gazdasági övezetek kialakítása, bővítése
- mezőgazdasági feldolgozóipar fejlesztése, a mezőgazdasági feldolgozóipar beszállítói háttérének erősítése
- infrastruktúra fejlesztése

Mezőgazdaság

A kistáj geomorfológiai adottságai, a változatos talajféleségek térbeli elosztása és a birtokszerkezet elaprózottsága miatt Balkány igazgatási területe nagyüzemi gazdálkodásra nem alkalmas.

A termőterületekre jellemző aranykorona érték alacsony. Átlagérték: 13 AK.

A város külterülete nyírségi viszonylatban közepesen erdősült. A fedettség mértéke 30%. Az erdők, jól tükrözve a térség mozaikos talajtani adottságait, elsősorban szórtak, szigetes elhelyezkedésűek, de az északi, déli részeken nagy kiterjedésű összefüggő erdőkkel is találkozhatunk.

Balkány külterületén az erdőállomány figyelemre méltó tájszerkezeti elem, mely része a Nemzeti Ökológiai Hálózathoz. Az ökológiai hálózat működőképességének biztosítása céljából az erdők összefüggő területű erdőállománnyá fejlesztése feladat Balkány életében. Ennek területi lehetőségei az alacsony aranykorona értékű szántóterületek, a felhagyott szőlősők, zártkertek és a nem védett rétek által adottak.

E fejlődési irány megfelel az Országos Területrendezési Terv előírásainak, mely a város térségét vegyes, mezőgazdasági, erdőgazdasági területbe sorolja.

Balkány termőterületének 50%-át a szántók foglalják el. Átlagos aranykorona érték 10 AK. A gyenge termőerőből következően a szántóföldi növénytermesztésre kevésbé alkalmas területeket egyre szívesebben hasznosítják gyümölcsösként.

Gyümölcsösök (melyből származik a település mezőgazdasági jellegű bevételének legnagyobb része) Perkedpuszta, Görény puszta, Balkány, Béke telep, Csiffy tanya és Aba puszta lakott területek határában a jellemzőek. A gyümölcsösként nyilvántartott terület 75%-a termő, a többi részben előregedett, vagy fiatal ültetvény. Fejlesztési célként az alacsony AK érték szántó területek gyümölcsössé (vagy erdővé) alakítását jelöljük meg a telepítést elősegítő öntözőrendszer biztosításával.

Az egykori virágzó szőlőskertek az északi és déli fekvésű zártkertekben, ma többségében műveletlenek. A gondozatlanságból következően a területek lassan spontánul erdősülnek. Szőlőművelést a jövőben, kis parcellákon a külterületi lakott helyekhez kapcsolódóan javasoljuk.

A település külterületén kevés a rét, legelőterület. Szórtan, szigetesen helyezkednek el. Nagyobb, összefüggő területű rétek a csatornák mentén és az É-D-i irányú mélyebb fekvésű területeken találhatók, szántók által közrezártan. De megtalálhatók külterületi lakott területek határában is, mint Felszabadulás telep, Kismogyorós településeknél, ahol a homoki legelőket juhtenyésztésre, vagy baromfinevelésre használják.

Tekintettel arra, hogy a rét területeket állattartásra használják, s hogy általánosságban a gyepek értékes növénytársulásoknak, ezen belül fajoknak adnak teret, a megtartásukat javasoljuk. Védett gyepfelületek (a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága adatszolgáltatása szerint) az északi fekvésű területrészen (Görényi oldalon) találhatók.

A település külterületén jelentős nagyságú fejlesztési iránynak az erdősítést javasoljuk, a gyenge termőerejű területeken. A legnagyobb beavatkozást a központi belterületet É- és D-i irányból megközelítő erdővonulatok kialakításával tervezzük.

A település erődterületének jelentős aránya magántulajdonú és gazdasági rendeltetésű erdő. Egészségügyi, turisztikai rendeltetésű erdőkkel – mivel nem rendelkezik a település – javasoljuk azok meghatározását. A belterülettel délről határos új erdősítések területét is hasonló rendeltetésűnek javasoljuk kapcsolódva a rekreációs célra tervezett zöldfelületekhez.

Javaslat:

A fenntartható mezőgazdaság kialakításának, piaci versenyképesség javításának elemei:

- az Európai Unió közös agrárpolitikájának, a közösségi vívmányoknak az átvétele, a szükséges tudásbázis megteremtése
- termőföld hasznosításának racionalizálása, leépült termőalapok pótlása
- a kárpótlás során kialakult előnytelen, gazdaságtalan birtokviszony-szerkezet megváltoztatása
- új termékek termesztése (gyógy-, fűszernövények, biotermékek, zöldségtermelés)
- a szétszórt gazdaságok versenyképességének növelése gépesítéssel, érdekvédelmi szövetkezetek, új típusú társulások megalakításával
- tároló és feldolgozó kapacitás növelése
- egyenletesen megbízható minőségű termékek termesztése
- az állattartás környezetvédelmi, higiéniai, állatelhelyezési feltételeinek javítása

Kereskedelem-szolgáltatás:

A gazdasági élet szerkezetváltása a kereskedelem és szolgáltatások területén is igen nagy változást hozott a térségben. A rendszerváltozás előtt a térség minden településén mind fogyasztási cikk, mind iparcikk kereskedelemben a helyi ÁFÉSZ volt szinte az egyedüli, aki a kereskedelmet és szolgáltatást ellátta a térségben.

Balkányban a nagyobb kereskedelmi létesítmények hiányoznak, így a kereskedelmi forgalom egy része a környező nagyvárosok bevásárló központjaiba tevődik át, melyet a helyi ellátás színvonalának növelésével lehet ellensúlyozni.

Az 1990-es években ugrásszerűen növekedett a cégalapítási láz, az egyéni vállalkozások száma ugrásszerűen nőtt a kereskedelem terén is. Balkányban rohamosan nőtt a házi boltok, garázsboltok száma. A ruházati butikok, a használt ruha értékesítés és a piaci ruházati kereskedelem megjelenése szétaprózta a kereskedelmet. Mára már alábbhagyott a kereskedelmi vállalkozások számának a növekedése. A térségben jelenleg a kis alapterületű boltok számaránya a meghatározó.

Javaslat:

Balkányban elsősorban a kereskedelem és szolgáltatások területén a nagyobb szolgáltatók és kereskedelmi cégek, áruházak letelepítését kell szorgalmazni.

A fejlesztést olyan területeken kell megvalósítani, melynek elérhetősége, közlekedési kiszolgálása jó mind a település, mind a kistérség mint a tanyavilág számára.

Fontos fejlesztési cél kell, hogy legyen a települési piac megoldása, vásárcsarnok építése, melynek helye a vasútállomás környezetében, az új főúttal föltárt területen a tervezett autóbusz pályaudvar környezetében lenne.

Idegenforgalom:

Balkány idegenforgalmi nevezetessége a védett műemlék református templom, a műemlék jellegű Gencsy-kastély és a Csiffy tanyán, a volt Jármly-kastély parkjában található mamutfenyő. Ezek azonban csak más környékbeli turisztikai látnivalókkal együtt képesek távolabbi helyekről turisták idecsalogatására. A térségben Nagykovács rendelkezik jelentős idegenforgalmi vonzerővel: műemlék épülete a volt megyeháza, a református templom és harangtorony, műemlék jellegű a római katolikus templom és plébániaház, valamint több klasszicista lakóház. Az „Ínségdomb” és a „Csodarábbi sírja” a történetével lehet vonzó. A Harangodi Tábor és a „Kállai kettős” Néptáncfesztivál rendezvénye országos hírű.

Balkány kereskedelmi szállásférőhellyel nem rendelkezik.

Javaslat:

A gazdasági szerkezet alakításánál, átalakításánál kiemelt figyelmet kell fordítani a város idegenforgalmi kínálatának növelésére.

Ennek lehetséges területei:

– Ökoturizmus

Nagyvárosok közelsége, kirándulók, látogatók számára vonzó programok szervezése.

A Görényi oldal természeti területein szervezett ökotúrák kijelölt zónákban és útvonalakon.

Erdei iskola létrehozása a nyírségi táj tanulmányozása céljából.

Kerékpárutak, külterületi lakott területek megismerése.

- Falusi és tanyasi turizmus
A település kedvező arculatának megteremtésével, az ökoturisztikai programokhoz kapcsolódva, az egynapos kirándulásokat többnapos itt tartózkodássá alakítva.
- Rekreatív és sportterületek fejlesztése
Új szabadidő központ kialakítása a meglévő sportterületen és a természeti adottságokon alapulva, a városközpont közelében, az oktatási, kulturális intézmények térségében.
Rekreációs terület fejlesztése a város déli peremén lévő vízállásos terület rendbetételével és az erdőállomány fejlesztésével (kirándulóerdő).

1.4. A népességviszonyok változása, humán erőforrások

Balkány a Nagykállói Kistérség második legnagyobb népességszámú települése. A lakónépesség 1960-ban több mint 8000 fővel érte el a maximumot, és 1990-ig folyamatosan csökkent, de az elmúlt évtizedben demográfiai folyamatok kedvezően alakultak. 1990. és 2001. között a természetes szaporodás (107 fő) és a pozitív vándorlási egyenleg (131 fő) eredményeképpen a lakónépesség kismértékben (3,7%-kal) növekedett.

Az utóbbi 8 év demográfiai jellemzői

Megnevezés	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Lakónépesség év végén fő	6666	6741	6841	6818	6736	6697	6809	6810
Élveszületés	86	97	98	77	90	81	72	75
Halálozás	99	64	81	84	83	93	94	90
Természetes szaporodás / fogyás	-13	+33	+17	-7	+7	-12	-22	-15
Vándorlási különbözet		42	83	-16	-89	-27	+134*	+16

forrás: KSH * népszámlálás korrekció

A 2001. évi népszámlálás a továbbvezetett adatokhoz viszonyítva 100 főnél nagyobb többletet jelentett. A születések száma 72-97 között, a halálozások száma 64-99 között változó átlagában mindkettő 85 fő, így sem természetes szaporodás, sem fogyás nem következett be az elmúlt 8 évben, a vándorlások egyenlege a népszámlálás korrekciójával összességében pozitív.

A népesség nemek szerinti arányát tekintve az elmúlt tíz év alatt a nők arányának kismértékű növekedése figyelhető meg, ami az országos és megyei átlaghoz hasonló, oka pedig a férfiak korábbi halandósága. 2001-ben Balkányban 1000 férfira átlag 1046 nő jutott, ami még kedvezőbb a megyei községek 1072-es átlagánál. A nők többsége a 60 év feletti korosztályra a legjellemzőbb. Balkányban 2001-ben 431 férfi és 769 nő volt 60 év feletti. A népesség korösszetétele a megye községeinek átlagánál kedvezőbb.

Balkány

Megye községeinek átlaga

Fiatalok aránya (0-14 éves) %	23,6	22,0
15-59 évesek aránya %	59,2	58,9
Idősek aránya (60 év felett) %	17,8	19,1

Az eltartottsági mutató – 100 felnőtt korúra jutó gyermek és öreg – Balkányban 69, ami közel azonos a községek átlagával (70), de jelentősen meghaladja a megyei átlagot (62).

A népesség etnikai összetételét tekintve – a 2001. évi népszámlálás adatait felhasználva – nincs jelentős etnikum (1,4%). A településen 93 fő vallotta magát cigány népcsoporthoz tartozónak. A valós szám ettől magasabb lehet.

Javaslat:

A várossá válás hosszútávú hatásait figyelembe véve egy optimista jövőkép vázolható fel. A környező települések tanyavilágból irányuló betelepülés fokozódhat. A nagyvárosokból történő kitelepülés elérheti Balkányt (már ma is tapasztalhatóak ilyen jelek).

Ezek alapján 20 éves távlatban mintegy 7500 fővel számolhatunk.

Balkány népességének hosszú távra (2012-re) történő prognosztizálásakor figyelembe vett demográfiai tényezők:

- az élveszületések és halálozások ingadozó aránya a továbbiakban is kiegyenlíti egymást, akkor a természetes népességváltozás nulla körül várható;
- a vándorlási különbözet elmúlt évek pozitív egyenlege nem vált át negatívvá, feltétele a település jelenlegi szerepe megmarad, életkörülmények javulnak.

Természetesen a gazdasági helyzet alakulása, a térség foglalkoztatási helyzetének, az életkörülményeknek a relatív javulása is pozitív hatást válthat ki.

Balkány sajátossága, hogy népességének egy része külterületi lakott helyeken él.

Balkány területén mintegy 18 nagyobb bokortanya jellegű települést, és elszórtan a külterületi utak mentén több 1-2-10 lakóházból álló kisebb bokrot is találunk.

1999-ben a külterületen 1666 fő élt, mely az állandó népesség mintegy 25%-a volt, ami nagyon magas érték.

Ezért kiemelt programokkal kell elősegíteni a külterületen, tanyákon élők esélyegyenlőségének javítását megteremtését, illetve a kitett, rosszul ellátott és nehezen megközelíthető tanyák hosszú távon történő fölszámolását – átalakítását.

A hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatására a városnak szociális válságkezelési programot kell elkészítenie.

A településnek el kell készítenie humán erőforrás programját. A humán erőforrás program legfontosabb célja a versenyképes gazdasági szerkezetet támogató oktatás-képzés mellett az elvándorlásnak, különösen a fiatal értelmiség elvándorlásának, és általában a népességszökkenésnek a mérséklése és megállapítása kell, hogy legyen. Cél, hogy a lakónépesség elérje a 7000 főt, és a település teljesíteni tudja a várossá válás feltételeit elsősorban a középfokú oktatás beindítását, illetve a teljes oktatási rendszer fejlesztését.

Humán erőforrások:

A humán erőforrások valamint a tudás és a kulturális színvonal magasabb szintre hozatala:

- életmódhoz kapcsolódó programok, egészséges életmódot segítő programok szervezése
- teleház program, számítástechnikai ismeretek, internetes szolgáltatás terjesztése
- kulturális rendezvények, amatőr kulturális együttesek létrehozása, működtetése
- a felsőfokú képzés támogatása, önkormányzati ösztöndíj alapítása

2. A TELEPÜLÉSSZERKEZET VÁLTOZÁSA

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

2.1. A településszerkezet hálózati elemei

Közlekedési hálózatok, a megközelítési viszonyok változása

A település megközelítési viszonyaiban jelentős változást fog hozni, ha az **S49** jelzésű 2x2 sávú autót (az **M3 autópálya** (Őr) – Csengersima országhatár között) és az **M3-as autópálya**, nagytávú fejlesztés szerint 2030-ra, (Budapest – Barabás országhatár) vagy (Budapest – Lónya országhatár) közötti, alternatív javaslat alapján történő kiépülése eléri Nyíregyháza és Nagykálló térségét. A forgalmi átrendeződés erősíteni fogja településünknek országos főúthálózathoz való közlekedési kapcsolatait, de a minőségi javulás a megyeszékhely irányú kapcsolatokban csak a Nagykállót elkerülő út megépítésével érhető el.

A régióközpont, és a 4. számú országos főútvonalhoz való kapcsolódást javíthatja a Balkány-Geszteréd-Bököny-Hajdúhatház felé vezető út korszerűsítése, illetve a Balkány-Hajdúsámson út kiépítésének folytatása, mely Hajdúsámson településrendezési tervében is szerepel.

Az autópálya megjelenése, illetve a dél-nyírségi kapcsolatok felerősödése (Nyírábrány, mint határátkelőhely-Nyíracád-Nyíradony-Balkány-Nagykálló-Nyíregyháza vonalon) és a várható forgalomnövekedés magában rejti a veszélyt, hogy az átmenő forgalom a településközpont már ma is megoldatlan úthálózatán belül tudja csak célját megközelíteni. Ezek a hatások újabb forgalmi terhelést generálhatnak a település központi területének úthálózatán.

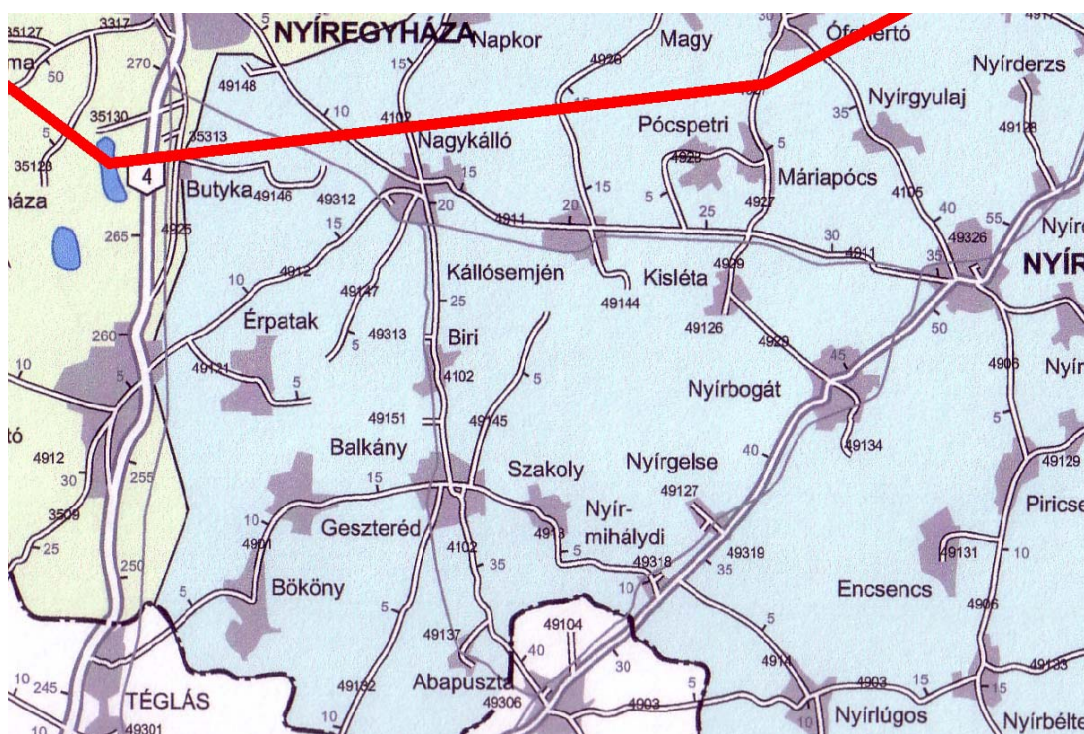
Középtávú célként szükséges tehát megfogalmazni egy új, főút rendszerből álló „védőpajzs” kiépítését a településen belül, mely egyúttal a település belső területi tartalékainak feltárására is lehetőséget ad.

Ennek a közlekedési gyűrűnek a kiépítése annál is inkább indokolt, mivel Balkány település-szerkezete sugaras szerkezetű, és 6 országos mellékút fut össze településközpontjában.

A város a tervezett nyomvonalak 30 és 40 perces vonzáskörzetébe esik.

Forgalomnagyságok

Közút száma, megnevezése	2001 forgalomsz. adatok
4102. sz. forgalmi út	977 E/nap
4913. sz. forgalmi út	848 E/nap
4901. sz. forgalmi út	2170E/nap
49132. sz. bekötőút	1823 E/nap
49145 .sz. bekötőút	312 Enap

Külterületi hálózatok

Balkány területére jellemző tájszerkezeti karakterben természetesen kialakult, és mesterségesen létesített hálózati elemek találhatók.

Természetes elemek

A tájat sűrűn szabdalják a hálózati elemek, elsősorban a csatornák és belvízelvezető árkok. Egyes csatornák a szintvonalakat követve, kanyarogva haladnak medrükben, de gyakrabban találkozunk egyenes vonalvezetésű, töltéssel kísért csatornákkal. A töltések jelentősen leszűkítik a vízparton kialakuló természetközeli élőhelyeket, melyek kívül esnek a mezőgazdaságilag hasznosított területeken. A meanderező vízfolyások mentén, a mélyebb fekvésű területeken rendszerint tocsogós rétek, zsombékosok és nádasok alakulnak ki, így ezek a hálózati elemek a zöldfolyosó-hálózat részei is egyben. A mezőgazdasági táblák határain szinte mindenhol kisebb, időszakosan vízzel telt árkok futnak, melyek a nagyobb csatornákba vezetik az összegyűjtött vizet. Ezeket az árkokat sok helyen növik be bokorfüzek, fűzfák.

Mesterséges elemek

Országos és helyi mellékutak, valamint a dűlőutak.

Balkány területét az országos főúthálózat nem érinti. A központi belterületről kiinduló, a főbb irányokba (Biri, Geszteréd, Szakoly, Nyíradony, Perkedpuszta felé) vezető külterületi utak szilárd burkolattal ellátottak. Azonban a külterületi lakott helyeket egymással összekötő dűlőutak, melyek egyben a mezőgazdasági táblák és a majorok megközelíthetőségét is biztosítják, burkolat nélküli földutak. Ezek az utak igen fontos szerepet töltenek be a település életében, ezért minden évszakban való járhatóságuk létfontosságú lenne.

Az úthálózat jellemző irányultsága észak-déli, a domborzati adottságokhoz alkalmazkodó. Az aszfalt burkolatú utak átlagosan egy méter magas töltésre épültek, a töltéshez földmedrű árok kapcsolódik, és gyakori az utakat kísérő erdősáv. A szántók és rétek mentén futó dűlőutakat is gyakran kíséri keskeny erdősáv vagy spontán megjelenő bokros növényállomány. A

burkolt utak tájba illeszkedés szempontjából megfelelően kialakítottak, a földutak nem igényelnek különösebb tájbaillesztést.

A vasútvonal a településre jellemző észak-déli irányultságot követi, de tájba illeszkedés szempontjából a közutaknál jóval kedvezőtlenebb kialakítású. A település központi belterületét és a külterületet egyaránt kettészeli az egyenes vonalvezetésű, töltésre épült sínpar, melyet szint sehol nem kísér védőfásítás sem fasor, sem bokros erdősáv formájában.

Javaslat:

- Megfelel a közlekedési hálózatok fejlesztésének. Részletezését lásd a közlekedésfejlesztés fejezetben.
- Tekintettel arra, hogy a terület erdősültségi mutatói meglehetősen kedvezőtlenek további mezővédő erdősávok kialakítását tartjuk indokoltnak azon dűlőutak mentén, ahol jelenleg nincs ilyen fasor, vagy véderdő. A dűlőutak menti fásítás a tervezendő erdőfoltok összekapcsolásának és így egy zöldfolyosó rendszer kialakításának szempontjából is indokolt lehet.
- A meglévő közművezetékek védőtávolságai is kijelölésre kerültek.

Belterületi hálózatok

A települések belterületi hálózatai általában a külterületi hálózatokkal szervesen összefügg. A települések belterületi hálózatai általában a külterületi hálózatokkal szervesen összefüggő elemek, településformáló, alakító erők ma is.

Egyedüli jelentős természetes hálózati elemnek tekinthetjük a település egészén itt-ott felbukkanó, kanyargó csatornák-hálózatát. Ez a csatornarendszer és a hozzájuk kapcsolódó belvizes területek befolyásolták a település mesterséges hálózati elemeinek a kialakulását is, azokkal szerves egységet alkotva. Az ezeket határoló nagy területű tömbök belseje jellemzően ma is beépítetlen terület.

A mesterséges hálózati elemek kialakulásánál közrejátszottak az elsődleges és a másodlagos hálózatok kapcsolatai.

Elsődleges hálózati elemnek tekinthetjük azokat az utakat, amelyek a város fő gerincvonalát, alaprajzát adják, másodlagosnak pedig amik ezekre ráépülve a városszerkezet besűrűsödéséért felelős utakat, utcákat.

A település belterületi mesterséges hálózati eleme, a településszerkezet alakító tényezője a főutca, mely országos mellékút is egyben, ami K-Ny-i irányban szeli ketté a települést.

A főutcára mind É-i, mind D-i irányban íves, kanyargó bekötőutak fűződnek fel, amelyek a tömbökön belül további utcákra, zsákjellegű közökre bomlanak, tagozódnak.

Az ezekre az utakra felfűződő zsákutcák másodlagos hálózati elemeknek számítanak, ugyanis az utólagos besűrűsödést anélkül tették lehetővé, hogy újabb utcahálózatot hoztak volna létre. Az is előfordult, hogy két zsákutca találkozott és ebből egy új tört vonalvezetésű utca jött létre. Az újabb telkek megközelítésének legegyszerűbb módja századunk rendezési törekvéseinek során is a zsákutcák átkötése, tömbfeltárások kialakítása voltak, melyek mára részben módosították a település szerkezetét, jellegében azonban nem módosították azt.

A közök, utcák csatlakozásánál megjelenő teresedések fontos térszerkezeti elemek, melyek a hálózati rendszer kiegészítői.

További mesterséges hálózati elem a vasútvonal, melyet egykor a település szélén építettek meg, mára azonban túlnőtt rajta.

A település belterületi mesterséges hálózati elemei, a településszerkezet alakító tényezők a külterületet feltáró utak, dűlőutak belterületi szakaszainak hálózatai, amelyek szabálytalan, halmazos jellegű alaprajzot adnak a településnek.

Az úthálózatok részletes elemzésével egy későbbi pontban a karaktervizsgálatban foglalkozunk.

Perkedpuszta, Abapuszta és a külterületi lakott helyek együttes szerkezetűek, domináns hálózati elemük az őket feltárási környezeti adottságokhoz alkalmazkodó dűlőút.

Javaslat:

A belterületi hálózatok fejlesztése – mivel azok megegyeznek a település közlekedési hálózatával – a Közlekedésfejlesztési javaslat c. munkarészben kerülnek részletes kifejtésre.

2.2. A településszerkezet területfelhasználási elemei

A településszerkezet fejlesztésének céljai:

Célként tűzzük ki, hogy a település

- be tudja fogadni a település fejlődését biztosító funkciókat, melyek lakó- és ipar területfejlesztések
- biztosítsa a településfejlődés belső igényeihez szükséges területeket (lakásellátás, szabadidős területek, zöldterületi rendszer)
- korszerűsítse a belső közlekedési hálózatot, s ezzel csökkentse a környezetszennyezést, növelje a csillapított forgalmú zónát, javítsa a település életkörülményeit, a település arculatát és a biztonságot.

Az új városi funkciók befogadásához és a belső fejlődés területi igényeinek kielégítéséhez:

- elsősorban a belterület tartalékait és a városi léptéket mutató intenzitásnövekedésben rejlő tartalékokat, esetleg a kertvárosias lakóterületek megteremtését kínálati szereppel
- másodsorban (illetőleg indokolt esetben) a belterülethez közvetlenül csatlakozó területek tartalékait kell kihasználni.

Stratégiai fontosságú gazdaságossági-és településüzemeltetési elv, hogy a beépítésre szánt terület csak indokolt esetben növekedjen.

A belterületi tartalékokat elsősorban az intézményi rendeltetés befogadását biztosító úgynevezett vegyes felhasználási módú terület bővítésére, és a lakásépítési igény egy részét biztosító lakóterületi fejlesztésre célszerű kihasználni, elsősorban a településközpont peremterületeinek átminősítésével, valamint a tömbfeltárásokkal, és új lakóterületek kialakításával.

E belterületi tartalékokat részben a rendeltetés-módosítás jelenti, amikor a településközpont közvetlen térségében a jelenlegi lakóterületi felhasználás vegyes felhasználásra módosul, s így nő a vegyes terület, másrészt a településközpont kertvárosi jellegűvé történő átépülésében rejlő intenzitás-tartalék, harmadrészt a nagymélységű telkekből álló tömbök belső részeiben alakítható új lakóterületek.

Tömbfeltárásokra elsősorban a már megkezdett területeken van lehetőség.

Külterület

Balkány külterületét a természetföldrajzi adottságoknak megfelelően használják.

Természetföldrajzi adottságokhoz alkalmazkodó területhasználat

Szántók:

Balkány összes termőterületének 52%-át, tehát igen jelentős részét a szántók foglalják el. A birtokszerkezet elaprózottságára következtethetünk abból, hogy a 3604 ha szántóterület 1521 birtokos kezében van, tehát az átlagos birtoknagyság alig haladja meg a 2 hektárt.

Erdők:

Balkány közigazgatási területén 2 348, 2 hektár területen (a termőterület 30%-án) található erdő. Elsődleges rendeltetés szerint ennek mintegy 2,2%-a védelmi, 97,4%-a gazdasági (faanyagtermelő erdő) és 0,4%-a oktatási-kutatási (kísérleti erdő) rendeltetésű. A védelmi rendeltetésű erdők talajvédelmi erdőre (45,5 ha), mezővédő erdőre (3 ha) és településvédelmi erdőre (3,3 ha) tagolódnak. A talajvédelmi és a mezővédő erdők elsősorban a futóhomok megkötésében játszanak nagy szerepet.

Az erdőkre jellemző hogy bennük a honos fafajok igen kis arányban vannak jelen. Az egykor a területen uralkodó kocsányos tölgynek ma csak egy 13,7 hektáros fiatal (11-20 év közötti) állománya található a településen. A kocsányos tölgy helyét az összes erdőterület 5,1%-án a telepített vörös tölgy foglalja el. Ma uralkodó fajként az akác (az erdőterület 54,5%-án) és a nemes nyár (az erdőterület 35,7%-án) lépett elő. A szintén tájidegen erdei fenyő az erdők 3,2%-át adja. A honos fajok (juhar, szil, fehér nyár) csak elegyfaaként, elenyésző arányban fordulnak elő. Kiterjedésüket tekintve nem jelentősek a vízállásos területek fűz- és égerligetei sem (0,7%), de ezek a facsoportok a táj színfoltjaiként, valamint értékes élőhelyként jelennek meg.

A fák korát vizsgálva megállapítható, hogy Balkány valamennyi erdeje 50 évesnél fiatalabb. Az 1-10 éves korú erdők aránya 37%, a 11-20 éves korúaké 47%-ra tehető.

Rétek, legelők:

A rét (elsősorban kaszálóként hasznosított gyepterület) és a legelő területi aránya megegyező, az összes termőterület 4-4%-a. Nagyobb, összefüggő rétek elsősorban a csatornák mentén, a mélyebb fekvésű területeken maradtak meg. A homokbuckák sovány talaján, a szántóföldi művelésre alkalmatlan részekben kopár legelőket találunk.

Szőlők:

Szőlőt csak kisebb parcellákon, a külterületi lakott helyekhez kapcsolódva, illetve a zártkertek területén termesztene, saját fogyasztásra. A zártkertek közül a központi belterülethez északról közvetlenül kapcsolódót ma is művelik, rajta szőlőket gyümölcsösökkel és konyhakertekkel váltakozva találunk. A parlagterületek aránya mintegy 5%-ra tehető a zártkerten belül. A másik egykori zártkert, a településtől délre eső Fényeskert területének 80%-a jelenleg erdősödő, felhagyott terület, melyben egykor szőlőskertek, gyümölcsösök, szántók egyaránt megtalálhatóak voltak. A szőlők jelentősége egyre csökken, a ma szőlőként nyilvántartott területnek 73%-a termő, a többi 27% felhagyott, előregedett ültetvény. A két zártkert együttes területe 43 ha.

Gyümölcsösök:

A gyümölcsösökből származik a település mezőgazdasági jellegű bevételeinek legnagyobb része. Sok a friss telepítés (pl. a Geszteréd felé vezető út mindkét oldalán), a gyümölcsösként nyilvántartott terület 76%-a termő, a többi kisebb részben előregedett, nagyobb részben termést még nem hozó, fiatal ültetvény. Az idős almás- és barackoskertek (pl. A Fényeskerttől délre) a táj értékes színfoltjai.

Bányák:

A területen több engedély nélküli homokbánya is található, például Perkedpuszta és Abapuszta, Csiffy-tanya, Mészárosi tanya területén, valamint a központi belterület határához kapcsolódó volt tsz területtől délre. A megbontott homokbuckák az erózióknak fokozottan ki vannak téve, az elhordott homok helyén keletkezett gödröket pedig gyakran illegális hulladéklerakóként használja a lakosság, a környezet és a tájkép komoly károsítása mellett. A felhagyott külszíni fejtés területén bányarehabilitáció nem történt, utóhasznosítás nem alakult ki.

Majorok:

Jelentős mezőgazdasági üzemek, állattartó telepek, ipari és szolgáltató telephelyek találhatók Balkány külterületén, melyek részben két területen, az egykori termelőszövetkezet és állami gazdaság területén csoportosulva, részben a mezőgazdasági területekbe ékelődve, elszórtan helyezkednek el.

A volt állami gazdasági központ területe. A központi kastélyszerű, árnyas parkkal körülvett épület ma kihasználatlanul áll (korábban discoként üzemelt). Körülötte a következő telephelyek találhatók: BEKŐ és FIA Bt. – fatelep, raklapgyártás; MEZŐ-STAHl Kft. – vasipari üzem; NYÍR-CHEM Kft. – mezőgazdasági és vegyszerbolt, RAU és FIA Kft, Gondor István, Bagoly István, Horváth László – sertés- és marhatelep, gyümölcstároló, terménytároló; Nagy Mihályné – élelmiszerbolt. Az út felől látható, az egykori mintagazdaság központjához méltó példaértékű parkosítás az úttól távolabb eső telephelyeken nem folytatódik, itt inkább rendezetlenség a jellemző.

A volt termelőszövetkezeti központ területe. Ez a terület a privatizációt követően a következő telephelyeknek adott otthont: SZABOLCS GABONA – felvásárló üzem, terményszárító; AUTÓJAVÍTÓ SZÖVETKEZET – autószerelő üzem, TARGOFORG Kft. – targoncajavító és esztergáló üzem; SPEC-PROFIL Kft. – fémlemezgyártás. Az üzemek mellett lakások is találhatók a területen. Az egykori tsz-iroda körül díszkert, a területre vezető út mentén fasor található, de az üzemek nagy részénél a környezet esztétikus kialakítására nem fordítottak gondot.

Egyéb majorok. Műtrágya gyártásával foglalkozik a belterülettől délre eső telephelyén a MAGYAR AGRÁRHÁZ Kft., melynek közvetlen szomszédságában csirketelep működik. A többi major állattartó telepként működik. A majorok a külterületi lakott helyekhez kapcsolódóan, vagy azok közelében nagy számban fordulnak elő.

Szennyvíztisztító telep. A központi belterülettől északra, Perkedpuszta irányában található a szennyvíztisztító telep. A létesítmény élővízfolyások közelében, vízenyős területen fekszik, ezért a környezetvédelmi előírások betartása különösen fontos. Tájba illeszkedés szempontjából vizsgálva a telepet, a védőfásítás mértéke kielégítőnek mondható.

Tanyák:

Balkány területén a népsűrűség 75 fő/100 ha, amely önmagában nem magas, de a lakosság széttelepültsége, a lakott területek elszórtsága mégis igen nagy mértékű. A település demográfiai mutatóinak megfelelően (1998-ban a természetes szaporodás -7, a vándorlási különbözet -16 fő volt) a tanyák népessége is csökken, a központi belterület csökkenésénél jóval nagyobb

mértékben. Ez a fejezet nem érinti a növekvő illetve stabil lélekszámú Perkedpusztát és Abapusztát, mivel azok az „egyéb belterület” kategóriába sorolt lakott területek. A tanyák népessége különböző mértékben csökken, elsősorban az infrastruktúra kiépítettségétől és a belterületről való távolságtól függően. A könnyen megközelíthető Tormáspusztá, Újhelyi tanya, Görénypusztá, valamint az óvodával rendelkező Cibakpusztá és az iskolával rendelkező Béketelep helyzete stabilnak mondható, itt az elvándorlás nem ölt fenyegető mértéket. Újhelyitanyán a fejlesztés további lehetőségét hordozza magában a ma kihasználatlanul álló, idős fákkal körülvett Újhelyi-kastély, aminek megvásárlását idősek otthona céljára az önkormányzat tervezi. A gyér infrastruktúra-ellátottságú Kismogyorós, Trombitás, Dessy, Petri és Csiffy tanyák viszont a kihalás szélén állnak. Az elhagyott tanyákat lassan benövi az akác, a házakat elhordják, az egykori tanyasi élet szintere az enyészeté lesz.

A tanyák csoportosan utcára rendeződve, vagy csoportosan „bokorszerűen”, illetve elszórtan helyezkednek el. A házhoz általában kert, gyümölcsös, szőlő kapcsolódik, a tanyákat erdőfoltok veszik körül. Az elhelyezkedés módja, a tanya tájjal való kapcsolata is befolyásolja a tanyáról való elvándorlás mértékét. Megfigyelhető, hogy az elszórtan, az erdőbe vagy a távoli legelők, szántók közé ékelődve elhelyezkedő tanyák között több az elhagyott ház, mint a csoportosan települt tanyaközpontokon.

2. táblázat. A külterületi lakott helyek jegyzéke

Tanya neve	Lakónépesség (fő)*	Lakások száma*	Távolsága Balkánytól*	Infrastruktúra-ellátottság
Baloghtanya	17	5	5,5 km	Vill., víz, aszfalt út, gáz
Béketelep	139	51	6,5 km	Vill., víz, aszfalt út, gáz
Cibakpusztá	260	85	4,0 km	Vill., víz, aszfalt út, gáz
Csiffytanya	51	23	8,5 km	villany
Dessytanya	129	37	9,8 km	villany
Felszabadulástelep	52	24	8,5 km	
Görénypusztá	214	79	3,7 km	Villany, víz, aszfalt út
Jármytanya	49	19	9,3 km	
Kenderes	24	10	5,3 km	
Kiskecskés	28	11	4,2 km	Vill., víz, aszfalt út, gáz
Kismogyorós	42	18	11,5 km	villany
Nádaspusztá	78	27	3,2 km	Villany, víz, aszfalt út
Nagykecskés	63	22	13,2 km	Vill., víz, aszfalt út, gáz
Nagymogyorós	90	33	10,7 km	Villany, gáz, aszfalt út
Ordastelep	21	7	3,2 km	Vill., gáz, aszfalt út, víz
Petritanya	58	18	9,0 km	villany
Szítás	20	12	7,8 km	Vill., víz, aszfalt út, gáz
Táncsicstelep	42	22	9,2 km	
Tormáspusztá	69	23	9,5 km	Villany, víz, aszfalt út
Trombitás	14	5	15 km	villany
Újhelyitanya	166	60	3,2 km	Villany, víz, aszfalt út
Vecser	40	16	7,5 km	villany
ÖSSZESEN	1666	607		

(*Forrás: A Magyar Köztársaság helységnévtárának adatai. KSH, 1999)

Különleges területek:

o Temetők. A külterületi lakott területek, tanyacsoportok mindegyikéhez tartozik kisebb-nagyobb temető. Minél inkább hanyatló, kihalófélben levő a tanya, temetője annál elhagyottabb. Temetkezéskor előnyben részesítették a homokbuckák víz ellen védelmet adó magaslatait. A temetőket ma akácerdők borítják, a sírok csak részben megközelíthetők. Ahol az aljnö-

vényszet nem burjánzott el, ott ligetes temetőkertet találunk, mint például Kecsképusztán. A dombra való temetkezés, az érdekes körülkerített sírhantok, a régi fejfák a használaton kívüli temetőkben kultúrtörténeti értéket jelentenek, melyek védelemre, és az elburjánzó növényzettől való megtisztításra érdemesek.

o Lőtér. A központi belterülettől nyugatra, erdősávtól és homokfaltól övezve helyezkedik el a sportlövészet céljára ma is használatos lőtér.

A külterületet szeméttelep és szennyvíztisztító terheli.

Javasolt beavatkozások

A tervezett beavatkozások részletezését lásd a 4.1. fejezetben

Belterület

A belterület terület felhasználására a mezőgazdasági jellegű települések természeti adottságokkal összhangot mutató területfelhasználása jellemző. A település területhasználata a belterületen is harmonikus, egyensúlyban van.

Településközpont, intézményterületek

A településközpont a Ságvári-Szakolyi és Kossuth-Benedek utcák által közbezárt területre koncentrálódva jelenik meg, az innen nyíló telkek hordozzák az intézményi funkciókat. Ez a lineáris jellegű struktúra az egyes intézmények egyszerű megközelíthetőségét biztosítja, melyet a közelmúlt tömbfeltárásai is elősegítenek. A településközpont szerveződését egykor meghatározó elem a Kossuth utca lehetett, a település növekedésével párhuzamosan azonban a szomszédos területekre is áttérjedtek az intézményi, kiszolgáló funkciók.

A településközpont területén belül a lakóépületek, lakóházak az intézményterületekkel keveredve, vegyesen jelennek meg.

A településközpont a településkép jellegzetes eleme: a beépítés egyedül itt válik zárt sorúvá.

A kereskedelmi ellátás szintén erre a területre korlátozódik, a belterület egyéb részein, a lakóterületeken csak elszórva találkozhatunk egy-egy élelmiszerüzlettel vagy italtalattal.

A külterületi lakott helyek intézményi ellátottsága minimális, a központi település kínálatának igénybevétele a nagy távolságok miatt nehézkes.

Javaslat:

A tervkészítés során kijelöltük a településközpont területét, amelyet egységesen a településközponti egyes területbe soroltuk.

A településközpont kialakításával kapcsolatos legfontosabb elképzeléseink:

- egységes épített környezet kialakítása,
- közterületek rendezése,
- zöldterületek bővítése,

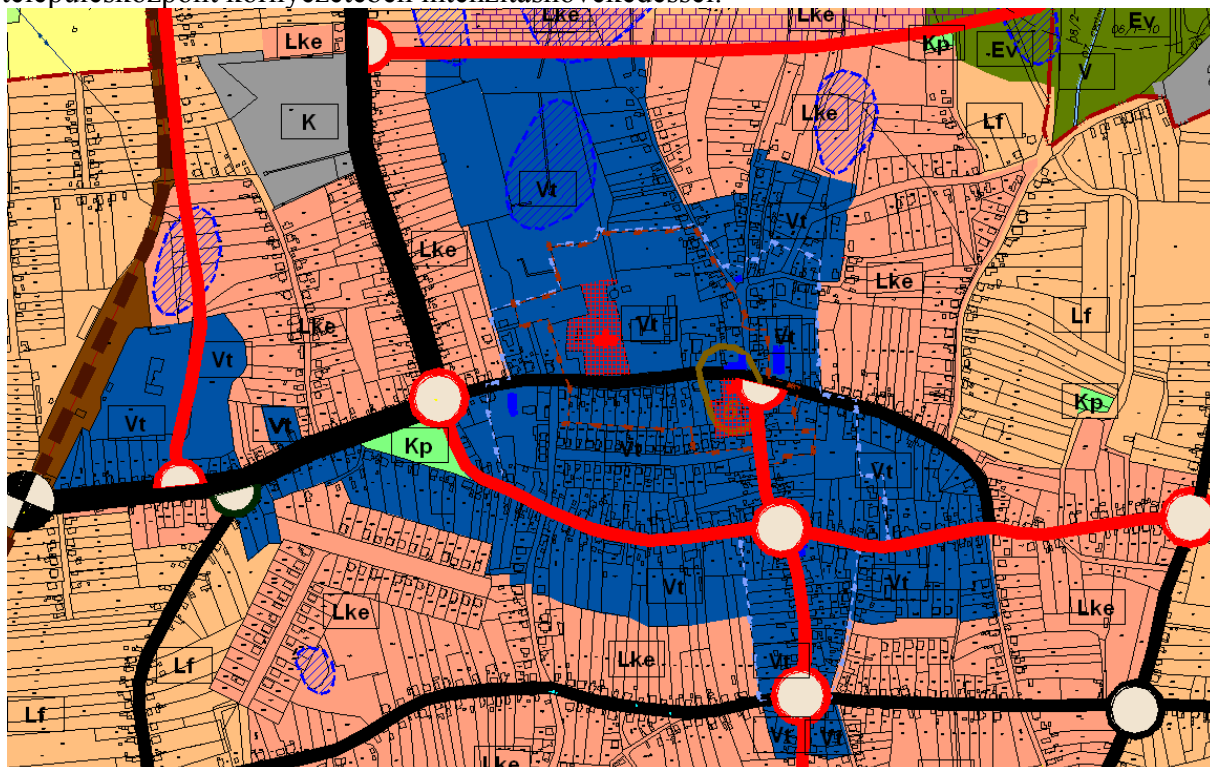
E célok megvalósíthatóságát a szabályozás maximálisan elősegíti.

A településközpont kijelölése

A városközpont kijelölése a történelmi központ, a református és katolikus templomok és műemlék együttesek környezete, valamint a településközpontot kiszolgáló – gyűjtőút gyűrűt környező területek bevonásával történik.

Lakóterület céljára igénybe vehető területek:

A településközpont környezetében intenzitásnövekedéssel.

Településközponti vegyes területek

Lakóterületek:

A területhasználat a városon belül döntően lakóterületi felhasználású. A településszerkezetben betöltött szerepükhöz igazodó formában jelennek meg.

A település központi részén a településközponti vegyes területeken belül is jelennek meg lakóterületek, egyes telkek, telekcsoporthoz esetében önálló lakóterületi funkcióval, máshol településközponti vegyes funkcióval. Ezen területek beépítése a legsűrűbb, még idézi a mezővárosi karakter elemeit, kertvárosias beépítéssel, de kisebb méretű telekstruktúrával. Hézagosan zárt sorú kisvárosias jellegű és szabadonálló oldalhatáron álló F + 1 szintes beépítésekkel egyaránt találkozhatunk.

A településmagot körbe szegélyező lakóterületek beépítése a kertvárosias és falusias beépítés határán van. Lazább, nagyobb méretű telkek és kisebb beépítési százalékok jellemzik.

A város külső területeinek beépítése, telekstruktúrája már falusias jellegű, a telkek egy része több száz méter hosszúságú, beépített telkek között mezőgazdasági területek is megjelennek.

Javaslat

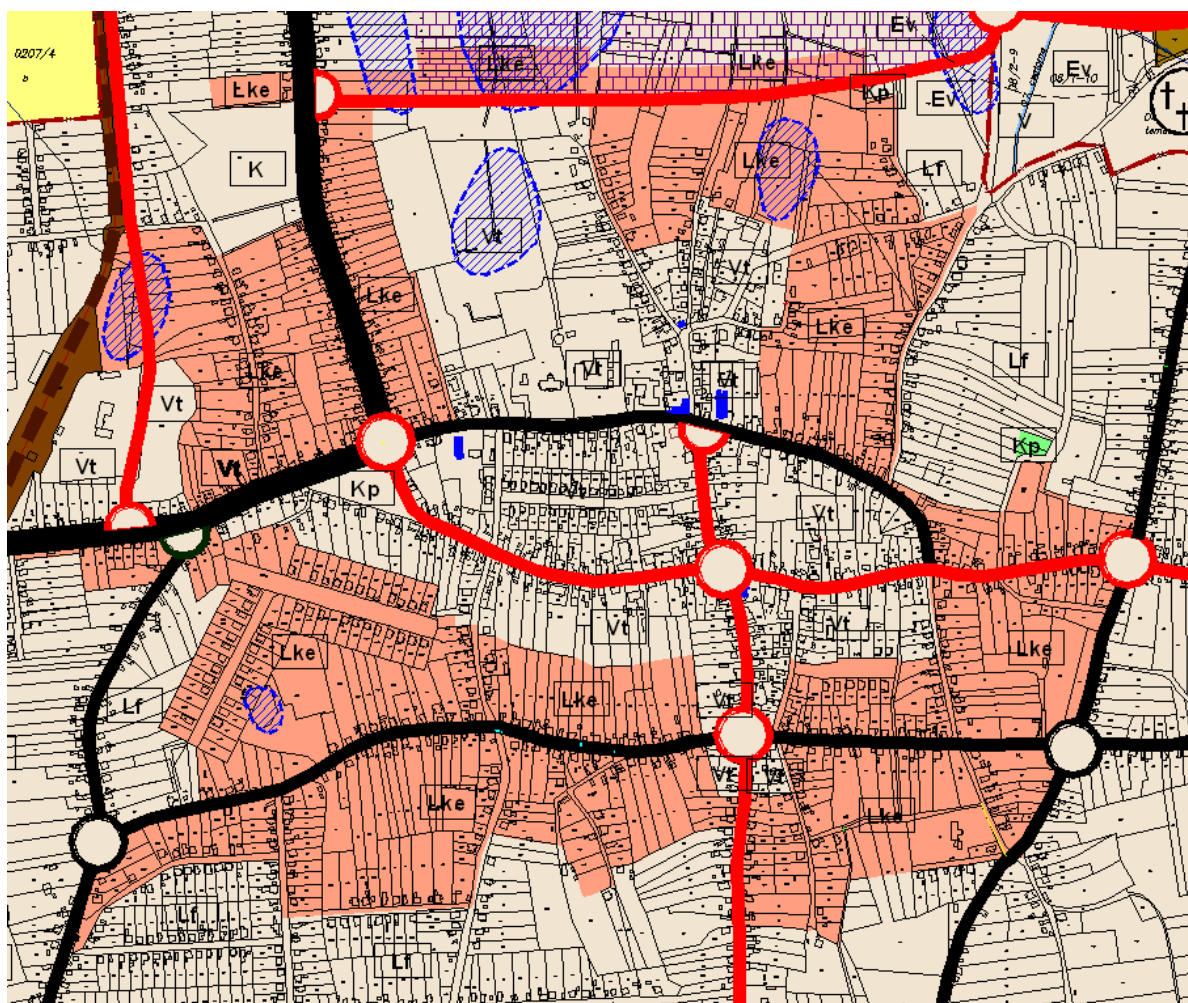
Lakóterületek kialakítására Balkányban elsősorban a belterületi tartalékok kihasználásával, tömbfeltárásokkal nyílik lehetőség. A település északi részén alakítottunk ki új lakótömböket a távlati lakóterületnövekedést figyelembe véve.

Kertvárosias lakóterületek kialakítása:

A kertvárosias lakóterületeket kisebb méretű telekstruktúra jellemzi.

Oldalhatáron álló földszintes és F + 1 szintes beépítésekkel egyaránt találkozhatunk. Kertvárosias övezetbe sorolt lakóterületfejlesztés tömbfeltárásokkal valósulhat meg.

Ezen területek a településközponti lakóterületeket határolják, az ábra szerint:

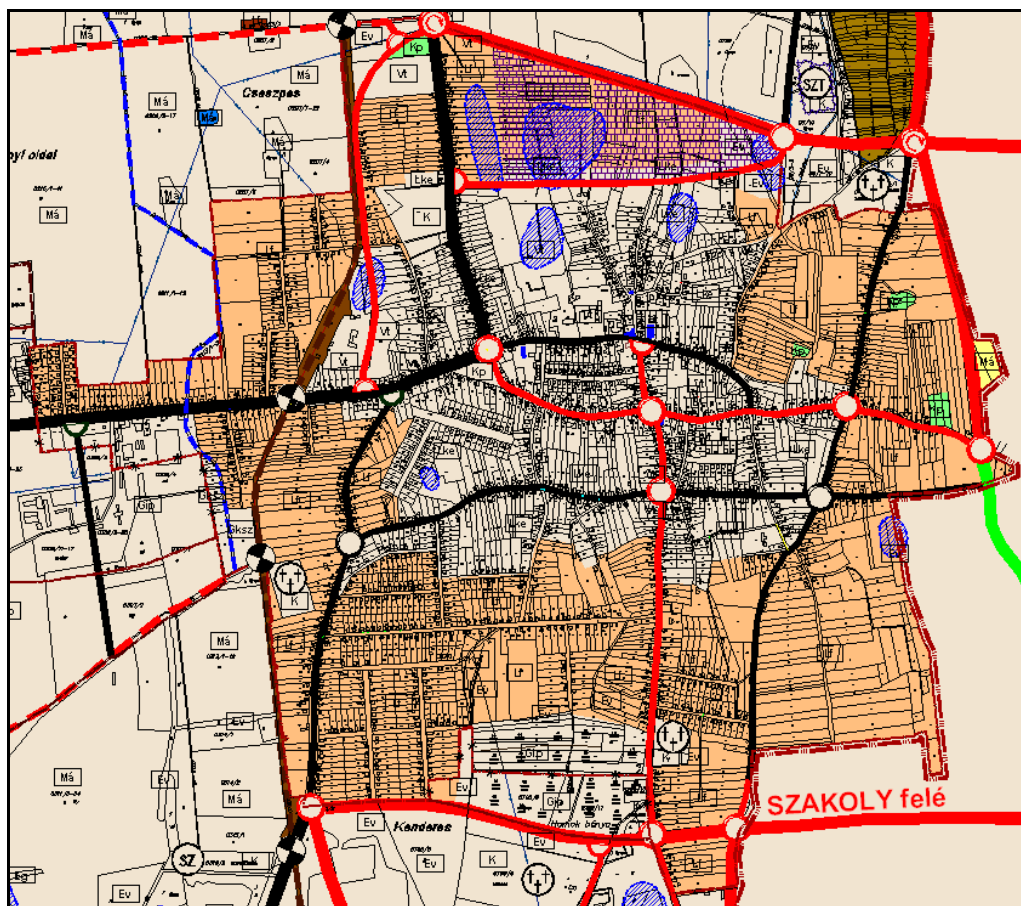
Kertvárosias lakóterületek

Falusias lakóterületek kialakítása

A falusias lakóövezetbe sorolt területeket lazább, nagyobb méretű telkek és kisebb beépítési százalékok jellemzik.

A város külső területeinek beépítése, telekstruktúrája kialakult falusias jellegű, a telkek egy része több száz méter hosszúságú, beépített telkek között mezőgazdasági területek is megjelennek.

A lakóterületfejlesztéseket tömbfeltárásokkal és új lakóterületek kijelölésével javasoljuk a mellékelt ábra szerint:

Falusias lakóterületek

Gazdasági területek

A település belterületén több üzemi területet találhatunk, ipari és kereskedelmi jellegűeket egyaránt. A legnagyobb ipari üzemi területek a település keleti peremén, a vasútállomás, illetve a Bocskai út mentén helyezkednek el; ez utóbbi folytatódik a település külterületén is. Környezetterhelő hatásuk a területek viszonylag magas zöldterületi fedettsége miatt elhanyagolható.

Legnagyobb üzemi területtel a belterületen a METALROLL fémtechnikai Kft. rendelkezik, a hozzá kapcsolódó külterületi üzemi területek elsősorban mezőgazdasági jellegű funkciókat hordoznak. Jelentősebb ipari jellegű területtel rendelkezik még a TŰZÉP és a MÁV.

A lakóterületek között is találhatunk üzemi területeket, de ezek elsősorban kereskedelmi, szolgáltató jellegűek, környezetükre gyakorolt zavaró hatásuk jelentéktelen.

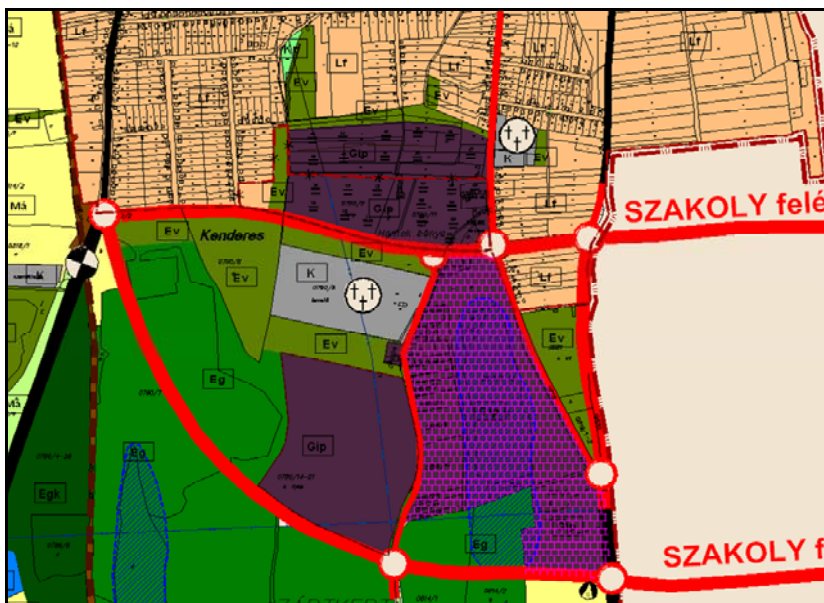
Javaslat:

A belterület egyéb lakóterületek közé ékelődő ipari területein – lehetőség szerint – a nem környezetszennyező ipartelepítés és technológiák szorgalmazandók.

Ipari területek a település külterületén találhatók, mellé – a belterület irányába – véderdőt tervezünk.

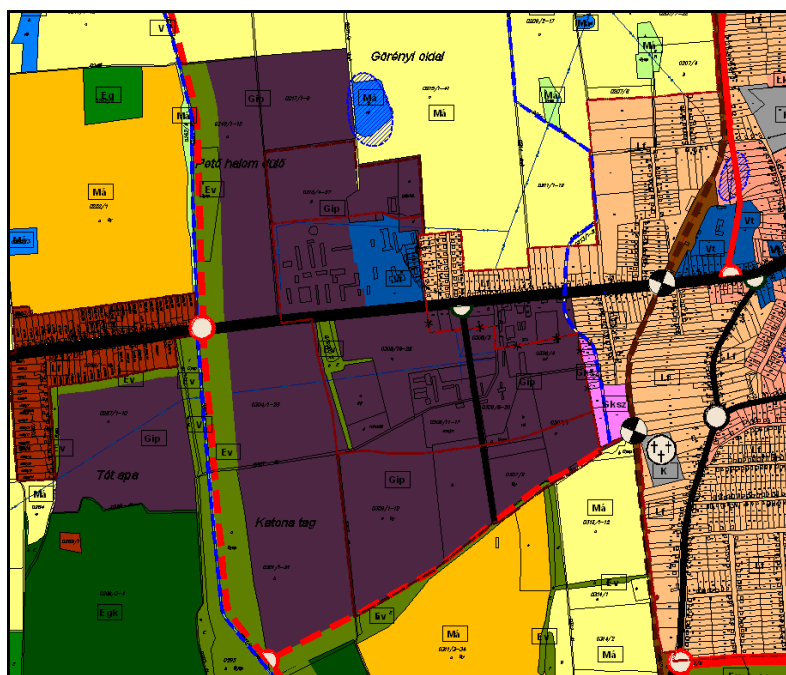
Az iparterületek pozíciója, településszerkezetben betöltött szerepe, közúttal és vasúttal történő jó megközelítésének lehetőségei Ipari Park kialakítását teszik lehetővé.

A tervezett ipari terület komoly területi tartalékokkal bír. A település déli peremén húzódik, a lakott területektől véderdővel elválasztva.

A tervezett Ipari park

Iparterületi bővítést terveztünk a település nyugati határában is:

Nyugati iparterület

Mindkét terület alkalmas az Ipari Park cím elnyerésére

Különleges területek

A különleges területek közé a temetők, a szennyvíztelep, valamint a szeméttelp sorolható.
Javaslat:

A temetőterületek a városban /kivéve az 1336., 1337.hrsz-ú/ és a tanyákon mind működő temetők. A megtartásukat javasoljuk.

A 1336. és 1337. hrsz-ú temető felhagyott temető, így szabályozásunkban kegyeleti park övezetbe soroltuk.

A szennyvíztelep és a hulladéklerakó a szakági munkarészekben jelenik meg.

3. A SZABÁLYOZÁS FŐBB ELVEI

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

A szabályozás az érvényes jogszabályok alapján az Országos Településrendezési Követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) és annak módosításáról szóló 36/2002. (III. 7.) Kormányrendelet alapján készült.

A szabályozás és a településrendezési terv alapját a településfejlesztési koncepció adja, mely részletes helyzetelemzésen alapul. További alapelvnek tekinthető a véderdő település, mint cél, a fenntartható fejlődés elvén alapuló, a településkaraktert őrző, abba kismértékben, de szükségszerűen beavatkozó szabályozás.

A település igazgatási területére az ÉTV alapelvei és az OTÉK szerint egységes külterületi és belterületi szabályozás készült.

Az érvényben lévő jogszabályok szerint az egyes területek építési szempontból beépítésre szánt és beépítésre nem szánt terület kategóriába soroltak.

Az épített környezet védelmének szabályozására külön fejezetet rendeltünk, de az övezeti szabályozás is a karaktervédelmet szolgálja.

Beépítésre szánt területek

1. lakóterület, ezen belül
 - 1.1. kertvárosias lakóterület Lke
 - 1.2. falusias lakóterület Lf
2. vegyes terület
 - 2.1. településközponti vegyes terület Vt
3. gazdasági terület, ezen belül
 - 3.1. kereskedelmi szolgáltató terület Gksz
 - 3.2. egyéb iparterület Gip
 - 3.3. mezőgazdasági üzemi terület:Gip
4. különleges terület, ezen belül
 - 4.2. temető területek K
 - 4.3. hulladékkezelők területei K
 - 4.4. közmű területek K

Az egyes terület egységeken belül az építési mód, a megengedett legnagyobb beépítettség, a megengedett legnagyobb építménymagasság és a minimális telekterület szerint építési övezetekben soroltuk.

Az egyes építési övezetekben a szabályozás figyelembe veszi az adott területek sajátos beépítési módját, telekviszonyait és egyéb adottságait.

Fontos szerepet szántunk a szabályozásban a funkcionális szabályozás elvének, melyek a területfelhasználási alapbesoroláson túl az egyes terület egységek funkcionális sajátosságait és a településkarakter védelmét is szolgálják.

Beépítésre nem szánt területek

Közterületek

A beépítésre nem szánt területeken belül az alapvető funkciók kiszolgáltatását biztosító közlekedési és közműterületek kerültek szabályozásra mind a belterületen, mind a külterületen.

Beépítésre nem szánt területek

1. közlekedési és közműterületek, ezen belül
 - 1.1. kötöttpályás közlekedési területek KÖk
 - 1.2. közutak: KÖu
2. zöldterületek, ezen belül
 - 2.1. közpark: KP
3. erdőterület, ezen belül
 - 3.1. védőerdő: Ev
 - 3.2. gazdasági erdő: Eg
 - 3.3. korlátozott használatú gazdasági erdő: Egk
4. mezőgazdasági területek, ezen belül
 - 4.1. kertes mezőgazdasági terület: Mk
 - 4.2. általános mezőgazdasági terület: Má
 - 4.3. korlátozott használatú mezőgazdasági terület: Mák
5. vízgazdálkodási terület: V

A mezőgazdasági területek szabályozásánál a természetvédelmi területek esetében korlátozott használatú mezőgazdasági területeket határoztunk meg, melyeknél a természetvédelmi szempontok fokozottan érvényesülnek.

További szabályozási elvünk volt a nem védett mezőgazdasági területek rugalmas szabályozása, melynek fő célja az, hogy a településrendezési terv módosítása nélkül elérhető legyen az Országos Településrendezési Tervben meghatározott erdőszültség mértéke.

A beépítések szabályozása

A szabályozás legfőbb településrendezői elve az adottságokból, helyi sajátosságokból kiinduló, a normatív szabályozás elvét figyelembe vevő, az azonos helyzetben lévő telkek azonos értékű építési jogait és biztonságát szolgáló szabályozás kidolgozása volt, mely reményeink szerint lehetővé teszi a terület folyamatos átépülését és értékmegőrző felújítását.

A településkarakter védelmének szabályait a HÉSZ-ben kidolgoztuk, és az örökségvédelmi hatástanulmányban indokoljuk.

4. TÁJRENDEZÉSI ÉS KÖRNYEZETALAKÍTÁSI MUNKARÉSZ

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

4.1. Táj- és természetvédelem, tájrendezés

Táji adottságok

- Balkány a Közép-Nyírség kistáj területén helyezkedik el.
- Földtani jellemzője: leggyakoribb geológiai képződménye a futóhomok, mely általában folyóvíz homokra, iszapos-agyagos üledékre, vagy lösszerű képződményekre települt.
- Domborzata alacsony hordalékkúp síkság, enyhén tagolt, hullámos felszínű, enyhén É felé lejt.
- Talaja különböző kőzeteken szeszélyes térbeli eloszlással változatos, barna erdőtalaj, csernozjom és réttalajok.
- Éghajlata mérsékelt meleg és száraz.
- Természetes vízfolyása nincs, mesterséges csatornák északon a VII. számú, délen a VIII. számú főfolyósóba ömlenek. A számos mennyiségű hajdani tavaiból és mocsaraiból mára csak foltok maradtak nádas, vagy zsombékos formában.
- Kiterjedt nagyságú erdőkkel rendelkezik, melyeket nem e tájra jellemző erdőalkotó fajok alkotják. Potenciális erdőtársulás aránya kevés.

Tájhasználat

Harmonikus tájhasználat

- A táji adottságoknak megfelelően használják a
 - szántóterületeket az igazgatási terület 52%-án,
 - az erdőterületeket a külterület 30%-án,
 - rét-, és legelőterületeket a termőterület 4-4%-án,
 - a gyümölcsösöket.
- A táji környezetbe jól illeszkednek a mesterséges vízelvezető csatornák, a külterületi lakott területek, a tanyák, a temetők, a szórt elhelyezkedésű mezőgazdasági üzemek és a lőtér is.

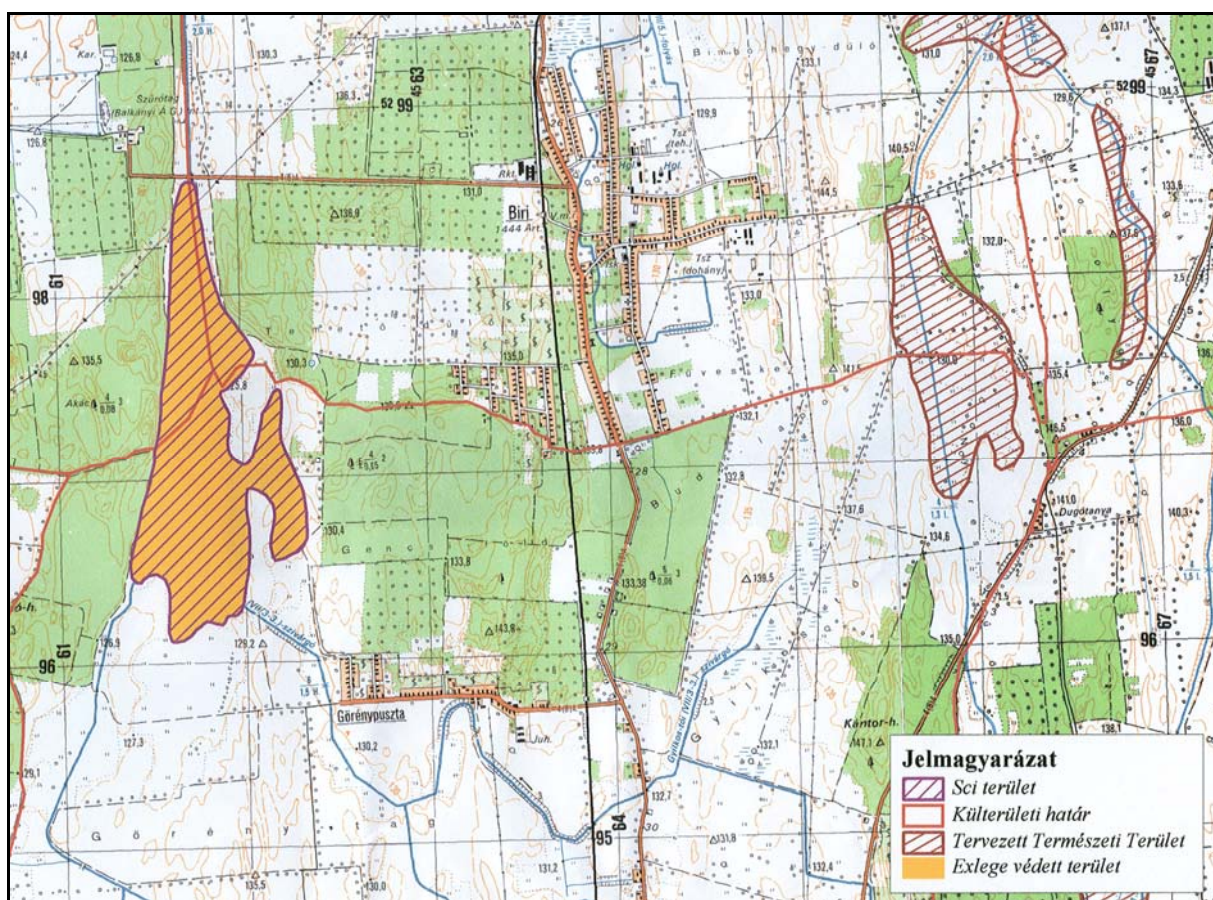
Diszharmonikus tájhasználat

- A táji adottságokat nem megfelelően használják a központi belterülettől északra, illetve délre elhelyezkedő zártkertek (szőlősök, gyümölcsösök) területein. Parlagterületek mértéke 5%, illetve 80%. A déli zártkertben megkezdődött a természetes erdősültség is.

- Az engedély nélküli homokbányák is gondot okoznak a táj használatában. A megbontott homokbuckák erózióknak kitéttek, és a keletkezett gödröket a lakosság illegális hulladéklerakásra használja. A megszüntetett homokbánya területén bányarehabilitáció nem történt, utóhasznosítás sem alakult ki.
- A szennyvíztisztító telep vízenyős területen, zártkert, temető és a belterület közelségében helyezkedik el.

A táj használatát korlátozó tényezők

- A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága által felmért Natura 2000 (SCI) területek, és a természeti területek az északi területrészen.
- Az országos védeltséget élvező ex lege területek az ÉNy-i területen

A védelem alatt álló területek használatukban kötöttséggel rendelkeznek.

A táj használatát érintő korábbi tervi döntések

Az Országos Területrendezési Terv – vegyes területfelhasználású térségnek jelöli meg, az ásványi nyersanyag korlátozott hasznosításával.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területrendezési Terve

- Térségi Szerkezeti Terv – többek között jellemzően tanyás térségnek, részben erdősült és a belterülettől keletre öntözésbe bevonható területhasználattal jelöli.
- Térségi Szabályozási Terv – sérülékeny ivóvízbázis-, természetvédelmi pufferzóna-, és ásványi nyersanyag kitermelés számára korlátozottan hasznosítható terület övezetekbe sorolja többek között.

Tájrendezés

A tájrendezés célja

A meglévő természeti adottságokra épülő tájhasználat, a tájjal és a termelési hagyományokkal harmonikus használatban lévő művelési módok megőrzése, fejlesztése, a diszharmonikus tájhasználatok megszüntetése és egészséges, esztétikus élettér biztosítása az épített környezetben.

A tájrendezés elvei

- A természeti- és táji értékek védelme;
- A természeti erőforrások megőrzése, a tartalékok feltárásával;
- Az ökológiai szemlélet érvényesítése;
- A külterület természeti adottságainak és az épített környezet zöldfelületének összefüggő ökológiai rendszerre fejlesztése.

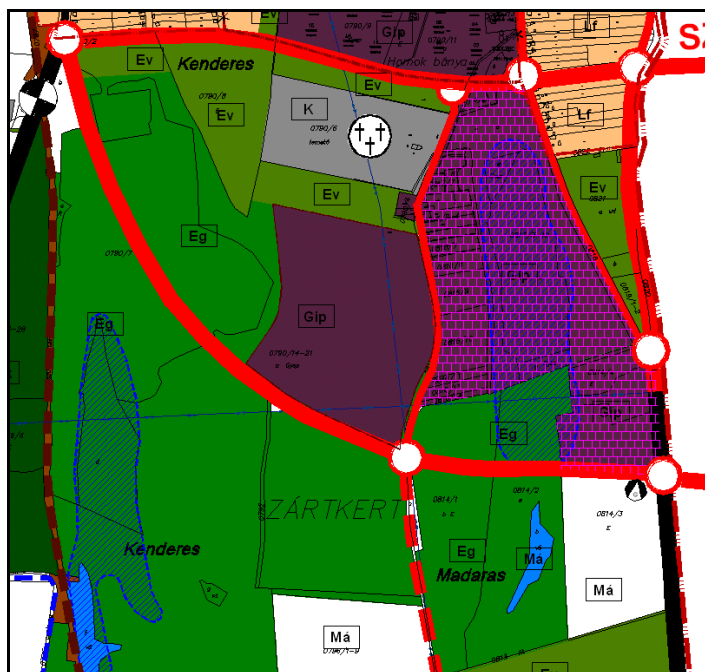
A tájrendezés eszköze

A területhasználatok szabályozási tervi és Helyi Építési Szabályzatban történő meghatározása, a természeti védettséget élvező területek használatának korlátozása a védelem céljából.

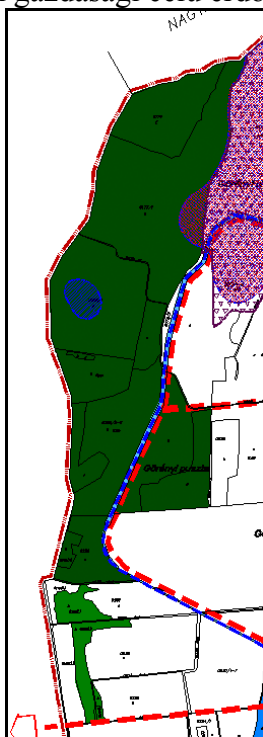
A tájhasználat javaslata

Mezőgazdasági területek

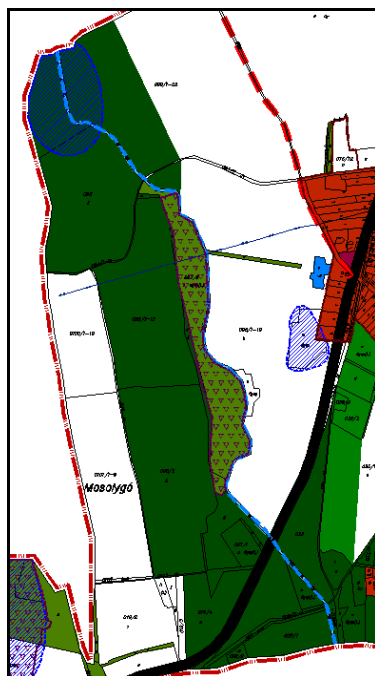
- Az árutermelésre alkalmas általános funkciójú mezőgazdasági területeken beavatkozások történtek
 1. a diszharmonikus tájhasználat megszüntetése céljából a területhasználat módosításával a paragon hagyott zártkertek belterülettől délre fekvő helyén. Területhasználatát gazdasági erdőnek javasolt;

2. a gyenge termőerejű rét, legelőterületeken mind az északi és a déli területrészen. Területhasználatuk erdőnek javasolt. A vízfolyásokat követő mélyfekvésű részekén védelmi-, az egyéb területeken gazdasági célú erdősítések javasoltak;

3. az országos természetvédelmi, és Natura 2000, valamint a természeti területeknek megjelölt helyeken (az északi területrészen) ahol a védelem céljából használatukban korlátozás javasolt.

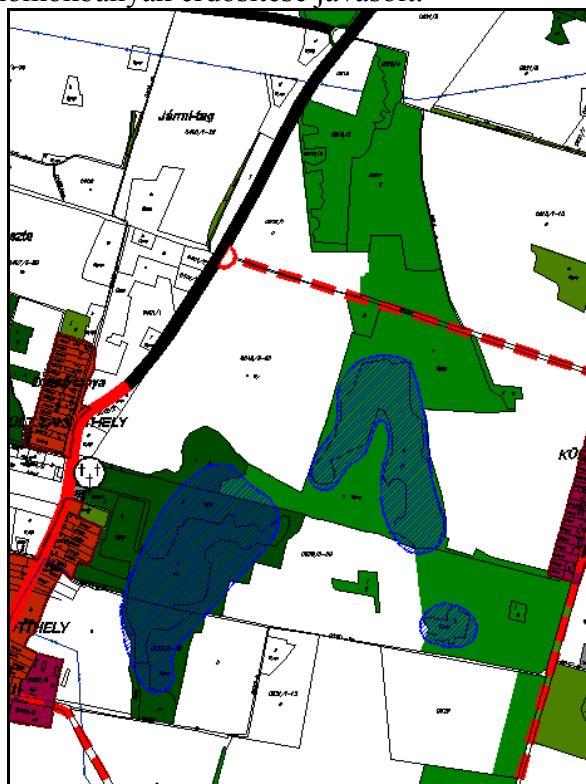
- A beavatkozással nem érintett szántó, rét, legelő, szőlő- és gyümölcsös területek továbbra is az adottságoknak megfelelően hasznosítandók.

Erdőgazdálkodási területek

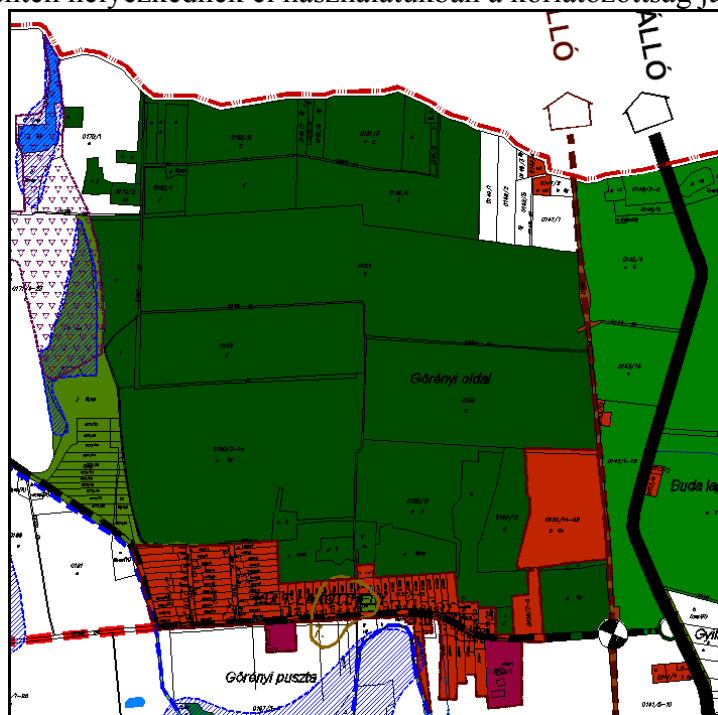
1. Ökológiai folyosók fejlesztése céljából a közel É-D-i, és K-Ny-i irányú vízfolyások környezetében védelmi céllal erdősítést javasoltak.

2. Az erdőállomány növelése-, és ezáltal a Nemzeti Ökológiai Hálózathoz kapcsolódás megerősítése céljából, a parlagon maradt, a gyenge termőerejű rétségek, és a felhagyott külszíni homokbányák erdősítése javasolt.

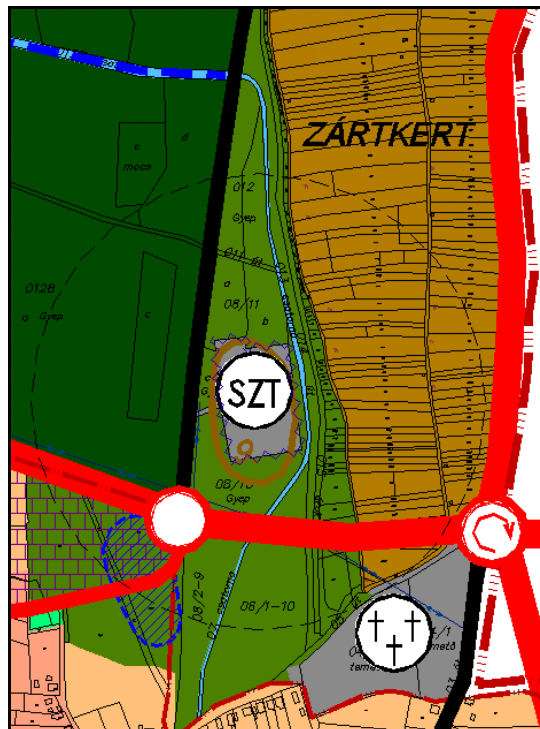
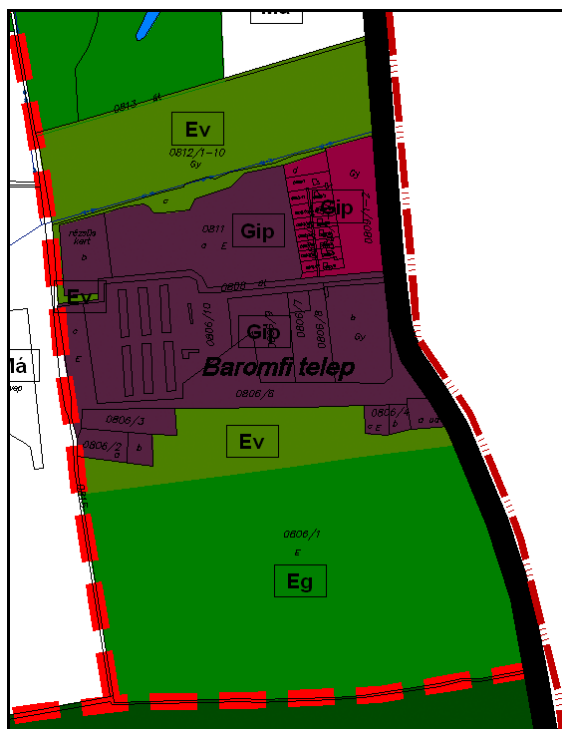
3. Mindazokon az erdőterületeken, melyek természetvédelem oltalmában állnak, melyek lakott-, különleges-, gazdasági területek környezetében, és természetes vízfolyások mentén helyezkednek el használatukban a korlátozottság javasolt.

Erdősítésre javasolt területeken csak az adott termőhelyi adottságoknak megfelelő igényű fafajok alkalmazhatók.

Különleges területek

- A diszharmonikus tájhasználat megszüntetése céljából erdősítéssel javasoltak hasznosítani a felhagyott homokbányák.
- Mindazon különleges területhasznosítású területek közül (hulladékgazdálkodás, szennyvíztisztítás, temetők) melyeknek a környezetük felé védettséggel kell rendelkezni, védőerdők létesítése javasolt.

Gazdasági területek

A mezőgazdasági üzemi területek és az ipari, gazdasági területek körül erdősítés javasolt. Az erdőket az adottságoknak megfelelő fafajokból javasolt létesíteni.

Zöldterületek

A belterület- és a természetes környezet zöldfelületeinek térben egységes ökológiai egyensúlyának megteremtése céljából zöldterület fejlesztések javasoltak. Megteremtésük a meglévő, megtartandó zöldfelületek fejlesztésével és a zöldfelületi rendszer kialakításával célszerű a következők szerint.

A település zöldfelületi rendszerének elemei

Erdő – a zöldfelületi rendszer legerősebb önfenntartó képességű és kondicionáló hatású területei. A város csak fás-bokros erdővel rendelkezik a vízállásos területeken.

Rendezési javaslat:

- a déli fekvésű iparterület és lakóterület között, valamint az északi és nyugati peremterületeken környezetvédelmi célból.

Fejlesztési célja:

- zöldfelületek növelése,
- lakókörnyezet védelme,
- településkarakter erősítése,
- a települési és

Közpark, közkert – a zöldfelületi rendszerben a rekreáló, a pszichikai és a településesztétikai hatásaikkal kiemelkedő feladatot látnak el.

A településben szigetes elhelyezkedésű, a Kossuth téren lévő, extenzíven fenntartott és felszerelt park. Helyzete és fekvése kedvező. Kisebb közterületek az utcák találkozási pontjaiban találhatóak.

Rendezési javaslat:

- Kossuth téri park, mint városi dísz- és pihenőpark rekonstrukciója tájépítész alkalmazásával,
- új pihenőpark létesítése az északi fekvésű településközponti vegyes terület mellett tájépítész alkalmazásával,
- mélyfekvésű területeken parkok létesítése a keleti lakóterületen,
- ligetes közparkok létesítése a településszéli lakóterületeken.

Fejlesztési célja:

- zöldfelületek növelése,
- lakókörnyezet javítása, kondicionáló hatás növelése,
- településszerkezet kiemelése,
- településkép, utcakép értékének növelése.

Utcai zöldterületek – fontos kapcsolatteremtő elemek a város és város környéki zöldterületek között. Kondicionáló hatásuk, utcaképi-, és a település szerkezetét kiemelő feladatuk jelentős.

A település valamennyi utcája rendelkezik utcai zóldsávval, de nagy a fasorhiány.

Rendezési javaslat:

- a város utcafásítási tervének elkészítése tájépítész alkalmazásával,
- a meglévő, hiányos fasorok pótlása, a meglévő fafaj alkalmazásával.

Fejlesztési célja:

- a zöldterületek területi és térbeli kapcsolatrendszerének a kialakulása,
- a településszerkezet kiemelése,
- esztétikus utcakép megteremtése,
- lakókörnyezet, a gazdasági környezet javítása,
- zöldfelületi rendszer működtetése.

Különleges zöldfelületi intézmények és zöldterülettel rendelkező intézmények – a településben szórtan helyezkednek el, de mennyiségben a zöldterület döntő részét adják.

Pszichikai és településesztétikai hatásuk nagy.

A temetők extenzíven gondozottak, de a lomtömeg fedettségük jó. A központi helyzetű sportterület komplex szabadidőközponttá történő fejlesztése a város igénye.

Az oktatási és egyéb kulturális, egyházi területek megfelelően használtak, lombtömeg fedettségük is jó.

Rendezési javaslat:

- valamennyi területre zöldfelületi rekonstrukciós terv készítése tájépítész alkalmazásával.

Fejlesztési célja:

- zöldfelületek növelése,
- településszerkezet kiemelése,
- zöldfelületi elemek térbeli kapcsolatának az erősítése.

Lakott területek – a város uralkodó zöldfelületi elemét nyújtják kertjeik által, melyek változó minőséggel gondozottak, s ebből következően a lombtömeg fedettség mértéke is eltérő.

Rendezési javaslat:

- zöldfelületek fejlesztése a telkek beépítettségének, övezeti funkciójának megfelelően.

Fejlesztési célja:

- a lakókörnyezet javítása, kondicionáló hatás növelése,
- a településszerkezet erősítése,
- a városi és településszéli zöldfelületek kapcsolatának a megteremtése.

Gazdasági területek – a város területén szórta, illetve a peremén helyezkednek el, melyek zöldfelületi ellátottsága szegényes.

Rendezési javaslat:

- területek kijelölése, és tervezése tájépítész alkalmazásával.

Fejlesztési célja:

- a gazdasági környezet javítása környezetvédelmi céllal,
- lakókörnyezet védelme,
- településszerkezet javítása,
- a zöldfelületek térbeli kapcsolatainak a fejlesztése.

Igazgatási és belterületi határ módosítás

Balkány területén igazgatási határ módosítására igény nem merült fel.

Belterületi határmódosítást a város déli és nyugati területein hajtottunk végre az iparterületeknél.

A beépíthető és tartalék területeket a külterületen beépítésre szánt terület határvonallal jeöltük.

4.2. Környezetvédelem, környezetalakítás

A környezetvédelme a szűkebb értelemben vett környezetvédelmi feladatok (levegőtisztaság védelem, stb.) vizsgálatán és szabályozásán túl az épített és természeti környezet alakításával, a tájrendezéssel együtt komplexen megoldandó feladat. Ez az épített környezet, a gazdálkodási mód, a település zöldfelületi rendszerének és a táji környezet ökológiai egyensúlyának megtartásán alapul, melynek alapelve kell legyen a fenntartható fejlődés mint az ökológiai egyensúly fenntartásának eszköze.

Balkány város településrendezési tervének készítése kapcsán környezetvédelmi szakági vizsgálatot és koncepciót már készítettünk, ezért az ott összegyűjtött és közölt információkat – természeti adottságok stb. – jelen munkarészben nem ismételjük meg. Környezetvédelemmel foglalkozó fejezetünkben a szerkezeti és szabályozási tervben kezelendő konfliktusokra koncentrálnunk.

A terület- és településrendezési tervezés célja, hogy a társadalmi-gazdasági igényeket szolgáló új terület-felhasználási módok javítsanak a társadalom életkörülményein, a fenntartható fejlődés pedig megkívánja, hogy mindez a meglévő nemkívánatos környezeti állapotokon való javítással történjen.

Balkány településszerkezeti tervéhez és helyi építési szabályzatához készített szakági munkarész célja, hogy a terület-felhasználások, a városban kialakítható létesítmények és azok funkciói, valamint a megfelelő infrastruktúra biztosítása révén a környezethasználat úgy legyen szervezhető és végezhető, hogy

- ❑ a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő;
- ❑ megelőzhető legyen a környezetszennyezés;
- ❑ kizárja a környezetkárosítást.

A környezet használatát az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a zavaró hatások (zaj, hulladékkezelés) elleni hatékony védelemmel kell megvalósítani.

Valamennyi területfelhasználás, beavatkozás tervezése során érvényre kell juttatni a környezetvédelem külön ágazati jogszabályokban megadott előírásait.

A települési környezetvédelem előírásai kiterjednek:

- levegőtisztaság-védelem,
- zaj- és rezgésvédelem,
- föld- és vízvédelem,
- hulladékgazdálkodás,
- sugárzás,
- a természetvédelem,
- az épített környezet védelmének témaköreire,
- az állattartással kapcsolatos előírásokra.

Települési környezet környezeti állapota

A település az ember életének közvetlen élettere. A településen a környezeti hatások integrálódnak, összegzetten jelennek meg, természetesen a települési sajátosságok által befolyásoltan.

A település fejlődése, működése is hatással van a környező tájra, módosíthatja, változtathatja annak elemeit. A települési eredetű környezetszennyezés, levegőszennyezés, szennyvíz- és hulladék-elhelyezés közvetlenül befolyásolja a település és környéke környezeti minőségét. A településkörnyék ezért a helyi adottságoktól függően többé-kevésbé sajátos konfliktusterület, amelynek fejlesztése, rendezése a településsel összhangban, együttesen történhet. A településen gazdasági szempontból jelenleg alapvetően a mezőgazdasági jellegű tevékenység dominál, bár az ipari tevékenység is fontos része a helyi gazdaságnak. Az ipar és a szolgáltatások település életében betöltött szerepének, jelentőségének növekedése várható a város DK-i részében a belterülethez kapcsolódóan, de külterületen tervezett ipari park kialakításával.

A települési környezet minőségét a későbbiekben bemutatott föld-, víz-, levegőtisztaság-védelem, valamint a jelentős hatások (zajterhelés, hulladékkeletkezés) elleni védelem koordinált érdekei együttesen határozzák meg.

A települési környezet részletes vizsgálata alapján a következő környezetvédelmi szempontú megállapítások rögzíthetők:

KÖZLEKEDÉS (Levegőtisztaság-védelem; zaj- és rezgésvédelem)

- A települést országos főút nem érinti, a települési úthálózat gerincét országos mellékutak alkotják, ezek azonban egyben települési összekötő utak is.
 - o 4102 sz. fkl. út
 - o 49145 sz. összekötő út
 - o 49132 sz. összekötő út
- A település külterületén új településközpontot elkerülő gyűrű kialakítását terveztük.
- A település a Nyíregyháza – Nyíradony 112. sz. vasútvonalon fekszik
- A várost érintő távolsági járatok száma és iránya:
 - o Nyíregyháza, Nagyálló, Biri, Balkány – 4227, 4380
 - o Téglás, Geszteréd, Balkány – 4225, 4401
 - o Geszteréd, Balkány – 4224
 - o Nyírbátor, balkány – 4380

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS, TELEPÜLÉSTISZTASÁG

- A balkányi hulladéklerakó üzemeltetője és a terület tulajdonosa egyben Balkány Város Önkormányzata. A lerakó 1983 óta üzemelt. A terület nagysága 23057 m². Az évente elhelyezett hulladék mennyisége 580 köbméter, az összes lerakott hulladék mennyisége 7280 köbméter. A lerakó beteltsége 100 % - os. A lakott területtől való távolsága 700 m. Védő erdősáv nincs, kapu, őrzés, kerítés, figyelőkút nincs. Földtakarás van. Szervezett szemétszállítás van a településen. EOY X 271 886; EOY Y 859 687.
- A felhagyott hulladéklerakó területén a rekultiváció érdekében monitoring rendszer kiépítése szükséges talajvízfigyelő kutak telepítésével. A terület fásítása általános környezetvédelmi szempontból is indokolt. A rekultiváció megvalósulásáig védőtávolság, vagy építési korlátozás írható elő, illetve a korábban érvényes védőtávolság megtartható.
- Illegális hulladéklerakást tapasztaltunk az egykori homokbányák területének bejárásakor. E terület rekultivációját szintén javasoljuk az illegális hulladéklerakás felszámolásával együtt.

VÍZMINŐSÉG-VÉDELEM

Felszíni víz

- A településen jelentős felszíni állóvíz, vagy vízfolyás nem található. Szabad vízfelület is magába foglaló, rekreációs terület kialakítására alkalmas mélyfekvésű terület van.
- A főgyűjtő a Lónyai-csatorna. Száraz, gyér lefolyású, vízhiányos terület.
- A belvízelvezető csatornák mentén a parti sáv - melyet az akadály mentes fenntartás végett kell biztosítani - igazgatóság által kezelt csatorna esetén 6 m, társulati kezelésben levő csatornáknál 2 m.

Felszín alatti víz

- A talajvíz mélysége a homokbucka vonulatok alatt 4-6 m, máshol 2-4 m közötti. Mennyisége jelentéktelen.
- Kémiai jellege kalcium-magnézium- hidrogénkarbonátos. Keménysége általában 15-25 nk ° között van, de a település környékén 45nk ° fölé is emelkedik. A szulfáttartalom 60-300 mg/l között ingadozik.

Szennyvíz kezelés,-tisztítás

- Tudomásunk szerint a szennyvíztisztító lakóterülettől való védőtávolsága jelenleg nem biztosított, tehát megfontolandó az üzem áthelyezése.
- A szennyvíztisztítóból kibocsátott szennyvíz némely értékre határérték túllépést mutat (lásd a vizsgálatban).
- A tisztított szennyvíz kémiai és biológiai paramétereit, valamint a geológiai adottságokat ismerve szennyvízöntözés engedélyezése a településen még tisztított szennyvízzel sem javasolt.

LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELEM

- A város ismert légszennyezői a következők:

Település neve	Telephely megnevezése	Kén-dioxid	Szén-mono-xid	Nitro-gén-oxid	benzin
BALKÁNY	Balkány Autójavító Szövetkezet	0	54	65	0
BALKÁNY	Metallroll Fémtechnika Kft.	0	0	0	0
BALKÁNY	Mol Rt. Hajduszoboszló, Balkányi Gázátadó állomás	0	5	18	0
BALKÁNY	Szakra MG. Term. És Szolg. Szövetkezet	0	14	16	0

Település neve	Telephely megnevezése	toluol	szilárd	korom
BALKÁNY	Balkány Autójavító Szövetkezet	0	0	0
BALKÁNY	Metallroll Fémtechnika Kft.	0	893	0
BALKÁNY	Mol Rt. Hajduszoboszló, Balkányi Gázátadó állomás	0	0	0
BALKÁNY	Szakra MG. Term. És Szolg. Szövetkezet	0	0	0

- Ipari park kialakítását tervezik a belterület határán a város külterületének DK-i részében a 4102 sz. fkl. úttól K-re.
- A városban és környékén jellemzőek a gyengén humuszos, homok fizikai fűleségű talajok, melyek a levegőben jelentős por terhelést okoznak.

FÖLDVÉDELEM, TALAJVÉDELEM

- A meglévő-üzemelő, a felhagyott és az illegális anyagnyerőhelyek, homokbányák jellemző földhasználati konfliktus alapjai a városban és környékén.

Összefoglalóan megállapítható, hogy Balkány településen a helyi úthálózat gerincét képező, országos viszonylatban települési összekötő út funkciójú utak forgalma okoz jelentős környezeti terhelést.

Egyéb jelentős környezet szennyezőről nem tudunk. A szennyvízhálózat kiépített ugyan, de a rákötések száma csekély. A lakosság ösztönzésének módját meg kell találni.

A nem kívánatos környezeti állapotokon való javítás érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényben megfogalmazottak szerint a települési önkormányzatoknak környezetvédelmi programot kell készíteni, majd a képviselőtestületnek elfogadni és végrehajtani. A hivatkozott törvény alapján a környezetvédelmi programot a rendezési tervekkel összhangban kell kialakítani, melyben természetesen szerepelnek az építészeti igazgatásra vonatkozó intézkedések és a településüzemeltetéssel kapcsolatos projektek.

A föld védelme

Általános földvédelem, a termőtalaj védelme

A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti forrásaira és folyamataira. A védelemnek magában kell foglalnia a talaj termőképessége, szerkezete, víz- és levegőháztartása, valamint élővilága védelmét is. A föld felszínén, vagy a földben olyan tevékenységek folytathatók, ott csak olyan anyagok helyezhetők el, amelyek a föld mennyiségét, minőségét és folyamatait, a környezeti elemeket nem szennyezik, károsítják.

A termőföldön történő beruházásokat úgy kell megtervezni, hogy a létesítmények elhelyezése a környező területeken a talajvédő gazdálkodás feltételeit ne akadályozza.

Jelentősebb kiterjedésű szennyezést a település közigazgatási területén nem ismerünk. Kármentesítést rehabilitációt igénylő terület az egykori legális és illegális homokbányák területe.

Az egykori üzemi telephelyek felszámolása, vagy az új beruházások megindulása során szennyezett talajok esetleges feltárása esetén gondoskodni kell a talajcseréről, a szennyezett talaj elszállításáról, esetleges ártalmatlanításáról.

A talajfunkciók megőrzése, a kedvezőbb vizuális megjelenés, vízháztartás és klímamódosító hatás érdekében törekedni kell a minél kisebb felületű beépítettségre és burkoltságra. Az új beruházások esetében a nagyterjedésű beépített és burkolt felületek kialakításának megakadályozására célszerű egyedileg meghatározni a lehetséges beépítési arányt és a maximális burkolhatóság mértékét. A már meglévő, nagyterjedésű, összefüggő burkolt felületek kedvezőtlen megjelenése és ökológiai hatása három módon orvosolható:

1. a burkolat felszedésével, zöldfelülettel való kiváltásával
2. a burkolt felületek részleges megbontásával, növényzettel beültetett foltok, faveremráccsal kialakított fakelyhek közbeiktatásával
3. kevésbé igénybevett területeken vízáteresztő burkolt alkalmazásával

A lefolyási problémákkal küzdő területeket a szennyeződésektől meg kell óvni. Tiltani kell az ilyen területeken a hulladék elhelyezését, és szorgalmazni kell a megfelelő tájhasználat kialakítását.

A feltárt vagy tevékenység során észlelt szennyezéseket azonnal szükséges megszüntetni. Szükséges annak ellenőrzése, hogy illegális szennyezőanyag lerakás ne történjen.

A település mély fekvésű, illetve rombolt területei geotechnikai problémák miatt beépítésre alkalmatlanok.

A termőföldön történő beruházás megvalósításakor – az 1994.évi LV. tv.70. §.- a alapján – az engedélyezési eljárásba a talajvédelmi hatóságot is be kell vonni.

Termőföldön történő beruházások (ipari, mezőgazdasági, településfejlesztési, közlekedési, vízügyi, deponálási és egyéb) megvalósításánál:

- gondoskodni kell a termőréteg letermeléséről, depózásáról és szakszerű felhasználásáról
- a beruházások a környező termőföldeken nem ronthatják a talajvédő gazdálkodás feltételeit (a környezeti hatások az érintett termőföldek minőségében kárt nem okozhatnak).

A beruházó és kivitelező közösen köteles gondoskodni a talaj felső humuszos termőrétegének védelméről!

A tervezett beruházás(ok) megvalósítása előtt a területről talajtani szakvéleményre alapozott humuszmentési tervet kell készíteni, amelyben ki kell térni a terület humuszviszonyaira (humusztartalom, humuszos réteg vastagsága, megmentésre kerülő humusz mennyisége), valamint a humuszmentés technológiájára (letermelés, depózás, felhasználás).

A termőréteg megmentésénél be kell tartani az MSZ 21476 „A talaj termőréteg – védelmének követelményei földmunkák végzésekor” szabvány előírásait.

A beruházás (okat) úgy kell megvalósítani, hogy a környező mezőgazdasági területeken biztosítva legyenek a talajvédő gazdálkodás feltételei, a termőtalaj talajidegen anyagokkal nem szennyeződhet.

A felszíni és felszín alatti vonalas létesítmények építésekor gondoskodni kell a humuszos termőréteg megmentéséről és a talaj eredeti rétegződésének megfelelő visszatöltéséről.

A csapadékvíz elvezetést úgy kell megoldani, hogy a szomszédos termőföldeken nem alakulhatnak ki vízösszefolyások, illetve belvízveszély.

Az igazgatási területen tervezett jelentős volumenű építkezésekhez csak legálisan működő ásványi nyersanyag használható fel.

Ásványvagyonnal összefüggő földvédelem, bányászat

- A város közigazgatási területe bányatelket, üzemelő bányát nem érint.
- Balkány közigazgatási területén engedélyezett szilárdásvány – kutatás, bejelentett előkutatás nincs.
- Ásványvagyon-védelmi szempontból az Országos Ásványvagyon Nyilvántartás a település közigazgatási területén nyilvántart megkutatott ásványi nyersanyagot.

A külterület 0173, 0177, 0226, és 0228 hrsz-ú földrészekeken lápföld és lápi mésztalajjavító anyagok megkutatott készletei találhatók ún. szabad területen. Ezeken a telkeken javasoljuk telekalakítási és építési tilalom elrendelését, úgy hogy a későbbiek folyamán az övezeti besorolás ne akadályozza meg a bányatelek kijelölését.

- A település közigazgatási területét érinti a MOL Rt. Földgázszállítási (8600 Siófok, Tanácsház út 5.) üzemeltetésében lévő DN 800-as „Összefogás” elnevezésű földgázszállító vezetékek. A gázvezeték védőtávolsága 30-30 m. A biztonsági övezetre vonatkozó előírásokat az üzemeltető szolgáltatja.
- Miskolci Bányakapitányság nyilvántartása szerinti felhagyott homokbányák találhatók a településen.
(0132/9 hrsz-on I. sz. agyaggödör; a 0203/47 hrsz – on II. sz. agyaggödör; a 62 és 82 hrsz – on a III. sz. agyaggödör; a 299/2,4 hrsz – on IV. sz. agyaggödör)
A Magyar Geológiai Szolgálat a bányavállalkozókra át nem hárítható tájrendezési feladatok elvégzését célzó KAC pályázathoz-az igazgatási terület több földrészletére vonatkozóan adott ki szakhatósági igazolást. Ezek a következők:
a belterületi 62 és 82 hrsz-ú terület
a belterületi 299/2, 299/4 hrsz-ú terület
a belterületi 0132/9 hrsz-ú terület
a belterületi 0203/4 hrsz-ú terület.
ezekre a területekre – egykori bányatelkekre - rekultivációs tervek készülhetnek, majd ezt követően várható a fenti földrészletek tájrendezése.
- Miskolci Bányakapitányság nyilvántartása szerinti illegális homokbányák találhatók a településen.
1999-ben a település 0790/9 és 0790/11 hrsz-ú területén végzett jogosulatlan ásványi nyersanyag kitermelés miatt vizsgálatot folytatott a Miskolci Bányakapitányság. Balkány vonatkozásában (3001-3011/7 hrsz.) a bányahatóság már kezdeményezett eljárást illegális ásványi nyersanyag kitermelés ügyében, és jogosulatlan bányászati tevékenység miatt bányászati bírságot szabott ki.
- A településrendezési terv megvalósításából eredő építésekhez – nyomvonalas létesítmények (gáz, víz, szennyvíz) is – csak hatósági engedély alapján kitermelt ásványi nyersanyagokat (kavics, homok, agyag stb.) lehet felhasználni.
- A hatósági engedély nélkül végzett kitermelés jogosulatlan bányászati tevékenységnek minősül, mellyel szemben a Bányakapitányság szankciót alkalmazhat. A bányászatról szóló 1993.évi XLVIII.tv.41.§ (1) bekezdése szerint ugyanis „a bányafelügyelet azt a jogi, vagy természetes személyt, valamint ezek jogi személyiség nélküli társaságát, aki (amely) jogosulatlan bányászati tevékenységet folytat, bírsággal sújthatja, és eltiltja a tevékenység folytatásától. Jogosulatlanul az folytat bányászati tevékenységet, aki a külön jogszabályban előírt hatósági engedély nélkül vagy attól eltérően folytatott tevékenysége során ásványi nyersanyagot termel ki.”

Az egyes tevékenységek engedélyezésekor azonban ezen területen túl is figyelembe kell venni az ásványvagyon-gazdálkodási követelményeket:

- a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) 44.§ (1) bekezdés b) alpont negyedik bekezdése szerint a bányahatóság műszaki biztonsági és munkavédelmi hatáskörébe tartozik az egyes nem bányászati célt szolgáló, bányászati módszerekkel végzett földalatti tevékenységek (aknamélyítés, alagúthajtás), a mélyépítés kivételével, továbbá
- a Bt. 46.§ (1) bekezdése szerint a bányafelügyelet szakhatóságként működik közre a 300 m 2 -nél nagyobb alapterületű, bányászati módszerekkel kialakított földalatti térségek létesítésére, használatbavételére és megszüntetésére irányuló építésügyi engedélyezési eljárásban, amely felett természetes kőzetréteg (homok, agyag, homokkő, mészkő) található, ha az nem szerves része a földfelszín feletti építménynek (földalatti tároló térség), valamint

- a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998. (XII.19.) Korm. rendelet 32.§ (3) bekezdés szerint a földalatti tárolótérség állagmegóvása keretében végzett felújítási munkákat bányászati szakértők közreműködésével szabad végezni, valamint
- a Bt. 1.§ (1) bekezdés b) alpontja szerint a tereprendezéssel összefüggésben végzett ásványi nyersanyag kitermelése után, ha az ásványi nyersanyag üzletszerű felhasználásával, vagy értékesítésével jár együtt, az államot a Bt. 20.§-a szerinti bányajáradék illet meg, továbbá
- a Bt. 44/A §-a alapján a tereprendezés engedélyezésére irányuló eljárásokban a Bányakapitányság szakhatósággént működik közre, valamint
- a Bt. 39.§ (1) bekezdése szerint a bányatelek határai közt fekvő ingatlant telekalakítás céljára megosztani, vagy azon építkezni az illetékes építésügyi hatóságnak, a bányavállalkozó hozzájárulásával adott engedélyével, az engedélyben megszabott feltételek megtartásával szabad.
- A város igazgatási területén belül védett, vagy védelem alá vonandó geológiai értékről nincs információnk.

Művelt területek földvédelme

Lásd a termőtalaj védelme fejezetet is!

Az 1994. évi LV. törvény 70.§ (1) bekezdésében szereplő mezőgazdasági művelés alá tartozó területeken (a tv. szerint a termőföldön) történő beruházások és bármilyen építmény elhelyezése esetén ugyanezen tv. 70.§ (2) bekezdése értelmében a talajvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulását a beruházónak be kell szereznie az engedélyhez.

A térség domborzati és egyéb viszonyai alapján meghatározott munkák és kötelezettségek egy részéhez a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás, mint talajvédelmi hatóság engedélye szükséges a következő esetekben:

- erózió elleni talajvédelmi beavatkozások, ha a talajművelési eljárásokkal, termesztett növények szakszerű területi elhelyezésével, a gyeperősítés és erdősávok létesítésével kellőképpen nem lehetséges az erózió ellen megóvni a termőföldet,
- a növények által kivont, a kilúgozás által eltávozott kalcium mennyiségének pótlására, a talaj savanyúsági viszonyainak megszüntetésére, továbbá a savanyító hatású légköri ülepedés semlegesítése céljából történő meszezés,
- szikesedés elleni talajjavítás,
- homoktalajok javítása,
- tereprendezés a felszín hullámosságának és az egyenetlen terepalakulatok megszüntetésének érdekében,
- mélyforogtatás, ha azt a talajviszonyok indokolják,
- szennyvíz, szennyvíziszap és egyéb nem veszélyes hulladékok termőföldön történő elhelyezése,
- hígtrágya kijuttatása termőföldre.

Állattartással kapcsolatos földvédelem

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében irányadó jelleggel a 49/2001. (IV.3.) Korm. rendelet szerint be kell tartani a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályait. Állattartó létesítményhez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, ivóvíznyerőhelytől számított 100 méteren belül. Hígtrágyatároló nem létesíthető a 46/1999.

(III.18.) Kormányrendelet szerinti vízjárta területen. Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre.

A településeken kisebb-nagyobb állattartó létesítmények is találhatók. A környezetterhelés (a felszíni és felszín alatti vizek és a földtani közeg, a levegő, a hulladékok káros hatásai) csökkentése érdekében valamennyi telephelyen felül kell vizsgálni a tartási technológiát és a hozzájuk tartozó létesítmények (trágyatárolók, állategészségügyi feltételeket biztosító egységek, stb.) igény szerinti üzemelését (feltételek biztosíthatóságát, meglétét) és műszaki színvonalát. Feltétlen gondoskodni kell a trágyatárolók jelenlegi állapotának javításáról és megfelelő színvonalú kialakításáról.

A szennyezések elkerülése és a környezeti kockázat csökkentése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükséges a település teljes közigazgatási területére az állattartás helyi szabályainak korszerűsítése. Az állattartási rendeletben kell megállapítani az egyes építmények közötti legkisebb távolságokat.

Az egyes tevékenységek környezetet terhelő kibocsátásainak megelőzése érdekében a környezeti elemeket terhelő kibocsátások, valamint a környezetre ható tényezők csökkentésére, illetőleg megszüntetésére irányuló, az elérhető legjobb technológián alapuló intézkedéseket az egységes környezethasználati engedélyezési eljárás során állapítja meg a környezetvédelmi hatóság, mely a jelenleg is üzemelő tevékenységek további üzemelését befolyásolhatja. Az egységes környezethasználati engedélyezési eljárások részletes szabályait a 314/2005. (XII.25.) Kormányrendelet tartalmazza.

Az egységes környezethasználati engedélyhez kötött tevékenységek listáját a hivatkozott rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza. Nagy létszámú állattartásra vonatkozóan a következő állatférőhelytől szükséges az engedélyezési eljárás lefolytatása, új illetve meglévő állattartó telepeknél a terv- illetve a környezetvédelmi felülvizsgálati dokumentáció alapján:

- 40.000 férőhely baromfi számára,
- 2.000 férőhely (30 kg-on felüli) sertések számára,
- 750 férőhely kocák számára.

A felülvizsgálat eredményeként foganatosított, területfelhasználást érintő kérdéseket a szerkezeti illetve szabályozási tervben is rögzíteni kell, melyre a kiadott egységes környezethasználati engedély jogerőre emelkedését követően lesz lehetőség.

Erdőterületekhez kapcsolódó földvédelem

Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 69.§-a rögzíti, hogy erdőterületet termelésből kivonni csak kivételes esetben és csak akkor lehet, ha az erdőterületre tervezett létesítmény elhelyezésére vagy tevékenység gyakorlására az adott térségben nem található arra alkalmas földterület. Tehát lakó- és egyéb kivett terület kialakítása céljából belterületbe vonni és művelésből kivonni erdőterületet csak kivételes esetben, más lehetőség hiányában szabad. Belterületbe vonással együtt járó igénybevétel esetén be kell szerezni az erdészeti hatóság előzetes elvi engedélyét, amennyiben az igénybevételre várhatóan 5 éven belül kerül sor.

Ugyancsak rögzíti a törvény a 21.§-ban, hogy az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatásához az erdészeti hatóság engedélye szükséges (a települési önkormányzat jegyzője jogosult kezdeményezni a változtatást), illetve a rendeltetés-változásból fakadó többletköltséget és kárt a kezdeményezőnek kell megtérítenie. Az erdőterületekkel kapcsolatos egyéb, általános előírásokat is az 1996. évi LIV. törvény és a 29/1997. (IV.30.) FM rendelet rögzíti.

Területhez köthető speciális földvédelem

1. Régészeti területek védelme

A településrendezési terv készítésénél figyelembe vettük, hogy a NÖKÖM által készített hatástanulmányban megjelölt helyek nyilvántartott régészeti lelőhelynek minősülnek. A közvetlen környezetükben végzett, bármilyen jellegű földmunkát csak előzetes, régész által elvégzett helyszíni szemle – adott esetben – megelőző vagy próbafeltárás után lehet elvégezni.

A fentiek értelmében a település területén végzett bármilyen beruházás vagy belterületbe ill. lakóövezetbe vonás esetére is ugyanez vonatkozik.

A település különböző fokozatú régészeti védettségű területeit a szabályozási és a szerkezeti tervlap egyaránt feltünteti

a) Nyilvántartott régészeti lelőhely és környezet:

A területen minden, az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz a KÖH előzetes engedélye szükséges. A beruházások feltételeként előírt régészeti feltárások költségei a beruházót terhelik.

A kialakult használat folytatható, de attól a lelőhely nem károsodhat.

Lelet előkerülésekor a végzett tevékenységet fel kell függeszteni, és a KÖH nyilatkozatát a további teendőkről be kell szerezni.

b) Régészeti érdekű terület (talaj bolygatásával járó tevékenység során régészeti szempontból kiemelten vizsgálandó terület):

A tervezett beruházásokhoz a KÖH véleményét be kell szerezni.

A munka megkezdéséről a KÖH tájékoztatandó.

Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a 2001. évi LXIV. tv. szerint kell eljárni.

2. Természeti területek és védett természeti területek védelme

Lásd a HNPI levelében szereplő listát !

3. ESA területek

2.számú melléklet a 2/2002.(I.23.) KÖM-FVM együttes rendelethez:

Érzékeny természeti területekkel érintett települések felsorolása

Kiemelten fontos ÉTT-ek térségei:

Megye	Település kódja	Települések neve
Szabolcs-Szatmár-Bereg		Balkány

Balkány város a listán nem szerepel, közigazgatási területén tehát nemzeti-közi viszonylatban kiemelkedő természeti, táji és/vagy kultúrtörténeti értékek nem fordulnak elő. Az érzékeny természeti területekkel érintett települések, értékeinek fennmaradása középtávon (5-10 év) is kétséges a természetkímélő gazdálkodás támogatása nélkül a vonatkozó miniszteri rendelet definíciója szerint.

4. NATURA 2000 hálózat elemei

A 275/2004)X.8) kormányrendelet alapján:

KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK (SCI)

Libegős

(HUHN20133)

Balkány

0171/4, 0171/5, 0171/6, 0171/23, 0172, 0173/2, 0177/1, 0177/3, 0177/4,
0180/1, 0180/2, 0180/3, 0185, 0188

KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI TERÜLETEK (SPA)

A település ezen természetvédelmi kategóriával nem érintett

Vízminőség-védelem

Általános vízminőség-védelem

A vízminőség védelme egyszerre jelenti a vizek tisztaságának biztosítását, káros hatásoktól való megóvását, a vízszennyezők elleni szankciók alkalmazását, a vízminőség megőrzéséhez szükséges védőterületek kialakításának szabályozását, továbbá az árvíz- és medervédelmet, szennyvízkezelést.

A tervezett beruházások engedélyezése csak a szabályozási előírásokban rögzített, és minden esetben kötelezően bevonandó szakhatóságok (VIZIG, ÁNTSZ, Környezetvédelmi Felügye-
léség), valamint a szakterületük szerint érintett szakhatóságok és eljáró hatóságok megkeresé-
sével, a szakértő szervezetek pozitív állásfoglalása alapján történhet.

A vizeket minden olyan behatástól védeni kell, amely azok fizikai, kémiai, biológiai tulajdon-
ságát, természetes minőségét és öntisztulási képességét hátrányosan megváltoztathatja. Anya-
gok tárolása, kezelése, szállítása, vagy megsemmisítése során gondoskodni kell arról, hogy a
vizeket ne fertőzhessék, ill. ne szennyezhessek.

A szennyezett vizeket úgy kell kezelni, hogy azok lehetőleg újra felhasználhatók legyenek.
Bármilyen szilárd, folyékony, vagy gáznemű anyagot a víz közelében tárolni, vagy kezelni
csak olyan intézkedések megtétele mellett szabad, amelyek a víz szennyezését kizárják.

A vizek szennyezését előidéző üzemek csak szennyvíztisztító berendezéssel szabad építeni és
üzemben tartani.

Vizek szennyezése, vagy ezek bekövetkezésének közvetlen veszélye esetén a vízügyi hatóság
elrendelheti a káros anyag kibocsátásával járó tevékenység korlátozását, megtilthatja annak
folytatását, a veszély fennállásáig az üzem működtetését felfüggesztheti.

Tekintettel a jövőben fokozódó mezőgazdasági öntözővízigények kielégítésének körülménye-
ire a vízhasználat különös szabályairól is rendelkezni kell. Mezőgazdasági vízhasznosítás: a
mezőgazdasági művelés alatt álló területek öntözése, valamint a halászati, a horgászati és
egyéb mezőgazdasági célokat szolgáló tavak és létesítmények vízellátása. Öntözőtelepet csak
ott szabad létesíteni, ahol:

- az öntözés a talaj termékenységére káros folyamatokat nem idéz elő, illetve ezeknek egyidejűleg elejét veszi, továbbá feltárt, vagy hidrogeológiai vizsgálattal megállapítottan szabad, vagy szabadná tehető vízkészlet van
- a vízmennyiség elegendő és minőségileg – a szükséges tározást is figyelembe véve – megfelelő
- a terület vízrendezése megtörtént, vagy az öntözés bevezetésével egyidejűleg megtör-
ténik
- az öntözéses termelési technológia feltételei biztosítottak.

Szennyvízöntözést csak nagyon indokolt esetben, előtisztított szennyvízzel szabad, úgy, hogy
valamennyi vonatkozó előírás, rendelet stb. betartásáról folyamatosan gondoskodni kell. Az
öntözött területeken a szennyvizet szétosztó hálózatot úgy kell kialakítani, hogy az öntöző
telepen pangó szennyvíz ne keletkezzék. Az öntözőtelepről szennyvíz a szomszédos területre,

talajvízbe, vagy befogadóba nem juthat. Közegészségügyi korlátozással felhasználható szennyvizet, továbbá hígtrágyát használó öntözőtelep elhelyezésénél védőtávolságot kell megállapítani, védőterületeket kell kialakítani. Balkány város közigazgatási területén tisztított szennyvízzel való öntözés engedélyezését sem javasoljuk a geológiai adottságokat figyelembe véve.

Tógazdaságot elsősorban olyan vízzáró talajon kell létesíteni, amely talajjavítás és vízrendezés után sem alkalmas szántóföldi művelésre és egyúttal az előírt minőségű víz rendelkezésre áll.

A halastavakat a talajvízszint káros megemelkedésének, illetve a szomszédos területeken keletkező károknak a megakadályozására az elvezető hálózatba bekötött szivárgókkal kell körbevenni. A halastavak feltöltésére és táplálására csak olyan vizet szabad felhasználni, amely különösen a lebegőanyag-, vegyianyag-tartalom, valamint a mikrobiológiai szennyezettség szempontjából megfelelő. Szennyvizet csak a külön erre a célra kialakított, vagy felkészített halastóba szabad bevezetni. Rothadó állapotú szennyvizet halastóba vezetni tilos.

Felszíni vizek

Balkány város a Nyírség tájegységben, a 46. sz. Nyíri belvízrendszer területén, a Kállai (VII. sz.) főfolyás és az Érpatak (VIII. sz. főfolyás) völgyében helyezkedik el. A domborzat tagolt, É – D irányú vonulatokkal, zárt katlanokkal. A jellemző terepmagasság a város belterületén 132,00 – 142,00 mBf között változik. A lejtés iránya általában D-É-i, a Lónyay főcsatorna irányba.

A város területén találhatóak az alábbi táblázatba foglalt csatornák:

Vízrendezés

1. A település jelentős belterületi állóvizei

A település belterületén jelentős állóvíz nincs.

2. A település jelentős külterületi állóvizei

A település külterületén jelentős állóvíz nincs.

3. Csatornák

A város területét az alábbi csatornák érintik:

Sorszám	Csatorna neve	Csatorna kezelője
46.sz.Nyíri belvízrendszer		
	Kállai (VII.sz.) főfolyás	FETI – KÖVIZIG
	Csentréti szivárgó	Nyírségi VGT.
	VII/3.sz. mellékág	Nyírségi VGT.
	VII./3-3. sz. oldalág	Nyírségi VGT.
	Görénypusztai szivárgó	Nyírségi VGT.
	Katona féle szivárgó	Nyírségi VGT.
	Katona féle szivárgó oldalága	Nyírségi VGT.
	Cseplesz szivárgó	Nyírségi VGT.
	Gyilkostói szivárgó	Nyírségi VGT.
	Újhelyi szivárgó	Nyírségi VGT.
	Újhelyi szivárgó oldalága	Nyírségi VGT.
	VII/3-4.sz. oldalág	Nyírségi VGT.
	VII/3-4.sz. oldalág kiágazása	Nyírségi VGT.
	Czibaki szivárgó	Nyírségi VGT.
	Somossy szivárgó	Nyírségi VGT.

	Somosy szivárgó oldalága	Nyírségi VGT.
	Vecserilaposi szivárgó	Nyírségi VGT.
	Bay szivárgó	Nyírségi VGT.
	Abapuszta – Finánc tanya szivárgó	Nyírségi VGT.
	Kecskési szivárgó	Nyírségi VGT.
	Szitási szivárgó	Nyírségi VGT.
	VII./6. sz. mellékág	Nyírségi VGT.
	Érpatak (VIII. sz. főfolyás)	FETI – KÖVIZIG
	Tótapai szivárgó	Nyírségi VGT.

A csatornák a 46. számú Nyíri belvízrendszerre jellemző 20l/sec/km² fajlagos vízhozamra lettek kiépítve.

Tilalmi terület

A csatornák partjainak karbantartásával és a parti sávban végezhető tevékenységekkel, korlátozásokkal kapcsolatban a vonatkozó rendelet előírása irányadók.

46/1999 (III.18.) Kormányrendelet

4. Egyéb – vízhasznosítás

Öntözés

Engedélyes neve	Vízjogi üz. Engedély száma	Öntözőtelep helyrajzi száma	Termesztett kultúra	Be-rendezett terület	Öntözési terület	Vízforrás
Áncsák János II. sz. telepe	149-34/1998.	0105/5	gyümölcsös	6	csepegtető	kút
Balkányi Vetőmag KFT.	3361-30/2002.	0276/3-6	szántóföldi	7	esőztető	kút
BIHARKA BT. I. sz. telep	2723-48/2000.	0281/6-13	gyümölcsös	5,8	esőztető	kút
BIHARKA BT. II. sz. telep	2723-64/2002.	0222/39-51	gyümölcsös	8	esőztető	kút
BRAVO-IMPLEX Kft.	2415-38/2000.	0294/4, 0294/5, 0294/6	gyümölcsös	8,39	csepegtető	kút
CHERRY LUX BT.	3520-27/2002.	0318/16-22, 0318/25-29	gyümölcsös	5,9	csepegtető	kút
Flóra – Penta Kft.	1623-14/1998.	0638/3, 0638/3, 0636/6, 0630	gyümölcsös	22,5	csepegtető és esőztető	kút
Flóra – Penta Kft. I. sz. telep	3879-27/2003.	0407/28, 0407/27	gyümölcsös	15	csepegtető	kút

Flóra – Penta Kft. II. sz. telep	1623- 61/2003.	0642/1, 0640/3, 0640/5	gyümölcsös	8	csepegtető	kút
Gura és Társas Kft.	3541- 26/2002.	076/3	gyümölcsös	5,5622	csepegtető	kút
Horváth Farm Kft.	2798- 30/2001.	0216/33	gyümölcsös	5,6	csepegtető	kút
Ifj. Molnár Sándor	503- 27/2003.	0287/10	gyümölcsös	5,87	csepegtető	kút
IRINYI BT.	2435- 40/2001.	0217/3, 0217/4, 0217/5	gyümölcsös	5	csepegtető	kút
IRINYI BT.	2435- 46/2002.	0217/1	gyümölcsös	1,5	csepegtető	kút
Jaczkó Sándor	2037- 24/1999.	0280/3, 0281/3	gyümölcsös	5	csepegtető	kút
Marján János	3332- 19/2003.	0349/6, 0349/8	szántóföldi	33,8	esőztető	kút
NYÍR- FODD Kft.	893- 10/1996.	0260/1-9.	gyümölcsös	20	csepegtető	kút
Plangár János	1962- 27/2000.	0278	gyümölcsös	9	csepegtető	kút
Rácz Imre I. sz. telep	3556- 25/2003.	0218/2, 0218/3, 0244/2-6	szántóföldi	10	esőztető	kút
Rácz Imre II. sz. telep	3557- 26/2003.	0291/73, 0294/7	gyümölcsös	6,3	csepegtető	kút
Rácz Imre III. sz. telep	3732- 28/2003.	0294/1, 0294/2	gyümölcsös	6,587	csepegtető és esőztető	kút
Ring – Gold Kft.	H – 4933- 2/2004.	0767/13	gyümölcsös	8	esőztető	kút
Sütő Mi- hály	5120- 28/1993.	0340/1	szántóföldi	11	csepegtető és esőztető	kút
SZIKRA Szövetke- zet	92- 18/1997.	0390/1	Szántóföldi, kertészet	11	csepegtető	kút
SZIKRA Szövetke- zet II. sz. telep	92- 51/2003.	0390/5	gyümölcsös	7	csepegtető	kút
Szőke és társas Kft.	3816- 31/2003.	0654/1-5, 0607/6, 0607/12	gyümölcsös	9,1	csepegtető	kút
Tormási Dán Kft.	3815- 35/2003.	0426	szántóföldi	46,8	esőztető	kút
Keszler János	1702- 16/1999.	0777/5	kertészeti	4,6	csepegtető	Ivóvíz hálózat
Kékesi	2776-	095/9	gyümölcsös	1,5	csepegtető	Ivóvíz hálózat

György	19/2001.					
--------	----------	--	--	--	--	--

A Nyírség területe a megye többi tájegységéhez viszonyítva vízben szegény, miközben egyre nagyobb az igény a víz mezőgazdasági, természetvédelmi, jóléti hasznosítására. A többlet vízigény csak tározással, a belvizek helyben hasznosításával, illetve a Tiszából elégíthetők ki. Jelenleg készül egy tanulmányterv a Nyírség vízpótlására, mely az első ütemben a Kállai (VII. sz.) főfolyás vízgyűjtő területére dolgoz ki koncepciót a csapadék visszatartására és a Tiszából való vízpótlás lehetőségére a vízhiány enyhítése érdekében. A tanulmány feltárja a vízvisszatartásra alkalmas konkrét területeket a természeti és hidrológiai adottságok figyelembevételével.

Az alább közölt táblázat tartalmazza azokat a területeket a város területén, amelyek vízviszszatartásra alkalmasak lehetnek, ezek a tanulmány készítése során, a helyszíni szemlék alapján pontosításra szorulnak.

Település neve	Mély fekvésű terület			Az érintett csatorna		
	jele	nagysága (ha)	művelési ága	neve	szelvényyszáma	kezelője
Balkány	Ba-1.	1,27	Rét, legelő	lefolyástalan		
Balkány	Ba-2.	1,13	Vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-3.	2,08	Vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-4.	6,06	Rét, legelő	Kállai (VII. sz.) főfolyás	31+850 32+550	FETIKÖVIZI G
Balkány	Ba-5.	1.86	Rét, legelő, vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-6.	1,59	Rét, legelő	lefolyástalan		
Balkány	Ba-7.	3,71	Rét, legelő	VII/6. sz. mellékág	3+150-3+400	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-8.	17,37	Rét, legelő, vízállás	Gyilkostói szivárgó	1+040- végéig	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-9.	55,5	Rét, legelő, vízállás	Gyilkostói szivárgó VII/3-3. sz. oldalág	0+000-0+240 0+460-0+990 4+150-4+410 4+500-4+770	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-10.	4,75	Rét, legelő, vízállás			
Balkány	Ba-11.	1,66	Rét, legelő	VII/3-3. sz. oldalág	0+700-0+830	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-12.	3,77	Rét, legelő, vízállás			
Balkány	Ba-13.	22,37	Rét, legelő, vízállás	VII/3-3. sz. oldalág, Katona féle szivárgó	1+120-2+260 0+000-0+060	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-14.	1,34	vízállás			
Balkány	Ba-15.	0,83	Rét, legelő, vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-16.	3,25	Rét, legelő, vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-17.	0,91	vízállás			
Balkány	Ba-18.	1,66	vízállás			
Balkány	Ba-19.	2,3	Rét, legelő	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág	20+220 20+670	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-20.	1,17	Rét, legelő, vízállás			
Balkány	Ba-21.	2,98	Rét, legelő, vízállás			
Balkány	Ba-22.	4,15	Rét, legelő	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág	21+160 21+610	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-23.	0,83	Rét, legelő	Balkányi (VII/3. sz.)	21+630 21+850	Nyírségi VGT.

Balkány	Ba-24.	8,8	vízállás	mellékág VII/3-4. sz. oldalág	0+170-0+410	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-25.	0,52	vízállás	VII/3-4. sz. oldalág kiágazása	vége	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-26.	12,14	Rét, legelő, vízállás	Somosy szivárgó	0+000-0+780	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-27.	1,12	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-28.	7,57	vízállás	VII/3-4. sz. oldalág	1+770-1+800	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-29.	6,68	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-31.	3,94	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-32.	1,88	vízállás	VII/3-4. sz. oldalág	2+140-2+370	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-33.	1,21	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-34.	2,24	Rét, legelő	Somosy szivárgó	1+100-1+330	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-35.	1,45	vízállás			
Balkány	Ba-36.	1,79	vízállás	Somosy szivárgó	1+840-1+950	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-37.	4,71	vízállás	Somosy szivárgó	0+390-0+600	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-38.	1,28	vízállás	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág	24+420	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-39.	1,7	Rét, legelő, vízállás	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág	24+780-24+900	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-40.	7,5	Rét, legelő, vízállás	Czibaki szivárgó	0+850-végéig	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-41.	2,15	vízállás	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág Vecserilaposi szivárgó	26+050-26+100 0+000-0+300	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-42.	4,13	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-43.	5,04	Rét, legelő, vízállás	Vecserilaposi szivárgó	1+120-1+380	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-44.	2,48	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-45.	1,87	Rét, legelő	Bay szivárgó	0+120-0+330	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-46.	3,94	vízállás	Bay szivárgó	0+600-0+730	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-47.	8,15	Rét, legelő, vízállás	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág	29+440-végéig	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-48.	1,42	Rét, legelő, vízállás			
Balkány	Ba-49.	1,25	Rét, legelő, vízállás	Kecskési szivárgó	5+030-5+250	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-50.	1,41	Rét, legelő	Kecskési szivárgó	4+720-4+800	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-51.	1,49	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-52.	2,06	vízállás	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág	29+000-29+100	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-53.	2,61	vízállás	Bay szivárgó	1+320-1+530	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-54.	3,32	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-55.	1,11	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-56.	23,07	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-57.	1,42	Rét, legelő	lefolyástalan		

Balkány	Ba-58.	1,62	vízállás	Bay szivárgó	1+900	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-59.	3,58	Rét, legelő, vízállás	Bay szivárgó	2+140-2+260	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-60.	2,65	vízállás	Fináncstanyai szivárgó	2+010	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-61.	3,17	Rét, legelő			
Balkány	Ba-62.	2,79	vízállás	Fináncstanyai szivárgó	végyszervény	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-63.	1,25	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-64.	14,07	vízállás			
Balkány	Ba-65.	2,96	Rét, legelő			
Balkány	Ba-66.	1,11	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-67.	3,25	Rét, legelő, vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-68.	10,07	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-69.	21,31	Rét, legelő, vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-70.	3,04	Rét, legelő	Kecskési szivárgó	4+000-4+220	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-71.	3,18	Rét, legelő, vízállás	Kecskési szivárgó	4+330-4+460	Nyírségi VGT.
Balkány	Ba-72.	4,31	Rét, legelő, vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-73.	1,98	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-74.	1,9	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-75.	1,08	vízállás	lefolyástalan		
Balkány	Ba-76.	2,9	Rét, legelő	Tótapai szivárgó		Nyírségi VGT.
Balkány, Nagykálló, Biri	Nk-Ba-Bi-1. (Kisgőrénytanya)	70,00	Rét, legelő	Balkányi (VII/3. sz.) mellékág (VII/3. sz.) oldalág	13+400-17+200 0+000-0+200	Nyírségi VGT.
ÖSSZESEN		430,21				

Felszín alatti vizek

1. Felszín alatti vizek védelmével összefüggő v. területek, besorolások
Balkány rendelkezik saját vízbázissal, hidrogeológiai a Dél – Nyírségi süllyedékhez tartozik. A Szakoly - Balkány Közös vízmű vízbázisa nem tartozik az üzemelő sérülékeny vízföldtani környezetű vízbázisok közé.
A település területén hidrogeológiai védőidomról nincs tudomásunk.
2. Talajvíz
A településen és környékén 2 helyen rendszeres talajvízszint megfigyelés történik.
A város belterületén az 1999 évi belvízhelyzet maximális talajvízszintjei rögzítve lettek 7 db ásott kútban.

Sorszám	Ásott kút helye	Terepszint a kútnál (mBf)	Max.talajvízszint 1999-ben (mBf)	Max.talajvízszint terep alatti mélysége 1999-ben (cm)
1.	Szakolyi út 53.	138,77	137,77	100
2.	Benedek út 8.	139,17	136,60	257
3.	Gőrénypuszta 3.	132,96	131,80	116
4.	Kállói út 93.	135,45	133,27	218
5.	Kossuth út 57.	136,06	135,40	66
6.	Bocskai út 31.	136,37	134,17	220
7.	Adonyi út 51.	140,82	139,85	97

Az egyes építményekkel, építési munkákkal és építési tevékenységekkel kapcsolatos engedélyezési eljárások közül

- a négy beépített szintnél magasabb, vagy 7 méternél nagyobb fesztávú tartószerkezeteket tartalmazó, előre gyártott vagy vázas tartószerkezetű épületeknél,
- az 5 m-nél nagyobb szabad magasságú földet megtámasztó építményeknél,
- a 3 m-nél nagyobb földvastagságot érintő tereprendezéssel járó építkezések esetén (feltöltés, bevágás)
- és a felsoroltakon túlmenően azon esetekben, amikor a lakosság, a tervező vagy az önkormányzat kedvezőtlen, az általajjal összefüggő jelenségeket észlel, a geológiai szolgálat szakhatósági közreműködését kell igényelni a felszín alatti vizek védelme érdekében.

3. Belvízzel veszélyeztetett területek

A város területén beépíteni csak vízrendezett területeket lehet. Beépítés előtt a mély fekvésű területeket fel kell tölteni, a vízelvezető hálózatot ki kell építeni.

Minden új, tervezett beépítésnél a felszíni vizek elvezetéséről illetve szükség szerint a talajvízszint süllyesztéséről gondoskodni kell.

A város területéről a belvizek a társulati kezelésű csatornákon keresztül a Kállai (VII. sz.) főfolyásba és az érpatakba (VIII. sz. főfolyásba), majd azokból a Lónyay főcsatornába jutnak.

A város belterületére külterületről belvízbetörésre nem kell számítani.

A város területén belvízvédelmi művek a korábban tárgyalt igazgatósági, társulati csatornák, illetve önkormányzati kezelésű létesítmények (ez utóbbiakról info nincs, illetve hiányos).

A település külterületén ÉNY -i csücskét érinti az un. Balkányi vésztározó. A vésztározó a Balkányi (VII/3.sz.) mellékág völgyében Nagykálló, Biri és Balkány települések területén helyezkedik el, az elzáró műtárgy a mellékág 14+570 km szelvényében Biri község területén van. A vésztározóban 125,70 mBf szinten, 70 ha területen 190 ezer m3 belvizet lehet visszatartani rendkívüli belvizek idején.

Az 1999.évi tavaszi rendkívüli belvíz óta a várost közvetlenül mentesítő társulati csatornák közül a Balkányi (VII/3.sz.) mellékág felújítása megtörtént, a mellékág teljes hosszában.

A település helyi vízkár elhárítási tervvel nem rendelkezik.

4. Hévíz kút

A településen hévízkútról nincs tudomásunk.

Jelentős vízigényű ipari üzemek

Ipari üzemként a METALROLL Fémtechnikai Kft. üzeme nevezhető meg.

Megnevezés	Vízjogi engedély	Vízbeszerzés	Szennyvízelhelyezés	Vízhasználat (m3/d)
METALROLL Fémtechnikai Kft	5097-6/1981.	EGYEDI KÉZ-BESÍTÉS köz-műves	közmű	5-6

A METALROLL Fémtechnikai Kft. üzeme 5097-6/1981. számú vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkezik, mely 5373-3/1993. és 583-6/1995. szám alatt módosításra került. A vízjogi engedély egyedi kutas vízbeszerzésre és közműves vízvételre, valamint szennyvíz- és csapadékvíz – elhelyezésére szól. A szociális szennyvíz kezelés nélkül, az ipari szennyvíz méregtelenítés után kerülnek a városi közsatornába bevezetésre.

Jelentős vízigényű mezőgazdasági üzem

Virilis Kft. (Vásárosnamény) baromfitelepe
Balkány- Ordasi üzemegység

A telep vízellátására, szennyvízelhelyezésére 1136-13/1997. sz-ú vízjogi üzemeltetési engedély került kiadásra.

Vízellátás:

A telep vízellátása egyedi, a vízbeszerzés saját mélyfúrású kútból történik.

Vízigény: 11530 m³/év

Szennyvízelhelyezés:

Szennyvízmennyiség:	szociális:	803 m ³ /év
	Takarítás:	60 m ³ /év

Az állattartó épületekben a tartástechnológia mélyalmos, szennyvíz csak turnusváltáskor a takarításból képződik. Az összegyűjtött szociális szennyvizet a nagyállói szennyvíztisztító telepre szállítják fogadó nyilatkozat alapján.

Ivóvíz

A település vízellátását a Balkány KHT. (Balkány, Szakolyi út 20.) látja el. A település vízellátásának vízjogi rendezése folyamatban van.

Az engedély alapján a város vízellátása a szakolyi vízműről történik, melynek építési éve 1982.

Balkány vízigénye átlagosan 603 m³/d.

Balkány települési elosztó hálózata NA 200, 150 és NA 100 azbesztcement csövekből készült, hossza 43 km.

A vízelosztó hálózatra 1817 db ingatlan kötött rá, ez 75 %-os rákötöttségi arányt jelent.

A 201/2001. (X.25.) Kormányrendeletben kifogásolt ivóvíz – minőségi paraméterek az ammónium és a mangán

A jogszabályban előírt ivóvízminőség teljesítésének határideje 2009.december 25.

A közműves ivóvízellátásról kijelenthető, hogy a megfelelő vízminőség biztosítása mellett a mennyiségi igények a településen kielégíthetőek.

Szennyvíz

Balkány város szennyvízelvezetésére és szennyvíztisztítására az Igazgatóság a 309-103/2003 számon adott ki vízjogi üzemeltetési engedélyt. A szennyvízcsatorna hálózat és a tisztító telep üzemeltetését szintén a Balkány KHT. látja el.

A megépült szennyvízcsatorna hálózat elválasztó rendszerű, gravitációs, anyaga, mérete: NA 300 és NA 250 ac. Cső illetve NA 200 és 150 KG – PVC cső. A nyomóvezetékek anyaga KM PVC és azbesztcement, mérete NA 200, 110.

A vezetékes ivóvízzel ellátott lakások közül 417 db ingatlan kötött rá a szennyvízgyűjtő hálózatra, ez 23 %-os rákötöttségi arányt jelent.

A Balkányon keletkező szennyvíz napi átlagos mennyisége 214 m³/d.

A keletkező szennyvizek a balkányi tisztítótelepre kerülnek.

A szennyvíztisztító mély levegőztetésű oxidációs árok.

A tisztítási technológia kapacitása 500 m³/d.
A tisztított szennyvíz befogadója a VII/3-3. sz. belvízcsatorna.
A szennyvíz tisztításából keletkező fölösiszapot iszapszikkasztó ágyakban helyezik el.

A telepre érkező szennyvíz napi átlagos mennyisége 224 m³/d.

Levegőtisztaság-védelem

Általános levegőtisztaság-védelem

A levegő védelmével kapcsolatos szabályok zömét a módosított 21/2001. (II.14.) Kormányrendelet tartalmazza. A levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra, létesítményekre (a továbbiakban: légszennyező forrás) az elérhető legjobb technika alapján, jogszabályban, illetőleg a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásának keretében kibocsátási határértéket, levegővédelmi követelményeket kell megállapítani.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból Balkány a következő területi kategóriába tartozik:

4/2002. (X. 7.) KvVM RENDELET

A LÉGSZENNYEZETTSÉGI AGGLOMERÁCIÓK ÉS ZÓNÁK KIJELÖLÉSÉRŐL

(Módosítja az 1/2005. (I.13.) KvVM rendelet)

1. számú melléklet a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelethez

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint	Talaj-közeli ózon	kén-dioxid	nitrogén-dioxid	szén-monoxid	szilárd (PM ₁₀)	benzol
Légszennyezettségi zóna						
Balkány mint a vonatkozó rendelet 10. pontja	B	F	F	F	E	F

A területen kizárólag olyan tevékenység folytatható, olyan építmények helyezhetők el, amelyek légszennyezőanyag kibocsátása, légszennyezettségre gyakorolt hatása a módosított 21/2001. (II. 14.) sz. Korm. rendelet előírásait teljesíti.

A 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése szerint a levegőterhelést okozó, helyhez kötött légszennyező pontforrás létesítéséhez, működésének megkezdéséhez, működtetéséhez a környezetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges.

Helyhez kötött diffúz légszennyező forrásnál az ingatlan tulajdonosa, kezelője ill. használója köteles – a diffúz levegőterhelés elkerülése érdekében – az ingatlan rendszeres karbantartásáról és tisztántartásáról gondoskodni a mód. 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 10. §-a értelmében.

A már meglévő emittáló létesítményekre vonatkozóan az alkalmazott technológiák ismeretében a vonatkozó szabványban foglaltaknál szigorúbb területi levegőminőségi határérték, illetve egyedi kibocsátási határérték állapítható meg, ezzel ösztönözhetők az üzemek a technológia korszerűsítésére, vagy a környezetterhelő tevékenység felhagyására.

Lakossági emisszió

A település lakossága jellemzően földgáz és emellett továbbra is vegyes tüzeléssel oldja meg fűtését. A közlekedési eredetű légszennyezés a településen áthaladó közlekedési út térségében

meghatározó. A településen főleg mezőgazdasági termelés a jellemző. Az ipari jellegű légszennyezőanyag-terhelés nem meghatározó.

A levegőminőségi kedvező állapot megőrzése és javítása érdekében törekedni kell a vezetékes gáztüzelés kiterjesztésének támogatására, mely a vegyes tüzelésből származó salak, pernye hulladékok keletkezésének teljes körű megszüntetését eredményezi.

Közlekedési emisszió

Az üledő por mennyisége az utak burkolásával, és a burkolt utak felületének rendszeres tisztításával, mosásával, az út menti aktív zöldfelületek, lomblevelű fák telepítésével mérsékelhető.

A közúti forgalomból származó légszennyezés a központi területeken jelentős mértékben csökkenthető a települést elkerülő új országos főút megépítésével.

Gazdálkodás – ipari emisszió

A város levegőtisztaságának kontrollálásához javasolható az immissziós mérőhálózat bővítése. Az FETI KÖTEVFE-el való egyeztetésnek és új mérőhelyek kijelölésének a gazdasági területek tervezett bővítésének megvalósulásakor lesz értelme.

Emittáló forrásokat (telephelyeket) ismerünk a város közigazgatási területén.

Település neve	Telephely megnevezése	Kén-dioxid	Szén-mono-xid	Nitro-gén-oxid	benzin
BALKÁNY	Balkány Autójavító Szövetkezet	0	54	65	0
BALKÁNY	Metallroll Fémtechnika Kft.	0	0	0	0
BALKÁNY	Mol Rt. Hajduszoboszló, Balkányi Gázátadó állomás	0	5	18	0
BALKÁNY	Szakra MG. Term. És Szolg. Szövetkezet	0	14	16	0

Település neve	Telephely megnevezése	toluol	szilárd	korom
BALKÁNY	Balkány Autójavító Szövetkezet	0	0	0
BALKÁNY	Metallroll Fémtechnika Kft.	0	893	0
BALKÁNY	Mol Rt. Hajduszoboszló, Balkányi Gázátadó állomás	0	0	0
BALKÁNY	Szakra MG. Term. És Szolg. Szövetkezet	0	0	0

A légszennyezettségi határértékekről a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet rendelkezik (módosítja a 4/2004 KvVM-ESZCSM-FVM rendelet) . A jogszabály 4.§ (1) bekezdésének rendelkezése szerint a rendelet 1.1. számú mellékletében szereplő légszennyező anyagokra a rendelet (4) bekezdésében foglaltak kivételével a légszennyezettség abban meghatározott egészségügyi határértékeit kell alkalmazni az ország egész területére.

A légszennyezettség egészségügyi határértékei egyes légszennyező anyagokra vonatkozóan

Légszennyező anyag	Veszélyességi fokozat	Határérték (l/g/m ³)	24 órás	éves
Kén-dioxid	III.	250	125	50
Nitrogén-dioxid	II.	100	85	40
Szén-monoxid	II.	10.000	5.000*	3.000
Szálló por (összes)	III.	200	100	50

30 napos határérték
 Üledő por IV. 16 g/m² x 30 nap

* 8 órás mozgó átlag

A (4) bekezdés rendelkezik a jogszabály 2. számú mellékletében felsorolt légszennyező anyagok esetében meghatározott területre vonatkozó ökológiai határértékekről.

A tervezési terület jelenlegi állapotának megfelelő légszennyezettségi paramétereiket az egészségügyi határértékekkel kell összevetni. Esetünkben az ökológiai határértékekkel nem kell számolni, tekintettel arra, hogy a tervezési terület jellemzői illetve paraméterei jelenleg nem elégítik ki a jogszabály 2. sz. melléklete II. fejezetében meghatározott eseteket. (Megjegyzés: ha a Natura 2000 hálózat elemei rendelet módosítás révén bekerülnek a természetvédelmi oltalom kategóriába, a 4/2004 módosított rendelet szerint pedig az ökológiailag érzékeny területek definiálásából valóban hiányzik a terület nagyságra vonatkozó kikötés, akkor Balkányon lehet ökológiailag érzékeny terület.)

Egyes tevékenységek és berendezések illékony szerves vegyület kibocsátásainak korlátozásáról illetve az oldószer-felhasználás küszöbértékeiről, valamint kibocsátási határértékeiről külön jogszabály rendelkezik a 10/2001. (IV.19.) KöM rendelettel.

A nagyobb hőteljesítményű (140 kW th és ennél nagyobb, de 50 MW th -nál kisebb névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről a 23/2001. (XI.13.) KöM rendelet tartalmaz előírásokat. A fűtőmű, erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW th felett) külön jogszabályok rendelkeznek.

Új, légszennyező gazdasági tevékenység tervezett telepítésekor a módosított 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§-a szerint a rendelet 2. sz. mellékletében felsorolt új tevékenységek esetén védelmi övezetet kell kialakítani. A védelmi övezetben állandó emberi tartózkodásra szolgáló épület, valamint időszakos vagy átmeneti emberi tartózkodásra szolgáló létesítmény (így különösen oktatási, egészségügyi, üdülési célt szolgáló létesítmény), levegőterhelésre érzékeny, élelmezési célt szolgáló növényi kultúra nem telepíthető. A védelmi övezet kialakításával kapcsolatos költségek viselése a légszennyezőt terhelik.

Gazdálkodás – mezőgazdasági emisszió

A településen a belterületi, nem nagyüzemi állattartásból származó bűzterhelés jelenthet időszakosan problémát. Az állattartás továbbfejlesztése az adott térségben kizárólag a szakhatóságok engedélye alapján történhet.

A vonatkozó jogszabályok irányadó jellegű betartásával [elsősorban a 49/2001. (IV.3.) Kormányrendelet elvárásai és a jó mezőgazdasági gyakorlat szabályairól szóló előírások hosszú távon elkerülhetők a bűzpanaszok. Az állattartásból származó konfliktusok elkerülése érdekében a rendezési terv elfogadásával egyidőben szükséges a település állattartási rendeletének korszerűsítése a település teljes közigazgatási területét figyelembe véve.

Az állattartási rendelet átdolgozása során rögzíteni kell a lakossági gazdálkodási, kedvtelési célú és üzemszerű, valamint a nagyszámú [314/2005. (XII.25.) Korm.rendelet 1. sz. melléklet 11. pontja, módosított 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 2. sz. melléklet 7.2. pontja] állattartásra vonatkozó szabályokat, mely magában foglalja az OTÉK-ban foglaltak szerint az építmények, létesítmények közötti legkisebb távolságokat és a tartástechnológiára vonatkozó előírásokat is.

A meglévő állattartó telepeken a vizsgálat időpontjáig tudomásunk szerint levegővédelmi övezet kijelölésére nem került sor, így erre a telephelyek esetleges fejlesztésekor, vagy az

állatlétszámtól és a tartástechnológiától függően a felülvizsgálat során lesz lehetősége a környezetvédelmi hatóságnak.

A meglévő telephelyen tervezett új vagy felújításra kerülő forrás esetében - a módosított 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6.§ (4) bekezdése szerint - a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárásban, a közegészségügyi hatóság és a települési önkormányzat jegyzőjének szakhatósági állásfoglalása alapján a jogszabály mellékletében megfogalmazott legalább 500, legfeljebb 1.000 m védelmi övezet nagyságértéknél kisebb értéket is engedélyezhet. Javasoljuk, hogy a szükség esetén lehatárolandó védőtávolság megállapítása során az állategészségügyi feltételek érvényre juttatása érdekében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Állomás szakhatósági állásfoglalását is igényeljük.

Zaj- és rezgésvédelem

Általános zaj- és rezgésvédelem

A tervezési terület állapotát, minőségét, a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj, ezért a területrendezés- és fejlesztés során kiemelt feladat a jelenlegi helyzet javítása, ezzel egyidejűleg új terhelések kialakulásának megelőzése, illetve megakadályozása.

A megelőzés érdekében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó és a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladja meg a megengedett zaj, illetőleg rezgésterhelési határértékeket.

Az elfogadható és a követelményeknek is megfelelő zajhelyzet elérése érdekében fontos továbbá azoknak a feladatoknak és eszközöknek a meghatározása, melyekkel megakadályozható a környezet minőségének további romlása, valamint fokozatos javulás érhető el.

Célszerű a zajhelyzet javítása érdekében olyan követelmények, feladatok, feltételek meghatározása, melyek figyelembe veszik a helyi viszonyokat, és megvan a reális lehetősége teljesítésüknek, illetve végrehajtásuknak.

A területrendezés és fejlesztés során az OTÉK előírásainak megfelelő övezetek kialakítására kerül sor, rendezettebb, szabályozottabb formában. A településszerkezet kialakítása, illetve a különböző övezeti egységek egymáshoz rendelése során a környezetvédelmi szempontok érvényesítése kiemelt szempontként szerepel.

A környezeti zajforrások közül a zajforrások jellegének megfelelően a következők vizsgálata szükséges:

- közlekedési jellegű zajforrások (közúti, vasúti),
- ipari (mezőgazdasági) jellegű zajforrások,
- egyéb jellegű zajforrások (kereskedelmi-, vendéglátó-, kulturális- és sportlétesítmények zajforrásai).

A várost érő zaj – és rezgésterhelések elsősorban a közúti és a vasúti közlekedésből származnak. A közúti forgalom adatait, valamint a terheltebb utak MSZ-07-3720-1990 sz. szabvány alapján számított nappali és éjszakai immissziós zajsztintjeit a közlekedési vizsgálati munkarész tartalmazza.

Zajvédelmi és környezetminőségi szempontból kedvező tendencia indulhat meg a D-i és a Ny-i elkerülő út megvalósításával.

A fejlesztés során a településen a 12/1983. (V. 12.) MT rendelet 4. § (1) bekezdésének megfelelően a környezetbe zajt, ill. rezgést kibocsátó és a zajtól, ill. rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell tervezni, egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a zaj és rezgés ne haladja meg a megengedett zaj-, ill. rezgésterhelési határértékeket.

A zajvédelmi rendelet hatálya a tervezett gazdasági területekre is kiterjesztendő. A zajvédelmi szempontból érintett szolgáltatók részére kiadott engedélyeket, illetve az engedély nélkül üzemelő létesítményeket a jövőben felül kell vizsgálni és adott esetben élni kell a rendelet által biztosított eszközökkel. (szabálysértési bírság, korlátozás, betiltás).

A rendeletben célszerű előírni, hogy a lakossági panaszt okozó létesítmények üzemeltetőit zajmérésre kötelezheti az önkormányzat és határérték feletti zajterhelés esetén a vonatkozó rendelet alapján a technológia korszerűsítését, vagy zajgátló intézkedéseket (védőfal építése, növénytelepítés), illetve időbeli korlátozást rendelhet el.

A település területén, a lakóterületek szomszédságában tervezett beruházások építési munkálatai zavaró zajkeltéssel járhatnak. A munkálatok idejére az egyes építési területekre egyedi- leg zajhatárértékeket kell megállapítani. A határértékek megállapítása és azok betartásának ellenőrzése az önkormányzat feladata. Szükséges esetben időbeli korlátozásra is lehet kötelezni az építetőt. Az építési munkálatokból származó zaj megengedett legnagyobb egyenértékű A hangnyomásszintjeit vonatkozó rendelet szabályozza.

A közlekedési eredetű zaj

A közlekedési eredetű zajforrások közül a közúti közlekedésből eredő zajkibocsátás terheli elsősorban a települési környezetet.

A forgalmi adatok ismeretében a közúti közlekedési zaj mértékének meghatározását az ÚT 2-1.302. számú Közúti közlekedési zaj számítása című Utügyi Műszaki Előírás tartalmazza. A forgalom nagyságának figyelembevétele az Állami Közúti Műszaki és Információs KHT. által kiadott Országos Közutak 2001. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma című kiadvány adatainak, és az ÚT 2-1. 118: 2000 Közutak távlati forgalmának meghatározása előrevetítő módszerrel című Utügyi Műszaki Előírás által megadott forgalomfejlődési szorzók alkalmazásával kapott értékeivel történik.

A közlekedésből eredő zajkibocsátás mértékét összehasonlítva az új utakra megengedett zajterhelési határértékekkel melyek a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM. együttes rendelet 3. sz. melléklete alapján főforgalmi utak mentén, lakóterületen nappal 65 dB, éjjel 55 dB, a következők állapíthatók meg:

A jelenlegi fogalom mellett a belterületi gyűjtőút forgalma és az ebből számított terhelés nappali időszakban meghaladja az új utakra előírt határértéket.

A közlekedés hatásával érintett területeken tehát a zajhelyzet jelenleg is kedvezőtlennek mondható, mely a nyomvonal melletti területeket jelenti. A nyomvonalától távolabbi területek zajhelyzete egyre kedvezőbbnek tekinthető.

A fejlesztés, területrendezés során feladat tehát olyan közúthálózat és területhasználatok kialakítása, települést elkerülő út kiépítésével, mellyel biztosítható a nyugodt környezet kialakítása. Kíváncsú, hogy a településen elsősorban a helyi forgalom bonyolódjon célforgalom jelleggel, és egyidejűleg váljon lehetővé a település forgalmának biztonságos, folyamatos lebonyolítása.

Balkány területének nagy részét terheli a közúti forgalomból eredő zajkibocsátás és rezgés terhelés. Különösen terhelő a zajkibocsátás és rezgéshatás a nagy arányú a nehézgépjármű forgalom miatt.

A település közúthálózatának fejlesztése során új nyomvonalak részben az újonnan tervezett lakóterületek és gazdasági területek feltárására kerültek kijelölésre, részben pedig külterületen települési elkerülő út kialakítása céljából. Ezen tervezett utak út kategóriája belterületen lakókiszolgáló út, külterületen mellékút melyeken várhatóan a bonyolódó kismértékű forgalom nem okoz majd terhelő hatást az érintett lakóterületeken.

Az újonnan tervezett lakóterületek elhelyezkedése a forgalmi utaktól való távolság szempontjából megfelelő. Az egykori meglévő és tervezett ipari-gazdasági területektől a zajvédelmi szempontból indokolt kellő távolság jelentős üzemi zaj esetén nem biztosítható, ezért ezeken a területeken a (meglévő és tervezett gazdasági területeken egyaránt) beültetési kötelezettség előírását javasoljuk, továbbá a település lakóterületeihez közeli gazdasági-szolgáltató területeken nem zajos termelés és tárolás-raktározás célú telephelyek kialakítása javasolt.

Ipari zaj

Üzemi létesítményektől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken:

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)*	
		nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
1.	Üdülőterület, gyógyhely, egészségügyi terület, védett természeti terület kijelölt része	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű)	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	55**	45**
4.	Gazdasági terület és különleges terület	60**	50**

Zaj-és rezgésvédelmi ügyekben az elsőfokú hatósági jogkört a 47/2004. (III. 18.) Korm. rendelettel módosított zaj- és rezgésvédelemről szóló 12/1983. (V.12.) MT rendelet 25.§. (1) bekezdése részletezi.

A zajvédelmi szempontból érintett szolgáltatók részére kiadott engedélyeket, illetve az engedély nélkül üzemelő létesítményeket a jövőben felül kell vizsgálni és adott esetben élni kell a rendelet által biztosított eszközökkel. (szabálysértési bírság, korlátozás, betiltás).

Az ipari jellegű zajforrások terhelő hatása kisebb területet érint, hatása azonban koncentráltabban jelentkezik.

A település lakóterületén működő gazdasági tevékenységek az engedélyezési eljárások során igazolják a zajvédelmi követelmények teljesülését, mely a további üzemelés feltétele.

Kereskedelmi-szolgáltató tevékenységből eredő zaj

A település belterületén működő kereskedelmi, szolgáltató létesítmények elsősorban a szállítási, raktározási tevékenységekből eredő zajkibocsátással terhelik közvetlen környezetüket.

A település teljes területén megengedett az 1-2 fős vállalkozások, műhelyek üzemeltetése, melyek igen kis számban találhatók a lakóterületen (asztalos, kiegészítő, autószerelő, lakatos). Ezek esetenként jelentenek káros mértékű zajterhelést a környezetükre. Ezek szintén az engedélyezési eljárás során igazolják a követelmények teljesülését.

Az egyéb jellegű zajforrások tekintetében (kereskedelmi, szolgáltató-, szórakoztató létesítmények) meghatározó a szállításból, helytelen magatartásból adódó zajterhelés, és zavaró hatás a közvetlen környezetben.

Az 1991. évi XX. törvény, valamint a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mt. rendelet a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe utalja a helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapítását. A település jelenleg nem rendelkezik ilyen helyi zajvédelmi szabályozási rendelettel, ezért megalkotásáról gondoskodni kell.

Helyi környezeti zajvédelmi követelmények

A környezeti zaj- és rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakítása. A területrendezés, településfejlesztés során kell érvényesíteni azokat az előírásokat, melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve bizonyos területeken a kedvező állapot megtartható.

A környezeti zaj- és rezgésvédelmi követelményeket a többször módosított 12/1983. (V.12.) Mt. rendelet tartalmazza, mely többek között előírja, hogy a területrendezés során a környezeti zajt, illetve rezgést kibocsátó, illetve a zajtól, rezgéstől védendő létesítményeket úgy kell tervezni, egymáshoz viszonyítva elhelyezni, hogy a jogszabályban előírt követelmények teljesüljenek. Előírja továbbá a meglévő létesítményekre vonatkozóan, hogy a határértéken felüli kibocsátást, terhelést fokozatosan meg kell szüntetni.

A rendelet meghatározza a létesítéssel kapcsolatos követelményeket is. E szerint zajt kibocsátó berendezés, telephely, tevékenység úgy létesíthető, illetve üzemeltethető, hogy környezeti zajkibocsátása nem haladhatja meg a jogszabályban előírt zajterhelési határértékeket. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendeletben foglaltak.]

Meglévő közlekedési útvonalak melletti, új tervezésű, vagy megváltozott övezeti besorolású területeken, megfelelő beépítési távolság meghatározásával és betartásával, illetve műszaki intézkedésekkel kell biztosítani az előírt zajterhelési határértékek teljesülését.

Korszerűsítés, útkapacitás bővítés esetében, ha a változást megelőző állapotban már határérték túllépés állt fenn, akkor legalább a változást megelőző zajterhelés a követelmény. Új út létesítésének, a forgalmi viszonyok lényeges és tartós megváltozását eredményező felújítása, korszerűsítés tervezésekor a zajterhelési határértékeket érvényesíteni kell. Ennek érdekében a hosszú távra tervezett forgalom figyelembevételével zajcsökkentő létesítmények, berendezések alkalmazását kell szükség esetén előírni és biztosítani. [Jelenleg a 8/2002. (III.22.) KöM-EüM együttes rendelet 3. sz. melléklete határozza meg.]

A részletes helyi szabályozást lásd később!

Új ipar-gazdasági létesítmények saját telken mért zajterhelése sem haladhatja meg az egészségügyi határértékeket.

A települések lakóingatlanain megengedett kisvállalkozások esetében az engedélyezés során az előírt zajterhelési határértékek teljesülésének igazolását követelménynek kell tekinteni, annak érdekében, hogy a közvetlen környezetükben lévő lakóterületek kedvező zajhelyzete megmaradjon, illetve a zajterhelés növekedése megakadályozható legyen.

Hulladékgazdálkodás, településtisztaság

Általános hulladékgazdálkodás

A hulladék az ember mindennapi élete, munkája, gazdasági tevékenysége során keletkező, a keletkezés helyén feleslegessé vált, ott közvetlenül fel nem használható anyag, amelynek kezeléséről külön kell gondoskodni.

A hulladékok keletkezésük és fajtájuk szerint csoportosíthatók:

- kommunális hulladék
- termelési hulladék
- veszélyes hulladék

Hulladékgyűjtés és ártalmatlanítás

A hulladék gyűjtésével, ártalmatlanításával kapcsolatos tevékenységet a hulladék-gazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény alapján kell szervezni és végezni.

A hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű gyűjtéséről, tárolásáról, a területről történő kiszállításáról, valamint ártalmatlanításáról, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását.

A településen a környezet veszélyeztetésének minimalizálása érdekében kizárólag hulladék-szegény technológiák telepítését szabad engedélyezni úgy, hogy a keletkező hulladékok hasznosítására, ártalmatlanítására rendelkezésre álljon engedéllyel és kapacitással bíró szolgáltató szervezet.

A településen keletkezett háztartási hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem, stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani. A lakossági hulladékokat szerződés alapján szállítják a környéki lerakóba.

A hulladékkezelési közszolgáltató kiválasztásáról és a közszolgáltatási szerződésről a 241/2000. (XII.23.) Korm. rendelet, a települési hulladékkezelési közszolgáltatási díj megállapításának részletes szakmai szabályairól a 242/2000. (XII.23.) Korm. rendelet rendelkezik. A települési hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek feltételeit a 213/2001. (XI.14.) Korm. rendelet szabályozza.

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származik. A településen olyan jellegű és volumenű tevékenységet nem folytatnak, amelyből jelentős mennyiségű termelési hulladék keletkezhetne. A kis mennyiségű szennyezetlen fa-, papírhulladék a vegyes tüzelésű fűtőberendezésekben égetéssel kerülhet hasznosításra. Az égetéssel nem ártalmatlanítható hulladék a kis mennyiség miatt a kommunális hulladékkal együtt kerül lerakásra.

A hulladékok jegyzékét a 10/2002. (III.26.) KöM rendelettel módosított 16/2001. (VII.18.) KöM rendelet tartalmazza.

További kiemelt feladat a települési hulladékok elvárásoknak megfelelő szelektív gyűjtése és a környezet veszélyeztetését kizáró módon való ártalmatlanítása, lerakása, hasznosításának hosszú távú megoldása. Célszerű a településen több szelektív hulladék gyűjtésre alkalmas gyűjtőpontot kialakítani

Veszélyes hulladék gazdálkodás

A hulladékok közül megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a veszélyes hulladékokra. A veszélyes hulladékok gyűjtésére, kezelésére, tárolására és ártalmatlanítására a 98/2001. (VI.15.) Kormányrendelet előírásai vonatkoznak. A veszélyes hulladék termelő köteles gondoskodni a hulladékok előírás szerű kezeléséről, melynek elsődleges célja, hogy megakadályozza a hulladék talajba, felszíni- és felszín alatti vízbe és levegőbe jutását. Veszélyes hulladék a településen az ipari jellegű tevékenységek során keletkezhet. A gépműhelyeknél jellemzően a gépek karbantartásából származó olajos hulladékokkal és a különböző járművek akkumulátoraival kell számolni.

Az állati tetemek jogszabály szerinti átmeneti tárolása, befogadóba szállítása nem kielégítően megoldott.

Hulladéklerakó telep

Felhagyás utáni rekultivációja megtörtént. Területén véderdő véghasználat javasolt tájbaillő, nem vegetatív úton szaporított, nem klónozott fajokkal, fajtákkal.

5. A TELEPÜLÉSI INFRASTRUKTÚRA ELEMEL

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

5.1. A település intézményrendszere

A város intézményi ellátottsága a település nagyságrendjéhez viszonyítva kielégítőnek mondható. Balkány intézményhálózata a Kossuth, Ságvári és Rákóczi utcák mentén koncentráldott. Az intézmények jelentős része itt helyezkedik el.

Balkány alapfokú oktatási ellátását egy 4 egységes óvoda és két általános iskola biztosítja. Az oktatási intézmények önállóak. A művelődést és a szórakozást Kultúrház és Könyvtár biztosítja.

Oktatási intézmények

A Barackvirág Óvoda 4 egységben (belterületen kettő, illetve Abapusztán és a Cibakpusztán 1-1 tagóvodában), 10 óvodai csoportban fogadja az óvodás korú gyerekeket. Közel 270 gyermek óvodai ellátásáról, neveléséről - oktatásáról 20 fő óvodapedagógus és 12 dajka gondoskodik. Munkájukat 1 gazdaságvezető, 1 óvodatitkár és 2 fűtő-karbantartó segíti.

Az intézmény központi épülete...

...és a cibakpusztai egység

Szabolcs Vezér Általános Iskola és Diákotthonban 32 tanulócsoportban 750 tanuló oktatását 63 pedagógus végzi. Munkájukat 32 fős gazdasági részleg segíti. Az alapfokú oktatás elsajátításán túl lehetőséget biztosít művészeti oktatásra is. pl.: néptánc, modern tánc, társastánc; zeneiskolai kereteken belül furulya, zongora, fuvola, trombita, gitár, népi hangszer (citera, népi furulya) tanszakokon. Tantermet biztosít a Budakalász Gimnázium kihelyezett esti tagozatos hallgatóinak képzésére, ezen kívül különböző tanfolyamok működnek falai között.

Minden nyáron honismereti, úszó, lovagló, és egyházi táborok nyújtanak tartalmas kapcsolódást a tanulóknak. A gyerekek és a lakosság által összegyűjtött régi használati eszközökből helytörténeti kiállítás tekinthető meg előre egyeztetett időpontban.

2. sz. Körzeti Általános Iskola A város központjától 7 km-re Béke -telepen helyezkedik el. 8 tanuló csoportban 141 tanuló igyekszik elsajátítani az alapfokú ismereteket. Valamennyien a déli- tanyavilágból járnak be naponta az iskolába. A nevelőtestület nagy gondot fordít a veszélyeztetett és hátrányos körülmények között élő gyermekek felzárkóztatására, fokozott figyelemmel kísérik tanulmányi előmenetelüket. Sportkör, matematika-, informatika-, angol-, német-, rajz szakkör és táncoktatás biztosítja a tehetséggondozást. Tágas sportudvar, salakos röplabdapálya, "pinpong" - csarnok és egy szánkópálya áll a sportolni vágyó tanulók rendelkezésére. A diákönkormányzattal közösen szervezett tanórán kívüli foglalkozásokkal lehetőséget biztosítanak a kultúrált szórakozásra, művelődésre.(tanulmányi kirándulások, színház - és múzeum - látogatások)

Szabolcs Vezér Általános Iskola és Diákotthon - Balkány, Kossuth út 5.

2. sz. Körzeti Általános Iskola, 4233.Balkány Béke-telep

Egészségügyi és szociális ellátás

Az egészségügyi alapellátást 3 fő háziorvos és 1 fő gyermekorvos biztosítja. A településen működik védőnői szolgálat, korszerű mentőállomás és gyógyszerár is. Szakorvosi rendelőt és kórházi ellátást a Balkányiak elsősorban a nyíregyházi Jósa András kórházban kaphatnak.

A szociális ellátást a Szociális és Gondozási Központ biztosítja 11 főállású- és esetenként 4-5 fő közhasznú dolgozó foglalkoztatásával. A következő feladatokat látja el: idősök napközbeni ellátása; házi segítségnyújtás; szociális étkeztetés; tanyagondnoki szolgálat; gyermekjóléti szolgálat; családsegítés; polgári szolgálatot teljesítő személyek foglalkoztatása; támogató szolgálat; kapcsolattartás.

Egészségügyi Központ

Szociális és Gondozási Központ

A Gencsy kastélyban 1951-től működik állami gyermekotthon, állami gondoskodás alatt lévő kiskorú gyermekek vannak elhelyezve. Az eltelt 50 év alatt többször változott az elhelyezett gyerekek korcsoportja. Jelenleg a 60 férőhelyen 3-24 éves korú, többnyire testvérek laknak a kastély épületében és a hozzá tartozó két lakásotthonban, az egyik a kastély kertkében, a másik a település fő utcáján található. Az általános iskolások a Szabolcs vezér általános Iskolában, a középiskolások a közeli városokban tanulnak.

Művelődés, kultúra

A művelődést a 280 főt befogadó József Attila Művelődési Ház és Könyvtár biztosítja: 23204 kötet, 33 féle folyóirat, 7 számítógép, Internet hozzáférés, Internet használói oktatás, vetélkedők, az új ismeretekre éhes lakosok naponta 8 órától 19 óráig illetve hétvégén vehetik igénybe.

Javasolt fejlesztések

Az ellátórendszer és a települési infrastruktúra a jelenlegi települési méreteknél és a gazdasági fejlettség adott szintjének megfelel, tartalmi, minőségi fejlesztésére azonban minden esetben van még lehetőség reálisan települési összefogás keretében.

A településfejlesztési koncepció meghatározza a település fejlesztési irányait és nagyságrendjeit, melyhez egy új, működőképes, kihasznált infrastruktúrális hálózatot kell megalkotni, mely a település üzemeltetésben is feladatokat jelent.

A már elhatározott fejlesztések:

- autóbusz pályaudvar létesítése
- új városi piac kialakítása

Balkányban a nagyobb kereskedelmi létesítmények hiányoznak, így a kereskedelmi forgalom egy része a környező nagyvárosok bevásárló központjaiba tevődik át, melyet a helyi ellátás színvonalának növelésével lehet ellensúlyozni.

Az intézményi és kereskedelmi szolgáltató funkciók várható bővítését elsősorban a településközpont területének kijelölése során vettük figyelembe: elsősorban a már kialakult intézményi funkciójú területek, valamint annak kismértékű bővítését soroltuk településközponti vegyes területbe, elősegítve ezzel egyúttal funkcionális megújulását is.

5.2. Lakásellátás

Balkányban 2001. évi népszámláláskor 2423 lakóegység került összeírásra, ebből 2231 lakás, 188 nem lakott lakás, 2 más célra használt lakás, 2 pedig lakott üdülő.

A lakónépesség jelentős aránya, 22%-a külterületen lakik (puszta, tanya, telep).

A külterületi lakott helyek népességszáma, lakásszáma az alábbi:

Külterületi népesség nagyságcsoportha:	lakott helyek száma (db)	népesség száma (fő)	lakások száma (db)
200 – 499 fő	1	231	83
100 – 199 fő	4	594	229
50 – 99 fő	4	280	107
30 – 49 fő	7	275	108
10 – 29 fő	5	107	51
0 – 9 fő	1	6	7
Összesen	22	1493	585

forrás: KSH

A település népsűrűsége 75,7 fő/km².

A 100 lakásra jutó lakónépesség száma 297 fő, alacsonyabb a megyében lévő községek átlagánál (303 fő).

A lakások szobaszám szerinti összetétele:

Megnevezés	száma (db)	aránya (%)	községek átlaga a megyében
1 szobás	490	20,2	10,8
2 szobás	896	37,0	37,5
3 szobás	840	34,7	38,6
4 és több szobás	197	8,1	13,1
Összesen	2423	100	100

forrás: KSH

Az 1 szobás lakások aránya duplája és a 3-4 szobás lakások aránya alacsonyabb a községek átlagánál. Tehát a népesség sokkal kisebb átlagos alapterülete, mely Balkányban 75 m², míg a községekben 84m².

A településen a lakások 99%-a természetes személyek tulajdonában van (2399 db). Az önkormányzat mindössze 13 lakással rendelkezett 2001-ben. Egyéb (gazdasági társaság, egyház) szervezet 11 lakás tulajdonosa.

5.3. Közlekedésfejlesztési javaslat

Külterületi közutak :

K V. A

Külterületi mellékút

Összekötő út „A” jelű környezetben

- Síkvidék, természeti / és vagy épített környezet korlátozások nélkül.
- Szabályozási szélessége: 22 m

- Északi elkerülő út, belterületi határ mellett, két körforgalmi csomópont között,
- Balkány – Szakoly összekötő út
- Déli elkerülő út, Balkány – Szakoly (0790/7 ;0814/1;0814/2; 0814/3; 0343 hrsz út),
- 4102.sz. összekötő út északi külterületi szakasza,
- 4102.sz. összekötő út déli külterületi szakasza,
- 4901.sz. összekötő út külterületi szakasza.

K VI. A

Bekötőút „A” jelű környezetben

- síkvidék, természeti / és vagy épített környezet korlátozások nélkül.
- Szabályozási szélessége: 22 m

- Keleti elkerülő út külterületi szakasza (0365/11, 0363/23, 0362)
- Kelet-nyugati bekötőút 0355,0354/8,502, Homok bánya, 0790/2

KVI. B

Bekötőút „B” jelű környezetben

- síkvidék oly mértékű természeti / és vagy épített korlátozásokkal, amelyek még lehetővé teszik a „B” kategóriához előírt tervezési sebességekhez kapcsolt paraméterek gazdaságos alkalmazását.
- Szabályozási szélessége: 22 m

- **49145.sz bekötőút** Péterhalom, Kállósemjén, tervezett szakasza,
- **49145.sz. bekötőút** tervezett új bekötés körforgalmi csomópontba, régi szakasza K VIII. B.
- **49132.sz. bekötőút** új szakasza Dezsőtanya – külterületi határ között.

K VIII. B

- egyéb közút „B” jelű környezetben
- síkvidék oly mértékű természeti / és vagy épített korlátozásokkal, amelyek még lehetővé teszik a „B” kategóriához előírt tervezési sebességekhez kapcsolt paraméterek gazdaságos alkalmazását.
- Szabályozási szélessége 12 m

Az utak helyrajzi szám szerinti felsorolása a következő:

Hrsz.	0731
0195	3872-3873 megosztó telkeken keresztül
0227	0643
0245	0569
0543	0320
0544	0303. csatorna mellett
0552	0238
0553	0461 Nyíradony felé
0614	0597
0627	0592
0629	0571
0644	0459
0652	0467
0657	0502
0718	3009
0751	49145.sz. bek.út régi szakasza
0760	0805
0763	089
0773	0773
0815,0818,0816	0763
0238 és 0260 összekötése	0514

Az országos közutak külterületi szakaszának védőtávolsága az úttengelytől mért 50-50 m széles területsáv, melyen belül építmény, valamint reklámhordozó csak közútkezelői hozzájárulással helyezhető el. Általános kerítés 20 m-nél, épület 30 méternél jobban nem közelítheti meg az úttengelyt.

Belterületi közutak:

B V. b

BELTERÜLETI MELLÉKÚT, HELYI GYŰJTŐÚT

„b” hálózati funkció

- jelentős településszerkezeti elemek, melyek kialakításánál a kapcsolati funkció előnyben részesítése mellett a feltáró funkció is megjelenik.

Szabályozási szélessége 16 m

- Bocskai – Kossuth L. – Kossuth l. tér
- Kállói út,
- Ságvári út,
- Adonyi út,
- Szakolyi út,
- Árpád utca.

B V. c

BELTERÜLETI MELLÉKÚT, HELYI GYÚJTÓÚT

„c” hálózati funkció

- lokális területszerkezeti elemek, melyeknél a feltáró és kiszolgáló funkció közötti helyes arány kialakítására kell törekedni, a kapcsolati funkció korlátozásával.
- Vörösmarty utca és átkötése az északi elkerülő útra,
- Kállói út – északi elkerülő út – délnyugati átkötése,
- Szőlő utca.

Az országos közutak külterületi szakaszának védőtávolsága az úttengelytől mért 50-50 m széles területsáv, melyen belül építmény, valamint reklámhordozó csak közútkezelői hozzájárulással helyezhető el. Általános kerítés 20 m-nél, épület 30 méternél jobban nem közelítheti meg az úttengelyt.

Javaslat:

BELTERÜLETI FŐUTAK, ORSZÁGOS MELLÉKUTAK

A településfejlesztési koncepció szerint az országos mellékutak és települési főutak részben(észak-déli és keleti irányokból)új nyomvonalra kerülnek.

A sugárirányú, a településközpontba irányuló utak helyett új forgalmi 3/4 gyűrű, kerül kiépítésre az alábbiak szerint:

- A Nagykálló-Nyíradony összekötő út új nyomvonala, mely egyúttal a Szakoly és Perkedpuszta felől áramló átmenő forgalmat is fogadja: Gábor Áron utca – Szőlő utca – új északi összekötő út (alternatívában)
- Déli összekötő út
Az Árpád utca és az Adonyi utca között
- Külterületi úthálózat, országos mellékutak és a külterületi lakott helyek megközelítése
A külterületi lakott helyeket, tanyákat összekötő kiemelt külterületi úthálózat főbb elemei (3. számú ábra szerint) részben meglévő aszfalt vagy földutakon, korszerűsítve, szilárd burkolattal ellátva.
 1. Perkedpuszta-Biri külterületi kiszolgáló út
 2. Újhelyi tanya-Ludastó külterületi kiszolgáló út, melyre ráköt Görénypuszta főutcája
 3. Újhelyi tanya-Cibakpuszta külterületi kiszolgáló út
 4. Jármty tanya-Bököny összekötő külterületi kiszolgáló út
 5. Dezszy tanya-Hajdúsámson összekötő út
 6. Balkány-Ordastelep mezőgazdasági kiszolgáló út
 7. Cibakpuszta-Kenderes-Vecser-Bay tanya kiemelt külterületi kiszolgáló út
 8. Cibakpuszta-Adonyi út összekötése
 9. Cibakpuszta-Kenderes-Kiskecskés-Szítás (Adonyi út) összekötése
 10. Béketelep-Kenderes-Adonyi út (előző nyomvonallalhoz csatlakoztatva)
 11. Béketelep-Abapuszta összekötése
 12. Skámsoni út-Bay-tanya-Finánc tanya összekötése
 13. Abapuszta-Finánc-tanya-Kismogyorós-Nagymogyorós-Aradványpuszta összekötése
 14. Dezszy tanya-Nagymogyorós-Kismogyorós összekötése

A KÜLTERÜLETI KIEMELT KISZOLGÁLÓ,- ÉS TANYÁKAT ÖSSZEKÖTŐ ÚTHÁLÓZAT KIALAKÍTÁSÁNAK ELVEI:

- Az észak-déli irányú utak kelet-nyugati összekötése.
- A tanyák bekötőútjainak kivezetése a főutak fel.
- Zsákhelyzetű településrészek megszüntetése.
- A tanyák közötti kapcsolatrendszer kiépítése a központi belterület érintése nélkül 3. számú ábra szerint.

BELTERÜLETI MELLÉKUTAK

A tervezett külső 3/4körúton belül csak gyűjtő és kiszolgáló utak jelennek meg. Helyi gyűjtőúttá minősülnek a mai összekötő utak települési átkelési szakaszai.

A helyi gyűjtőutak az alábbiak:

- Kállói – Ságvári – Szakolyi utcák
- Kossuth – Benedek utcák
- Vörösmarty utca és kikötése az északi elkerülő útra – Rákóczi – Adonyi utcák
- Árpád utca
- Ady Endre utca
- Petőfi utca és kikötése a Gábor Áron utcára

A TELEPÜLÉSKÖZPONT KÖZLEKEDÉSÉNEK KORSZERŰSÍTÉSE

- Az egyirányú forgalom fönntartása a központi településmagban gyűjtőúti forgalommal
- Az autóbusz megálló korszerűsítése, a végállomás, új autóbusz „pályaudvar” kialakítása a vasútállomás előterében a tervezett új főúthoz kapcsolódva
- A Szabolcs utca áttörésével új, városközponti területek helyzetbe hozása, városias főtér kialakítása

Autóbusz-közlekedés

A települések közötti közforgalmú közlekedési igényeket a meglévő úthálózaton a Szabolcs-Volán Rt. látja el átmenő járatokkal.

Vasúti közlekedés

Az állomáson 1db vonatfogadóvágány található. Egyik vágány sem villamosított.

Az állomás már igen régóta csak személyforgalmi igényeket elégít ki, a teherforgalom nem meghatározó. Az állomási tolatási határ a bejárat jelzőtől 50 m túlnyúlással található.

Az állomás személyforgalma: 8vonatmenet/nap Nyíregyháza-Nagykálló-Biri-Balkány-Cibak-Abapuszta-Nyíradony viszonylatban, csak másodosztályú motorkocsikkal közlekedik.

Ebből is levonható a következtetés, hogy a közúti közforgalmú közlekedés van versenypozícióban.

A kettő összhangjára kell törekedni, a helyközi közforgalmú közlekedést be kell vinni a vasútállomás előterébe, és nem csak az átmenő járatokat kell előnyben részesíteni.

Kerékpáros közlekedés

Regionális, kistérségi megyei kerékpárhálózathoz való csatlakozási pontokat biztosítani kell a település közigazgatási területén.

5.4. Közművek fejlesztési javaslata

Vízellátás

A település területén közüzemű vízellátó hálózat üzemel.

A vízmű Szakoly településsel közösen Szakoly külterületén létesült, Balkány területén csak 1 db mélyfúrási vízmű kút található.

A településen kiépített vízvezeték hálózat körvezetékes rendszerű, a csővezeték anyaga azbesztcement nyomócső, illetve az utóbbi időben nyitott lakóutcákon KM PVC.

A nyomástartást 380 m³-es víztorony biztosítja.

A vezetékhálózat csomópontjaiban az egyes vezetékek kizárására szakaszoló tolózárak épültek.

A tűzoltóvíz kivételt, illetve a vezetékmosást földfeletti tűzcsapok biztosítják. Az ellátottság 100%-os.

A település külterületén elhelyezkedő lakott területek közül a települési vízhálózatról ellátott Görénypusztá, Petőhalom-dűlő, a Czibaki területrészt, Csiffi tanya, Dezső tanya, és Kovács tanya területe.

Önálló törpe vízművel rendelkezik Perkedpuszta és Abapuszta területe, ahol a vízellátást mélyhívású kútra telepített GRUNDFOS típusú vízellátó berendezés biztosítja.

A vízművek vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkeznek.

A kutakból kitermelt vizet vas-, mangántalanítják.

A vízmű kapacitása a jelenlegi igényeket kielégíti. A Perked- és Abapusztai törpe vízművek kapacitása a csúcsigények kielégítésére elégtelen.

Javaslat:

A településrendezési terv által javasolt építési övezetek vízellátása a település területén hálózat bővítésekkel megoldható.

A létesítendő vízvezetékek tervezése- építése során a szabványos közmű elrendezés előírásait be kell tartani. A tervezendő hálózatbővítések Kpe anyagú vízvezetéki csőből építendőek.

A vezetékekben áramló ivóvíz frissen tartása, a vízhálózat egyes vezetékszakaszainak egyenletes hidraulikai terhelésének és a nyomásviszonyainak biztosítása érdekében a körvezetékes rendszer fenntartása biztosítandó.

A vízvezetéken az üzemeltetés feltételeinek, illetve a tűzoltóvíz kivétel biztosítására min. NA 100-as méretű földfeletti tűzcsapok építendőek ki.

A fejlesztések során a Perked- és Abapusztai törpe vízművek kapacitás növelő beruházásait meg kell valósítani.

A rendszeresen végzett kútvíz vizsgálatok során a kútvizek arzén- és metántartalom is vizsgálat tárgyát kell, hogy képezze.

Szennyvízelhelyezés

A település területén közüzemű szennyvízelvezető csatornahálózat üzemel.

A csatornahálózat gravitációs rendszerű, melyen belül az egyes vízgyűjtőkről lefolyó szennyvizeket szennyvízátemelők továbbítják a befogadó szennyvíztelepre.

A szennyvízcsatorna hálózat anyaga azbesztcement nyomócső, illetve KG PVC csatorna-cső, melyen kör alakú öntöttvas fedlappal fedett tisztítóaknáknak épültek.

A települési kommunális szennyvizek befogadója a belterületi határtól 5-600 m-re található szennyvíztelep.

A szennyvíztelep teljes oxidációs, eleveniszapos rendszerű, kapacitása 500 m³/d, és 50 m³/d folyékony hulladék befogadására alkalmas.

Az alkalmazott oxidációs árkos tisztítás, illetve az iszapkezelés módja a belterület közelsége miatt fertőzésveszélyt jelent.

Az oxidációs folyamatok részére biztosított levegőztető szerkezetek – mint az a tisztítási hatásfokból kitűnik – alulméretezettek.

A szennyvíztelep üzemeltetési vízjogi engedéllyel rendelkezik.

Az ellátottság 70%-os. A tisztított szennyvizek befogadója a VII/3-3 sz. oldalág.

Az ivóvízzel ellátott külterületi lakott helyek közül Abapuszta rendelkezik szennyvízcsatorna hálózattal. A lefolyó szennyvizek befogadója a nyíradonyi szennyvízcsatorna hálózat, illetve szennyvíztelep.

Javaslat:

A településrendezési terv javasolt fejlesztései kapcsán keletkező szociális eredetű szennyvizek elvezetése a szennyvízcsatorna hálózat bővítésével, új átemelő körzet létesítésével megoldható.

A szennyvíztelep tisztítókapacitása, a tisztítás hatásfoka elégtelen, ezért bővítése erősen indokolt.

A külterületi lakott ingatlanok szippantott szennyvizeinek fogadását lehetővé tevő műtárgyak tervezésénél figyelembe kell venni.

A szennyvíztelep bővítése során a kapacitásnövelő beavatkozásokon túl a nitrogén- és foszfor eltávolításról is gondoskodni szükséges. A keletkező szennyvíziszapok kezelésének, illetve elhelyezésének módját a gazdaságosság és a környezetvédelem figyelembevételével kell kialakítani.

Tekintettel arra, hogy a település lakott külterületi településrészekkel körbevett, ezen településrészekben keletkező szociális szennyvizek elhelyezésére közműpótlók létesítését javasoljuk.

A gyűjtött szennyvizet szippantó kocsival lehet a települési szennyvíztisztító telepre szállítani.

Csapadékvíz elvezetés

A település területére hulló csapadékvizek elvezetésére a közlekedési utak mentén részben zárt csőcsatornák, részben nyílt árkok létesültek.

Az elvezetett felszíni vizek befogadója a VII. sz. főfolyás rendszeréhez tartozó ágak, illetve mellékágak, melyek üzemeltetője a FETIVIZIG, illetve a Vízgazdálkodási Társulat.

A település belterületén kialakult vízállások részben talajvízből, részben felszíni csapadékvízből nyerik vízkészletüket.

A külterületek területe vízrendezettnek tekinthető, ahol a vízelvezetés megoldott, de a rendszeres karbantartás hiányzik.

Javaslat:

A település területére hulló csapadékvizek elvezetésének módjáról, az egyes vízgyűjtők területi behatárolására, a lehetséges és megfelelő kapacitású befogadó /-k/ meghatározására, kijelölésére a településrendezési terv lehetőségein belül nincs mód.

Javasoljuk a település egészét, a külterületeket is magába foglaló kül- és belterületi vízrendezési megvalósíthatósági tanulmány jogosult tervező általi elkészíttetését, és a Területi Vízgazdálkodási Tanácshoz, mint javaslattevőhöz történő benyújtását.

A tervező felé javasoljuk, hogy a településen már kialakult beépítési szélességek az O.T.É.K. idevonatkozó előírásait csak részben elégítik ki, ezért a közlekedési létesítmények elhelyezhetősége korlátozott. Ennek feloldását nagyban elősegíti a kiemelt szegéllyel ellátott út és a zárt felszíni vízelvezető csapadékcatorna létesítése.

Földgázellátás

A település és a külterületi lakott helyek vezetékes földgázzal ellátottak. A megépült gáz-elosztó hálózatok körvezetékes rendszerűek. A vezetékhálózat anyaga KPE gázcső.

Az ellátottság 100%-os.

Javaslat:

A településrendezési terv fejlesztésre javasolt területei által igényelt vezetékes földgáz a meglévő elosztó hálózatról az elosztó hálózat bővítésével maradéktalanul kielégíthető.

Az elosztó hálózat bővítése csak a szolgáltató által kijelölt tervező, illetve kivitelező jogosult.

A földgázelosztó hálózat bővítését a jelenlegi körvezetékes jelleg megtartása mellett a szabványos közmű elrendezés betartásával javasoljuk kialakítani.

Az újabb ellátandó területek, létesítmények részére a szolgáltatóval a felhasználásra szolgáltatói megállapodást kell kötni.

Elektromos energiaellátás

Balkány és környéke villamos energiaellátását a TITÁSZ Rt. nyíregyházi 120 kV-os gerincvezetékére csatlakozó al-állomásból indított 20 kV-os kiszálló vezeték biztosítja.

A megtáplálás faágszerűen fogja keretbe a települést. A külterületen Balkány és Cibakpuszta között 120 kV-os gerincvezeték található.

A tervezésnél fontos szempont a megfelelő védőtávolság betartása, mely a 20 kV-os hálózatonál 5 m, a 120 kV-os hálózatonál 13 m.

(a vezeték mindkét oldalán a szélső, nyugalomban lévő áramvezetőktől vízszintesen és nyomvonalukra merőlegesen mért, függőleges síkokig terjed.)

A kiszálló 20 kV-os vezeték 0402 jelzőszámú.

A hálózat döntően légvezetékes, melyekről csatlakoznak a különböző típusú transzformátor állomások.

Az állomások többsége oszlopon szerelt, ezen belül találhatunk FOTR, BOTR és VOTR típusokat is.

A nagyobb felhasználóknál –ipari, mezőgazdasági – EHTR és egyéb falazott építéseket is találhatunk.

A tervlapon megadtuk a transzformátor állomások típusát, valamint a nyilvántartás szerinti teljesítményüket.

A meglévő transzformátorok kapacitásával lehet számolni a további fejlesztések esetében is, elsősorban belterületen, míg a külterületen az állomásokban felszerelt transzformátorok cseréje lehet megoldás.

A jelenlegi szekunder-0,4 kV-os –hálózat légvezetékes, oszlopon szerelt. Az utak mentén és a közterületeken a tartóoszlopok egyben a közvilágítási feladatot is ellátják a rájuk szerelt világító testekkel. Ezek korszerűsítése megtörtént.

Az ingatlanok légvezetékekkel és földkábelekkel csatlakoznak a szekunder hálózathoz.

A meglévő 20 kV-os hálózat további fejlesztési igényeket is kielégít. A támponti al-állomást a TITÁSZ Rt. rendszeresen felülvizsgálja, a szükséges bővítéseket, átalakításokat elvégzi. A gerinc leágazások a településen belül azonos oszlopsoron haladnak a szekunder- 0,4 kV-os – hálózattal, ahol közös a nyomvonal.

A külterületen több ipari, mezőgazdasági fogyasztó található, melyek önálló lecsatlakozással rendelkeznek.

Az áramszolgáltató a közeljövőben nem tervez nagyobb fejlesztést, a szükséges felújításokat, bővítéseket folyamatosan végzik.

Hírközlésellátás

A település vezetékes és mobil szolgáltatással rendelkezik. A vezetékes szolgáltató a MA-TÁV Rt., míg mind három mobil szolgáltató elérhető.

A távközlési hálózatra a Geszteréd felől csatlakozó körzetkábelrel van elérési lehetőség. Balkányt optikai kábel köti össze a 42 primer körzet központi településével, Nyíregyházával

6. ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

6.1. Helyzetértékelés

A település jelenét meghatározó adottságok:

Belterület: 629 ha
Külterület: 8370 ha
Lakosság száma: ~6810 fő

A település fekvése, megközelítése

Balkány a Közép Nyírségben, Nyíregyházától DK-re mintegy 30 km távolságra található település.

Nagykállónál leágazó alsórendű úton közelíthető meg, s elérhető a Nyíregyháza-Nyíradony vasútvonalon.

A településtől 40 km-re fekszik a régió dinamikusan fejlődő nagyvárosa Debrecen is, a megyei szintű közigazgatás tekintetében azonban Balkálynak nincs kapcsolata Hajdú-Bihar megye székhelyével

Településhálózatban elfoglalt helyzete

A település fekvése miatt az Észak-Alföldi régióhoz tartozik, amely 3 megyét foglal magába: Szabolcs - Szatmár - Bereg-, Hajdú Bihar- és Jász - Nagykun - Szolnok megyét.

Az Észak-Alföldi régió az ország egyik legnagyobb kiterjedésű és népességű régiója. A régióon belül Balkány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található a Nagykállói kistérség.

Magyarország keleti részén fekvő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét 1994-től hét statisztikai kistérségre osztották. Ezek közül az egyik, a Balkányt is magába foglaló Nagykállói kistérség.

A Nagykállói kistérség nyolc települést foglal magába. Balkány önálló település, alközponti szerepkörrel. 2004-ben elnyerte a városi rangot.

Sajátos, központi jellegű funkciót jelent Balkány számára a település külterületén található nagyszámú lakott hely, melyek számára mindennemű szolgáltatás a központi városban érhető el. Ez a helyzet azonban inkább teher, mint előny a település számára.

A település táji környezete és adottságai

Balkány és külterülete Szabolcs-Szatmár-Bereg megye keleti részén fekszik a Szatmári-sík kistáj északkeleti részén. Területének tájszerkezete tartalmazza mindazokat a sajátosságokat, melyek a kistájra jellemző természetföldrajzi adottságokkal vannak összefüggésben.

Földtani adottságok

Balkány Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Közép-Nyírség kistáj területén helyezkedik el. Felszínét a szél pusztító és építő munkája révén létrejött különböző deflációs és akkumulációs futóhomokformák, az egykori folyók elhagyott völgyei, valamint nyírvízlaposok teszik változatossá. Leggyakoribb geológiai képződménye a futóhomok, amely általában folyóvízi homokra, iszapos-agyagos üledékre vagy lösszerű képződményekre települt. Az észak-déli irányultságú futóhomokformákat ez az apró szemű homok építi fel. Kisebb kiterjedésben a város Geszteréddel határos részein löszös homokkal borított felszín találunk. A nyírvízlaposokban és az elhagyott folyómedrekben öntésiszap, öntéshomok, a várostól északra a mély fekvésű részeken kottu a talajképző kőzet.

Éghajlat

A Nyírség déli része, így Balkány is a mérsékelt meleg, száraz éghajlati körzetbe tartozik. Az évi napsütéses órák száma megközelíti, kedvező esetben eléri a 2000 órát. Az évi középhőmérséklet 10°C , a tenyészidőszaké 17°C . Az évi hőmérsékletingás meghaladja a 22°C -ot. A fagymentes időtartam évi 170-190 nap körüli.

A csapadék évi összege 549 mm, ebből a tenyészidőszaké 331 mm körüli. Évente 20-25 napon várható havazás, a hótakarós napok száma évi 40 is lehet. A derült napok száma eléri az évi 50-et.

Az uralkodó szélirány az észak-északkeleti és a déli-délnyugati, az átlagos szélesség 3 m/s körüli.

Vízrajz

A 18. századi I. katonai felmérés térképlapjain több tó és mocsár van feltüntetve Balkány környezetében, amelyek a 19. század utolsó harmadában végrehajtott belvízrendezés következtében mára csak foltokban maradtak meg, többnyire nádas vagy zsombékos formájában. A városnak természetes vízfolyása nincs, a területének északi részét behálózó csatornái a 414,3 km² vízgyűjtőjű VII. számú főfolyásba, a vízválasztó vonaltól délre eső területen átfolyó csatornák a VIII. számú főfolyásba ömlenek.

A talajvíz mélysége 2-6 méter között változik, a tenyészidőszak vízszintingadozása normál esetben nem haladja meg a 0,5 m-t.

Talajok

A különböző talajképző kőzeteken szeszélyes térbeli eloszlásban a következő talajfélések alakultak ki: nem karbonátos futóhomok, kovárványos futóhomok, nem karbonátos humuszos homok. Az egykori tölgyerdők alatt a homokon savanyú, de jó vízgazdálkodású kovárványos barna erdőtalaj képződött. Ennél értékesebbek az erdőmaradványos csernozjom és a kilúgzott csernozjom talajfélések kedvezőbb víz- és tápanyaggazdálkodásuk miatt. A nedves területekre a nem karbonátos réti talaj és a lápos réti talaj jellemző.

Növényvilág

Balkány növényföldrajzilag az Eupannonicum (Alföld) flórávidék Nyírségense flórajárá-sába tartozik. A táj természetes vegetációját a homoki tölgyesek, illetve helyenként a gyöngyvirágos (Convallario-Quercetum) és a pusztai (Festuco-Quercetum) tölgyesek alkották. A homokbuckák déli lejtőit a magyar csenkesz és az ezüstperje (Festuco-Corynephoretum) gyepe foglalta el.

A vizenyős laposok jellemző fái a kecskefűz (*Salix caprea*), a fehér fűz (*Salix alba*) és a fehér nyár (*Populus alba*). A rezgő nyár (*Populus tremula*) a futóhomokon is megél. Az egykori jellegadó faj a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) ma alárendelt szerepet tölt be a telepített erdőkben.

A lágyszárú növénytársulások az élőhelyek felaprózódása, az intenzív szántóföldi művelés közvetlen hatása miatt szinte mindenütt idegen, zavarást jelző fajokkal tarkítottak. Leginkább a nagyobb kiterjedésű vizenyős részekben maradtak meg az eredeti vízi, mocsári és réti vegetáció jellegadó fajai.

Településtörténet

A város korábbi pecsénymói
(forrás: Tanulmányo és források
Balkány történetéből)

Neve valószínűleg török eredetű, a vizenyős, lápos hely tájszavakból. Egy 1289-ből származó adat szerint a tatárjárás idején elpusztult falut a Gut-Keled nemzetség telepítette újra. A település neve a Gutia és a Balkányiak között perben tűnik fel, mint a Balkányiak kései szerzeménye.

1328-ban a falunak István nevű papja volt, majd 1333-tól András pap nevét említik, aki 8 garas pápai tizedet fizetett. A XIV. század első felében a falut a Balkányi család birtokolta. A család tagjai megyei tisztségeket viseltek vagy pereskedtek a megye törvényszéke előtt. A század második felében királyi adományképpen birtokokhoz jutott itt a Czudar család, míg a Kállayak vétel útján szereztek benne részeket.

A település legkorábban a XIII. század második felében keletkezhetett. Első bizonytalan említése 1224-ből való, a Várad Regestrumból.

A város mai területén álló három egykori települési Aba, Görény és Perked urai ez időben szintén a fenti nemesi családok.

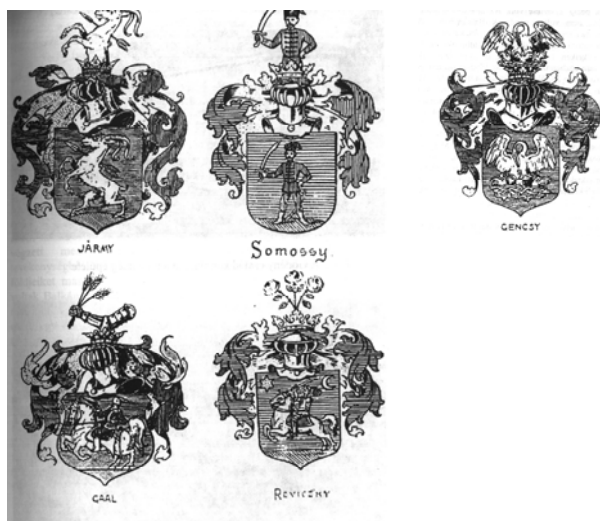
A XV. Század első harmadától nagyrészt a Kállayak lettek a falu földesurai, mivel a Czudarok birtokrészét is zálogba vették. A Kállay család birtoklása a XVI. Század vége felé megszűnt. Az 1556-os évi tizedjegyzékben szereplő 36 dézsmafizető jobbágy földesurai már Kutassy Pál földesúr és a Dersy család voltak.

A mohácsi csatavesztés után a község Debrecen, Kálló, Tokaj felé vonuló hadak országútja lett. Jöttek-mentek az ellenséges hadak, s amit találtak, azt elpusztították, vagy magukkal vitték.

Gazdát többször is cserélt a terület attól függően, hogy ki volt az úr Káló várában.

A török Lállót 1578-ban akarja elfoglalni. Ez nem sikerül, a környék szinte minden falvát elpusztítja, kirabolja. Balkány, Guth, Szakoly és a szintén Balkányi határban fekvő, de a pusztítás után fel nem épülő Görény, valamint Perked községek akkor a teljes elnéptelenedés sorára jutnak. Aba ekkor – a szájhagyomány szerint a török basa szeretőjének birtokai voltak itt – elkerüli a pusztulást.

1628-ban kilenc család birtoka volt Balkány, a földesurak összesen 45 jobbággyal rendelkeztek. Jelentősebb birtokló családok: a Csomaközyek, a Jármy, a Bory és a Lónyay családok.

A községben birtokkal bíró nemesi családok címerei

Balkány ekkor már nemesi falu volt. Nagyon sok nemes élt a faluban. Már a II. József kori népszámláláskor 299 nemes férfit találtak az összeírók. Ha nemesi jogállásúnak vesszük a református lelkészt is, akkor számuk 300. Ez azt jelenti, hogy 29-30%-a Balkány lakosainak 1785-ben nemes volt, mert feltételezhetjük, hogy a nők között is annyi volt a nemesek aránya, mint a férfiak között. Ez az arány a későbbiek során esetleg csökkenhetett a nagyarányú zsidó beköltözéssel, de jelentősen nem igen változott.

(forrás: Tanulmányo és források Balkány történetéből)

1661-ben a törökök elfoglalták Nagyváradot, Kálló kivételével az egész megye behódolt.

A törökök kiűzése után a község gyorsan felépül és megerősödik, Aba népe is a védettebb Balkányba települ át.

A II. Rákóczi Ferenc által (1703-1711) vezetett szabadságharc Balkányt is érintette. A lakosok közül 83 lovas (5 kompánia) és mintegy 70 gyalogos katona állt a fejedelem zászlaja alá.

Rákóczi serege 1703. július 23-án Gyulaj, 26-29 között Sámson körül táborozott. Útközben Balkányon vonultak át. A kállói várat megszállva tartó császáriak eléjük jöttek, s ott, ahol a Görény felé vezető dűlőút épült, csapott össze a két sereg.

Az 1720. évi összeírás szerint Balkánynak 20 lakott jobbágytelke volt. Az 1772. évi úrbérendezés során az előző századbeli birtokosok helyett új családok, a Barkóczy, Gencsy és Pri-bék familiák uralták a falut. Lakosai ekkor: 19 telkes jobbágy és 10 házas zsellér volt. 1839-ben már a megye egyik legnagyobb települése 3.006 lélekkel. Földesurainak száma ebben az időben a hatvanat is meghaladta. A régi birtokosok közül csak a Gencsy család bírta. 1870-ben 14.421 kat. Holdon 413 háza és 3.997 lakosa, 1900-ban pedig 444 házban 4.390 lakosa volt, területe 15.527 kat. Holdat tett ki.

Az 1800-as évek elejét természeti csapások vezeték be. A feljegyzések szerint 1816-17. években nagy szárazság okoz éhínséget, majd 1831-ben kolerajárvány pusztít. 1934. október 15-én a Nyírségben egészen szokatlan jelenség, a földrengés okoz nagy ijedelmet a községben. 1848 tavaszának forradalmi eszméi ide is eljutnak. A Kossuthi hívó szóra Balkányban kb. 30-an állnak a szabadságharc zászlaja alá.

A jobbágyfelszabadítás – kétségtelen pozitívumai mellett – igazán gyökeres változást nem hozott. Fennmaradt ugyanis az egészségtelen birtokszerkezet, amit az jellemzett, hogy csekély volt a piaci igényekhez rugalmasan alkalmazkodni képes középirtokosok száma, riasztóan magas viszont az életképtelen törpebirtokok aránya. (Balkányban a nagybirtokok – csekély száma következtében – nem rendelkezett akkora súllyal, mint más településeken.)

Az extenzív gabonatermesztés kiterjesztése azonban jelentős hátrányokkal is járt abban a tekintetben, hogy lassította az intenzív mezőgazdálkodásra történő áttérést, akadályozta a beltérjesebb művelést igénylő növényi kultúrák elterjedését, a szántóföldön termesztett szálastakarmány-félék csekély aránya pedig az állattenyésztést érintette kedvezőtlenül. A gabonakon-junktúra egyfelől tehát átsegítette a parasztságot a szabad tulajdonossá válás kezdeti nehézsé-

gein, de nem csekély mértékben mérsékelte is a további fejlődés dinamizmusát, ami részben előidézője lett az immobil agrártársadalom konzerválódásának.

A hetivásárok jogát 1859-ben, majd az országos vásártartási jogot 1878-ban kapja a község (a vásártér a mai Kossuth kert helyén volt).

Orvosa a községnek 1850-óta van. Az első orvosok: Weinberger Herman, Dr. László Elek, Dr. Bauer Lőrincz, Dr. Leitner András. Az első gyógyszerár 1864-ben nyit, gyógyszerész Kékesi Imre.

1890-ben indult meg a nyírségi belvizek lecsapolása. A vízszabályozás községünknek is nagy hasznot hozott. Egyrészt területek szabadultak fel a mezőgazdasági hasznosításra, másrészt közegészségügyi szempontból megszüntette a malária, váltóláz gócait. 1904-ben Nagykállótól Szakolyig közút épült. 1908-ban utcai világítás létesült. 1911-ben átadják a Nyíregyháza-Nyíradony közötti vasutat. A vasút létesítéséhez Balkány község 70.000 korona törzsrészcseppnyel járult hozzá.

1909-ben megnyílik a környék első óvodája Balkányban. Óvónő Szentgyörgyi Amália. 1875-ben olvasóegylet, 1877-ben gazdakör, ugyanebben az évben iparos ifjúság olvasóköre, 1855 körül dalegylet alakult (vezetője sok éven át Perpét Ferenc tanító).

Emellett azonban a legmódosabb gazdaságok is csak szerény eszközellátottsággal rendelkeztek, még szegényes lehetett a kis- és törpegazdaságok felszereltsége. A tőkehiány, a konzervatív szemléletmód, a régi tradíciókhoz való ragaszkodás stb. mellett ebben nyilván az is közrejátszott, hogy bőségesen rendelkezésre állt az olcsó mezőgazdasági munkaerő. Igazából senkinek sem állt érdekében a belterjesebb művelést lehetővé tevő gépesítés szélesebb körben történő megvalósítása. A 20. század első felében még mindig ugyanolyan technológiával művelték Balkányban is a földet, mint az elmúlt századokban, s mindebből következtetni lehet a gazdálkodás színvonalára, hatékonyságára és a népesség anyagi jólétének a mindenkori állapotára is.

Balkány határába olvadtak be: Aba, Görény és Perked helységek, melyek a XVI. Század közepéig lakottak volta, de később elnéptelenedtek.

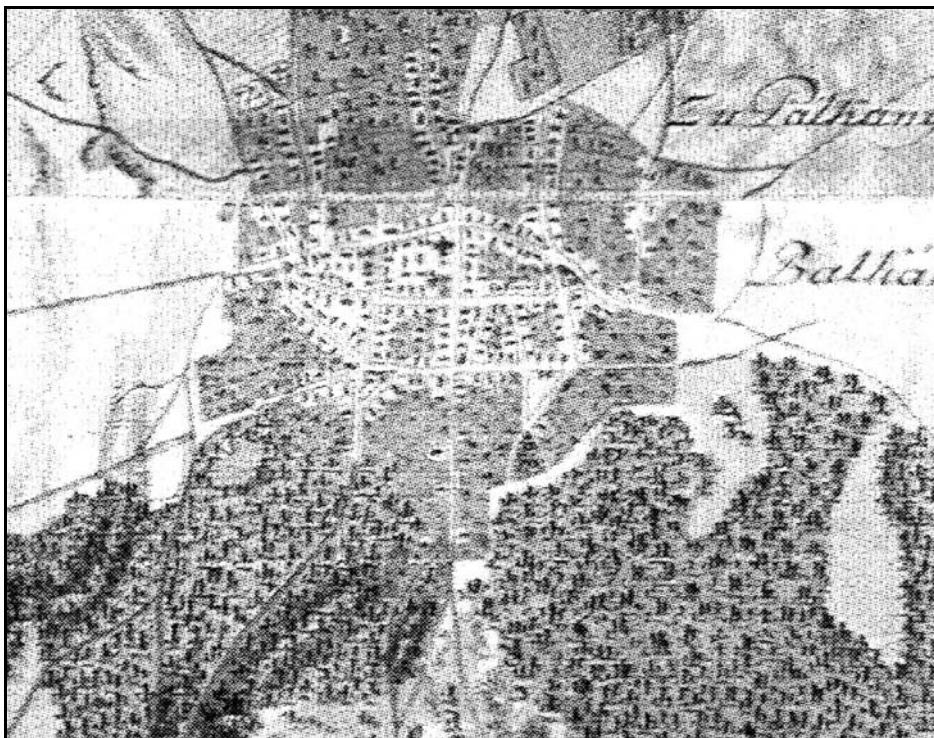
Balkány a Nagykállói járásban található egészen 1938-ig a hozzá tartozó Abapuszta, Tamástanya, Görénypuszta, Perkedpuszta és Újhelyi-nagyanya területekkel. 1938. után a Szabolcs vármegyei Ligetaljai járáshoz sorolták. 1950-től, a Ligetaljai járás megszűntével újra a Nagykállói járáshoz tartozott. 1984-től, az új tanácshálozatban már önálló tanácsú város. 1989. július 1-jei közigazgatási besorolása: Nyírbátor város vonzáskörzetéhez tartozó város. Az 1990. évi önkormányzati választások óta önálló önkormányzatú város.

Balkány továbbra is alapvetően agrártevékenységet folytató település maradt, népességének megélhetését – ha szerény keretek között is – a mezőgazdaság biztosította. A település gazdálkodását a feudális tradíciók továbbélése, a természetes gazdálkodás, elmaradt az ország fejlettebb régióit jellemzőtől, s ennek következtében a népesség életszínvonala, életkörülményei, a település infrastruktúrája sem felelt meg a kor követelményeinek. Különösen igaz volt ez a külterületi lakott helyek esetében, melyek számottevően befolyásolják Balkány kibontakozásának az esélyeit.

Településakarakter

A településszerkezet történeti kialakulása

Balkány szabálytalan alaprajzú halmaztelepülés. Szerkezetének fejlődéséről keveset tudunk, első fennmaradt ábrázolása az 1780-as I. katonai felmérésen látható.

(forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye 1782-1785)

A legdöntőbb településformáló tényezők a természeti adottságokon túl, az itt élő népesség, foglalkozása (állattenyésztés, földművelés), az itteni lakosság gazdasági ereje, kultúrája, történelme, vagyonossága vagy szegénysége voltak.

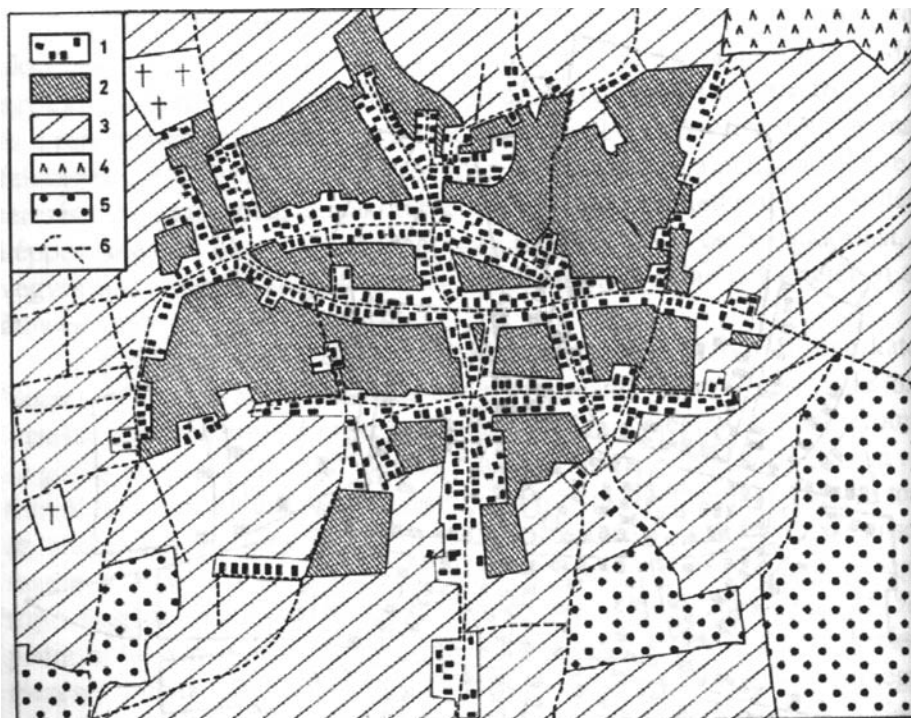
Természetföldrajzi környezetével összefüggésben – dél felől erdők, északról vizenyős területek határolják – jöhettek létre az úthálózat sajátos, kelet-nyugati irányú dominanciája a halmozos szerkezeten belül. (Ezt támasztja alá a központ még érintetlen tömbjeinek telekszerkezete is.) A nagyméretű tömbök szinte mindegyike mély fekvésű területeket ölel körül, melyeket valószínűleg mezőgazdasági művelésre használtak.

A beépített területet körbevevő kertségek egy valamikori kétfelteles, ekkorra már eltűnőben lévő szerkezetre utalnak.

A beépítés sűrűsége és a térképen is feltüntetett templom helyzete alapján a mai Ságvári-Szakolyi tucák nyomvonalán lehetett a város főútvonala.

A XVIII. Században a török dúlást követő elnéptelenedés miatt a nyírségi táj addig művelt homoktalaja megindult észak-déli irányba hosszan elnyúló buckákat hozva létre a város nyugati határában. Ennek megfelelően Balkány dél-délkeleti irányban épült tovább. Fejlődésének tengelye az Abapuszta felé vezető dűlőút.

A jobbágyfelszabadításhoz és úrbérrendezéshez kapcsolódva telekosztások történtek, továbbá a község északi részén, a Hállói út mentén is, ezek azonban jóval értéktelenebb földek lehettek. Ez az állapot látható a II. katonai felmérés térképlapján is, a XIX. Sz. közepén.

(forrás: tanulmányok és források Balkány történetéből)

Érdekes, hogy az előző térképhez képest egyes szerkezeti elemek eltűntek és ma sem azonosíthatók a település szerkezetében. Megjelentek továbbá azok a kis utcák, közök, amelyek a későbbi rendezéseket követően tömbbelsőbe vezető zsákutcákká váltak.

A község határában ekkor jelennek meg a nagyszámú nemesség uradalmi központjai, amelyek a mezőgazdasági termelés jelentőségének csökkenését jelenti a beépített területeken.

A község szerkezetének alakítását befolyásoló tényezők közül igen nagy jelentőségű az 1911-ben átadott vasútvonal, nem csak áruszállítási jelentősége, hanem az építését megelőző belvízrendezés is oka annak, hogy magához vonzotta az új beépítéseket. A település ennen az időszakban tehát nyugati irányba terjedt. Ekkor épült be az Árpád és Damjanich utcák nyomvonala, megalapozva a későbbi rendezési tevékenységek szerkezeti jellegét.

Századunk során az utcahálózat és a beépítés jellegének alakulását már előzetes tervek határozták meg, nyugat felé a még meglévő kertiségek úthálózatának és telekosztásának megfelelően épült tovább a város, a jóval jelentősebb déli irányú terjeszkedést azonban mérnöki úthálózat és telekosztás jellemzi, amely sajnos nehezen illeszkedik a kialakult településszerkezetbe, annak finomságaira érzéketlen.

A századunk második felében megjelenő kevés ipari tevékenység a város nyugati végében, a vasút túloldalán kapott helyet.

Külön kell szólnunk a település határában található nagyszámú lakott helyről. Ezek a XIX. Sz-i mezőgazdasági konjunktúra idején jöttek létre, részben a középkorban elnéptelenedett falvak alapjain, részben a nemesi udvarházak, mint birtokközpontok mellett. Méretüknél fogva karakteres szerkezetük nincs, a házak egyetlen út két oldalán sorakoznak. Egyedüli kivételt Kismogyorós jelent, itt egy mocsaras területet körülvevő gyűrűs szerkezet kialakulása indult meg, mára azonban csak térképen maradt nyoma a telep rohamos elnéptelenedése miatt.

Úthálózati rendszer, utcák jellemzői

A településszerkezet és a település karakterének is egyik fő, mondhatjuk meghatározó eleme a város úthálózata.

A természetes hálózati elemek Balkány esetében kevésbé befolyásolták az úthálózati rendszert és a tömbök kialakulását.

A település úthálózatában nem alakult ki feltűnő differenciálódás, ami azzal magyarázható, hogy szinte mindegyik valamely határba vezető dűlőút belterületi szakasza is egyben. A sajátos jellegű „szabályosságot” alkotó úthálózat legkarakteresebb eleme a Kossuth és Ságvári utcák elágazó, majd újra összeérő kettőse, olyan szerkezeti elem, amely nem jellemző e tájegységre.

A város utcáira a tágasság, a viszonylag egységes szélesség és egyenes vonalvezetés a jellemző.

A zsákutcákat Balkány esetében sajátos utcatípusnak tekinthetjük, mivel azok csupán a későbbi, jellemzően XX sz-i utcanyitások következtében váltak ténylegesen zsákutcává.

Keskenyebbek voltak, zegzugos vonalvezetésük azonban világosan mutatja, hogy kisebb jelentőségű utcákkal van dolgunk, így tehát egy sajátos „inverz” folyamat vezetett ugyanarra az eredményre, amely a térség más településein az utólagos besűrűsödés következtében jött létre.

A települési utcahálózat jól tükrözi a régmúlt, illetőleg a közelmúlt által létrehozott településszerkezetet. A belső történeti mag megmaradt a lágy ívekkel, tördelt beépítési vonalakkal.

A település peremrészein figyelhető meg a szabályos, merev mértani formákból építkező, egymással párhuzamos utcahálózatok és egyentelkek egysége. Elsősorban a Cibakpuszta felől érkező út mentén találkozhatunk ilyen közelmúltban kialakított településrészszel.

Meg kell még említenünk az úthálózat jellegzetes elemei között a szintét közelmúltbeli tömbfeltárások során kialakított utakat, közöket, melyek a nagyobb méretű tömböket osztják meg, biztosítva a gyorsabb, kényelmesebb átjárást kerülő nélkül.

Tömbszerkezet

A település tömbszerkezetét a Petőfi – Sallai – Ady Endre út vonala két karakteresen eltérő részre osztja.

Az északi részben több különböző mélységű tömb található, míg a kiterjedésre kisebb déli részen kevesebb. A szabálytalanság és a félbemaradt tömbalakítások miatt a tömbök száma nehezen megállapítható.

A jórészt szabálytalan vonalvezetésű úthálózati rendszer következtében a település tömb-szerkezete is szabálytalan képet mutat, hiszen az enyhe íves, hullámos vonalvezetésű utcákhoz igazodó tömböket találunk. Azt mondhatjuk, hogy a település nagyobb egésze egy „organikus zóna”, melyet a déli peremterületeken lévő „geometrikus zóna” egészít ki.

Balkány belterületének egészére a zárt tömbös megoldást a jellemző. Kétféle típus figyelhető meg, az egyik (főleg a legbelső részekben) az utcahálózattal teljesen körbevett tömb, mely 3-4 oldalról beépített. A másik a peremterületek felé elhelyezkedő tömbök esetében jelentkező általában 2-3 oldalas beépítés. Ez különösen a „közelmúlt” szabályosan kialakított mértani rendet követő tömbjeinél fordul elő, melyeket az utcák mereven egymásra merőlegesen határoznak, ezzel szinte kötelezve a merőleges mértani szabályosságú telekosztást is. Az egyértelmű kategorizálást nehezítik a tömbök belsejébe nyíló közök, zsákutcák is.

Általában nagyobb ill. közepes méretű tömbökkel találkozhatunk. Néhányat a legnagyobb tömbök közül a közelmúltban úttörésekkel feltártak, sajnos a településszerkezetbe nehezen illeszkedő módon.

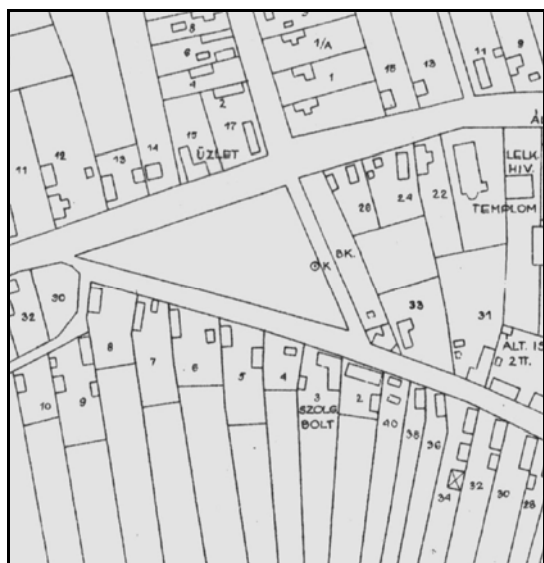
Térformák, térstruktúra

A települések terei általában az elsődleges települési hálózatok csomópontjaiban alakulnak ki. Más térképződményi típusok létrehozásában a másodlagos hálózatok vagy egyéb tényezők játszanak szerepet. Minden tértípusnak, térformának jellemzője azonban a térhez kapcsolódó környezeti minőség, az épített környezet, valamint a funkcionális tartalom is. Balkány településformáját a halmazos szerkezetek sajátos belső rendje jellemzi, amely nem jelöl ki egyértelmű központot a településen. Az úthálózat a környék sűrű mezőgazdasági úthálózatának nyomvonalán épült ki, az organikus fejlődés eredményeként.

Az utcák és térformák egymással szoros kapcsolatban állnak, egymást kölcsönösen feltételezik. A térstruktúrát az apró terek, teresedések, az utcák és kis terek finom átmenete jellemzi.

Balkány leggyakrabban előforduló térformáit az útelágazások képviselik, melyek egyenrangú utak elágazásánál találhatók.

Az elágazások tövében sokszor tölcészerű térbővület alakul ki, és megjelennek (bár nem minden esetben) a saroképületek. Legjellemzőbb térformák Balkányban:

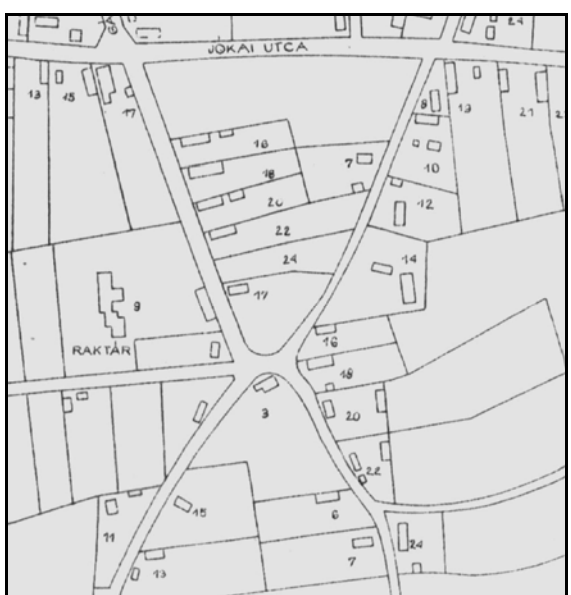
- 1) A Kossuth-kert tölcésérré szélesedő út-elágazásos jellegű tér, a város két legfontosabb útvonalának elágazásában. Utóbb az oldalról beletorkolló Kállói utca is nagy jelentőségre tett szert. Térfalai kiegyensúlyozott külvárosi képet mutatnak, zöldterületi fedettsége révén pedig a település egyetlen közparkja. Környezeti értéke magas.

- 2) A Kossuth és Árpád utcák elágazásánál kialakult teresedés szintén klasszikus térszituáció. Exponált térfala sajnos A Kossuth és Árpád utcák elágazásánál kialakult teresedés szintén klasszikus térszituáció. Exponált térfala sajnos elhanyagolt, építészeti minősége rendkívül alacsony.

- 3) A Kilián tér négy kisebb utca elágazásos jellegű teresedése, mely még érintetlenül őrzi a halmazos településszerkezet esetlegességeit. Exponált térfala a város egyik igen értékes épülete is egyben. Területei sajnos rendkívül elhanyagoltak, környezeti minőség azonban alacsony.

- 4) Hat utca elágazásában kialakult tölcseres teresedés, amely az egykor rendkívül fontos csomópontképző objektum, egy szárazmalom mellett jött létre. Excentrikus elhelyezkedése a településszerkezetben világosan mutatja a gazdálkodás kiemelt jelentőségét a város életében.

Beépítés

A város beépítésének karaktere

A települések beépítési módjai nem függetleníthetők az adott tájegységektől, a település-szerkezettől, a településalaprajztól, a telekszerkezettől, a teleknagyságoktól, telekmérettől, és szoros összefüggésben vannak a néprajzi-gazdasági adottságokkal, a telekhasználati rendszerrel és a hagyományos életformákkal. Ezen elemek egymásra épüléséből, a tájegységenként jelentkező alaptípusoktól, a magyar hagyományokból vezethetők le a vizsgált település jellegzetes beépítési módjai is.

A településen alapvetően 3 féle beépítési mód figyelhető meg. A sík terepen épült Balkány tipikus szabolcsi település, ahol az halmazos településforma jellemzői egyes tömbök esetében még ma is megfigyelhetők.

Balkányban a hagyományos telekhasználat három funkcionális zónára tagolódott: az utca felőli részen állt a lakóház és a hozzá kapcsolódó udvar, mögötte a szérű és a gazdasági épületek. Mivel mindkét terület a gazdasági tevékenység színtere volt (az udvar az állattartásé és a házimunkáé, a szérű a gabonával és más terményekkel kapcsolatos munkáé), ezért a rövidebb portához összeolvadhatott e két zóna. Kivétel nélkül minden telken megtalálható azonban a kert, amely a zöldség- és gyümölcstermesztés színtere. A telek egyes részeit kerítés választotta el egymástól.

A telkek méretének differenciáltsága miatt beépítésük is igen változatos. A keskenyebb telkekre egymás mögött sorakozott a lakóház, a különféle gazdasági épületek és nyitott szí-

nek, szárítók. A szélesebb telkeket kétsoros beépítés jellemezte, a lakóházzal szemközti oldalon nyárikonyha épült és ide helyezték a kisebb gazdasági épületeket is. Jellemzően ilyen telkeken jelentek meg az első hajlított házas beépítések is, melyek azonban Balkányban nem csak a polgárosodás következménye, hanem a nagyszámú nemesség reprezentációs igényei is.

A város központi részén találkozhatunk 1-1 tömbben „városias” karaktert tükröző többszintes házakkal. Beépítésük oldalhatáron álló, tervszerűen kialakított.

A város központjában találkozhatunk mezővárosi karakterű lakóházakkal, hézagosan zárt-sorú beépítéssel. Általában ezek az épületek földszintesek, s valamennyi utcával párhuzamos gerinccel épült. A legfiatalabb építkezések a város peremterületein az újonnan kialakított telkeken zajlottak. A 60-as, 70-es évek elején divatos négyszög alaprajzú, sátoztetős épületeket találunk ezen területeken.

A gazdasági fejlődés és a gazdagodással járó igénynövekedés, a gazdagabb családok esetében a hosszúház bővítésével, vagy már eleve ilyen elrendezésben épült típusaival is találkozunk. A hajlított ház utcafronton álló szárnya mindig utcával párhuzamos gerincű, a szomszéd telek és a saját udvara felé egyaránt kontyolt vagy oromfalas elrendezésű (a településközpont néhány épülete). A hajlított házas beépítés illeszkedő típus a településkarakterben, mivel a külsőbb, falusias beépítésű hosszúházak is kontyoltak, így az utca felőli oldalon mindig tetőfelület jelenik meg, a településközpontban pedig az oromfalas beépítés a városiasodás igényét jelzi.

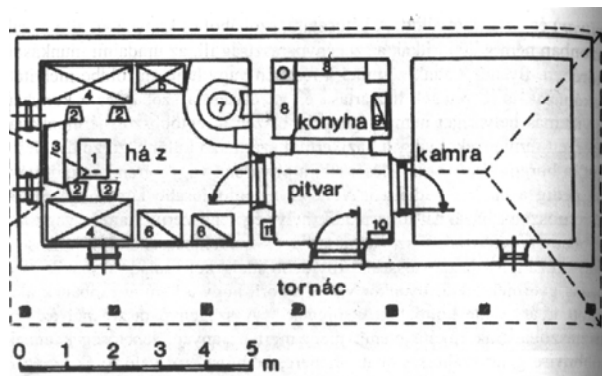
A halmazos beépítési mód hangulatos elemeivel találkozunk a Szakolyi utca és a Kilián-tér térségében. A hosszúházas archetípuson kívül a hajlított típus is megjelenik. Érdemes megfigyelni az apró közöket és beszögeléseket, és azok beépítéseit is, melyek alkalmazkodnak a helyhez és a hagyományos építészeti kultúrához is.

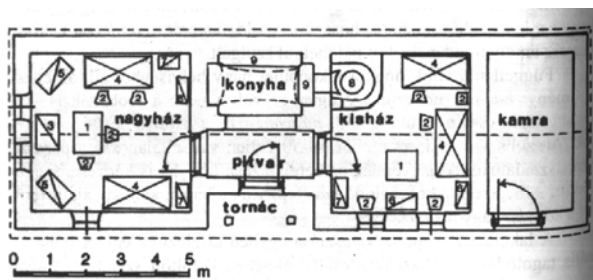
Tipológiai vizsgálat

A környező községekhez képest polgárosodottnak tűnő városkép a viszonylag nagyméretű házaknak, a századfordulót megelőzően már felhasznált és a paraszti gyakorlatban aránylag ritkán előforduló építési anyagoknak, valamint az ehhez igazodó változatos (és színezett) architektúrájának köszönhető. (A szinte városias jellegű községközpontban hagyományosan nagyszámú iparos réteg is tartozott.)

Az Alföldön, így Balkányban is ősidőktől kezdve a legfontosabb helyi építőanyag a sár, a vályog és a bőven termő nád. Ezért a parasztházak falai igen változatos technikai eljárásokkal, tapasztott sövényből (patics), később még napjainkban is vályogból épülnek. A fedélszék a kezdeti ágasfás – szelemenes megoldástól napjainkig a szarufás megoldásra változott. A végfal megoldása oromfalas vagy kontyolt, félkontyolt lezárású.

A tetőfedések a korábban általános nádfedésről – főleg a gyakori tüzesetek elkerülése érdekében, s az új anyagok térhódítása következtében – fémlemez, majd cserépfedésre változott.

A parasztházak jellegzetes típusai Balkányban

(forrás: Tanulmányok és források Balkány történetéhez)

A legalapvetőbb lakóházatípus a hosszúházas, tornác nélküli többnyire vályogból vagy paticsfallal készült épület.

A házakat náddal fedték, a tetőt nádacsok készítették.

Ezen épületek utcára merőleges gerinccel kontyolt vagy konty nélküli változatban készültek. Az oromfal lezárása fából vagy vályogtégeléből készült. A lakóházak falát eredetileg csak ereszt védte, tulajdonképpen a tornác ennek továbbfejlesztett változata. Az építőanyag egyre inkább a téglá lett, s a tetőn a nádat a cserép váltotta fel.

Az oldalhatáron álló hosszúházas egytraktusos házak természetes bővítménye a tornác, mely lényegében az alaprajzot befolyásolta. A tornác kialakítása az idő múlásával változott, s a lakóházak jellegzetes stílus meghatározója lett.

A tornác az ereszt aljának fokozottabb védelme és a kényelmesebb közlekedés miatt is kedvelt stílus meghatározó elemévé vált.

Egyaránt megtalálható a ház oldalán végigfutó tornác és az ún. lopott tornácos változat is.

A fából készült oszlopok egyszerűek, mintázat nélküliek. A kőből készült ill. falazott oszlopoknál egyszerű hosszában végig azonos keresztmetszettel épülnek, a tagolás, díszítés nem jellemző.

Találkozhatunk olyan lakóházzal is, ahol a tornác nemcsak a végén, hanem teljes hosszában falazott nyílásokkal áttört nyílászáróval ellátott, mellyel egy újabb helyiség létesül, amely előtérként ill. tárolóként funkcionál

Települési értékvédelem

A TERMÉSZETI KÖRNYEZET VÉDELME

Balkány országosan védett természeti területei:

HELYSÉG	HRSZ	MŰVELÉSI ÁG
Balkány	0171/4a	gyep
Balkány	0171/4b	szántó
Balkány	0171/4c	gyep
Balkány	0171/4d	kivett vízállás
Balkány	0171/5	gyep
Balkány	0171/23a	kivett vízállás
Balkány	0171/23b	szántó
Balkány	0171/23c	gyep
Balkány	0171/23d	szántó
Balkány	0171/23f	szántó
Balkány	0171/23g	erdő
Balkány	0172/	kivett csatorna
Balkány	0173/2	gyep
Balkány	0176/	kivett csatorna
Balkány	0177/1	gyep
Balkány	0177/2a	gyep
Balkány	0177/2b	szántó
Balkány	0177/3a	gyep
Balkány	0177/3b	szántó
Balkány	0177/3c	gyep
Balkány	0177/4	kivett közút
Balkány	0178/	kivett árok
Balkány	0179/	kivett árok
Balkány	0180/1	gyep
Balkány	0180/2	gyep
Balkány	0180/3	gyep
Balkány	0180/4	szántó
Balkány	0180/5	gyep
Balkány	0180/6	gyep
Balkány	0180/7	gyep
Balkány	0184/	kivett közút
Balkány	0186/	gyep
Balkány	0188/	kivett árok
Balkány	0189/a	szántó
Balkány	0189/b	gyep
Balkány	0189/c	gyep
Balkány	0189/d	gyep
Balmazújváros	021/	kivett csatorna

Érzékeny természeti területek (ESA)

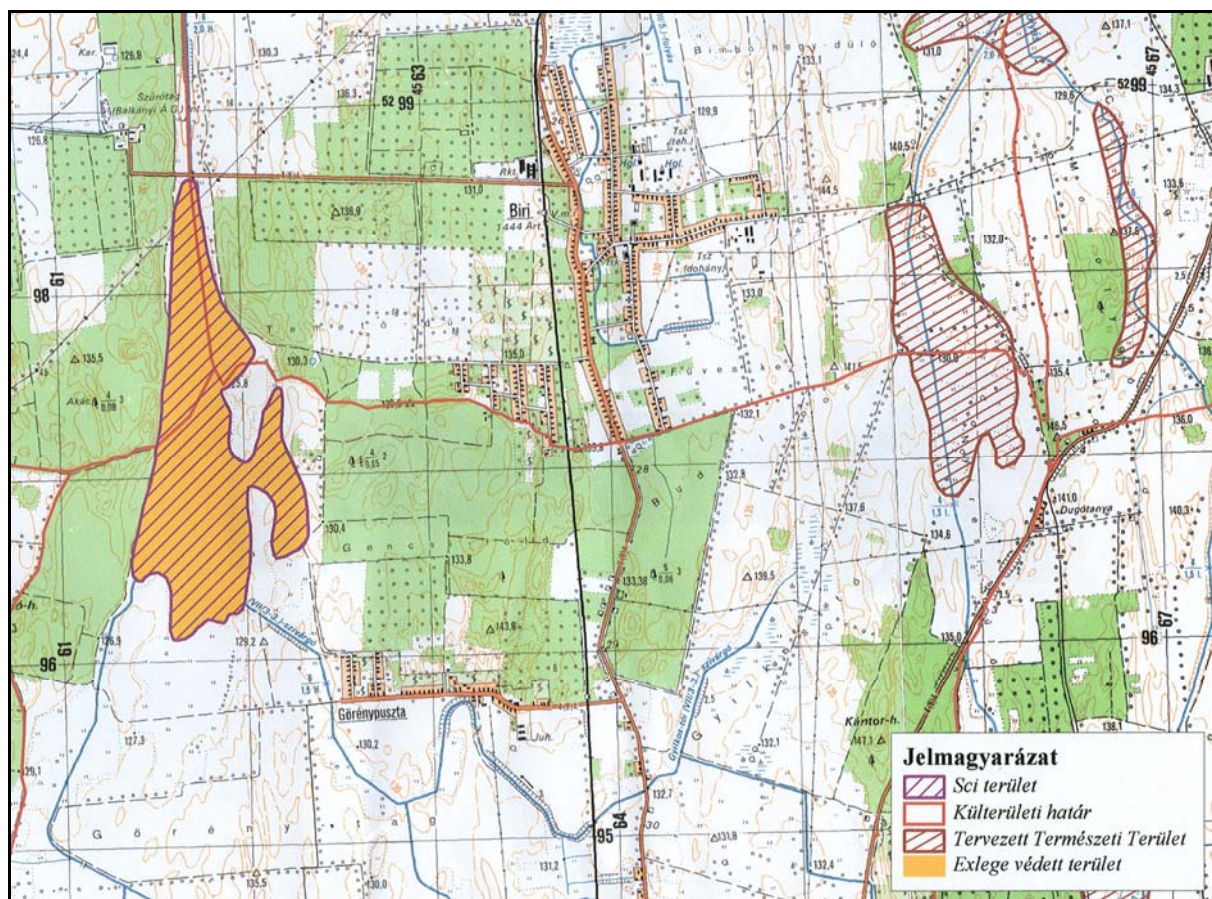
A 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet 2. számú mellékletében foglaltak alapján Balkány város határa kiemelten fontos ÉTT térség által nem érintett terület.

NATURA 2000 Hálózat területei

KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK (SCI)

- o Libegős - (HUHN20133)
- o Balkány:
0171/4, 0171/5, 0171/6, 0171/23, 0172, 0173/2, 0177/1, 0177/3, 0177/4, 0180/1,
0180/2, 0180/3, 0185, 0188

A területet a településszerkezeti terv tartalmazza.

KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI TERÜLETEK (SPA)

A település ezen természetvédelmi kategóriával nem érintett.

Balkány helyi védelemre javasolt természeti értékei

Védendő érték	Helye	Megjegyzés
Mamutfenyő (Sequoiadendron giganteum)	Külterület, Csiffytanya, hrsz. 0390/7	Balkány legidősebb fája, környezetéből kiemelkedve tájképi elemként is jelentős. Törzsátmérője 200 cm.
Gencsy kastély (ma gyermekotthon) parkja	Központi belterület, Kossuth utca 9-11	Idős fák alkotta, elhanyagolt park, legszebb példányai egy ostorfa (140 cm törzsátmérő), egy ezüstjuhar 100 cm törzsátmérő), és a tujasor a bejáratú út mentén.
Vadgesztenye fasor	Központi belterület, Kossuth utca 13. (sütőüzem) előtt	5 fából álló fasor, a fák törzsátmérője 50 cm.
Vadgesztenye fasor	Központi belterület, Rákóczi utca (református templom előtt)	4 fából álló fasor, a fák törzsátmérője 60 cm.
Vadgesztenye fasor	Központi belterület, Kállói utca	4 fából álló fasor, a fák törzsátmérője 60 cm.
Japán akác (Sophora japonica)	Központi belterület, közpark, Kossuth tér	120 cm törzsátmérőjű, szép habitusú faegyed a város központjában.
Korai juhar (Acer platanoides)	Központi belterület, általános iskola udvara, Kossuth utca 5-7	80 cm törzsátmérőjű, szép habitusú faegyed
Facsoport	Központi belterület, általános iskola udvara, Kossuth utca 5-7	7 platánból és 5 hársból álló facsoport, a fák törzsátmérője 50-80 cm között vannak.
Japán akác (Sophora japonica)	Központi belterület, Művelődési ház udvara, Kossuth utca 3.	Törzsátmérője 160 cm, a fa körül a talaj le van betonozva.
Fasor	Központi belterület, Bocskai utca	A volt tsz-területre vezető út mentén vegyes hárs és fűz fasor
Két vadgesztenye (Aesculus hippocastanum)	Központ belterület, Szakolyi út	2 idős fa a rendőrség udvarán, törzsátmérőjük 70 cm
Facsoport	Központi belterület, Művelődési ház udvara, Kossuth utca 3.	1 vadgesztenye, 2 ostorfa és 4 idős japán akác, törzsátmérőik 50-100 cm között
Idős fák az Újhelyi kastély parkjában	Külterület, Újhelyi tanya. hrsz. 0289/1	Az egykori parkból megmaradt faegyedek: kocsányos tölgy 100 cm törzsátmérővel, valamint két idős platán, korai juhar, fekete fenyő és jegenyenyár.

Általános természetvédelem, tájvédelem

A mező-, erdő-, nádgazdálkodás során biztosítani kell a fenntartható használatot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét. A gazdálkodást a talajfelszín, a felszíni és felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végezni. Erdő telepítése elsősorban őshonos fafajokkal, természetes elegyarányban, természetkímélő módon történjék. Gyepgazdálkodás elsősorban a gyeptípus-hoz igazodó legeltetéssel, kaszálással, valamint a vegyi anyagok mérsékelt, természetkímélő használatával történhet.

A vízfolyások, csatornák természetes és természet közeli állapotú partjait – a vizes élőhelyek védelme érdekében – meg kell őrizni. A vízépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni.

A természeti területek hasznosítása során figyelemmel kell lenni az élőhely típusára, a jellemző vadon élő szervezetek fajgazdagságára, a biológiai sokféleség fenntartására.

A termőföld hasznosítása, illetve a hasznosításra alkalmatlan területek használata, igénybevétele meliorációs tervek készítése és végrehajtása, egyéb mezőgazdasági tevékenységek folytatása valamint a vízgazdálkodás és a vízrendezés során a természetes és természet közeli állapotú vízfelületeket, nádasokat és más vizes élőhelyeket, valamint a mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen természeti adottságú területek természetes növényállományát meg kell őrizni.

A növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységet befolyásoló készítmények forgalomba hozatalának, felhasználásának, alkalmazásának kísérleti célú, ideiglenes, vagy végleges engedélyezése a külön jogszabályban meghatározott feltételekkel lehetséges, az engedélyezéshez a minisztérium hozzájárulása szükséges. A talaj termékenységet befolyásoló vegyi anyagok természeti területen történő felhasználása talajvizsgálatok eredményeire alapozva történhet. A növényvédő szerek, más fertilizáló szerek, vagy a talaj termőképességét befolyásoló vegyi anyagok alkalmazásának korlátozását, vagy megtiltását a természetvédelmi igazgatóság kezdeményezheti. (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság)

A természetes és természet közeli állapotú vizes élőhelyen a természeti értékek fennmaradásához, a természeti rendszerek megóvásához, fenntartásához szükséges ökológiai vízkészlet mesterséges beavatkozással elvonni nem lehet. Az ökológiai célú vízkészlet mértékét a vízügyi hatóság, az igazgatóság (HNP) szakhatósági hozzájárulásával állapítja meg. Ökológiai célú vízkészlet megállapítását az igazgatóság (HNP) is kezdeményezheti.

Természeti területen – a település belterülete kivételével – tilos a természetes és természet közeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 50 m-en, tavak partjától számított 100 m-en belül új épületek, mesterséges létesítmények elhelyezése.

Tilos a természetes és természetközeli állapotú vízfolyások, vizes élőhelyek partvonalától számított 100 m-en belül a vízkár elhárításhoz szükséges vegyi anyagok kivételével – a külön jogszabályban meghatározott, a vizekre és a vízben élő szervezetekre veszélyes anyagok kiuttatása, elhelyezése.

A bányászati tevékenységet a természeti területek lehető legkisebb mértékű igénybevételével kell folytatni. A felhagyott bánya területen a felszíni tájsebeket folyamatosan meg kell szüntetni – és ha lehetséges – természetszerű állapotot kell kialakítani.

Természeti területen az igazgatóság engedélye szükséges:

gyep és nádas művelési ág megváltoztatásához

gyep és nád, valamint más vízínövényzet égetéséhez.

Természeti területen az igazgatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges:

termőföld más célú hasznosításához, művelés alól kivett terület újra hasznosításához;

a földtani kutatáshoz és az ásványi nyersanyag kutatására vonatkozó műszaki üzemi terv jóváhagyásához, a bányatelep megállapításához, az ásványi nyersanyag feltárására, kitermelésére, a kitermelés szüneteltetésére, továbbá a bánya bezárására vonatkozó műszaki üzemi tervek és a tájrendezési terv jóváhagyásához;

ÉPÍTETT KÖRNYEZET VÉDELME

Az elmúlt korok építészeti emlékei sokak szemében idejét múlt anyagok csupán, szerkezetek avult gyűjteménye, amelyek hátráltatják a településkép gyors újraalakítását. Szerintünk viszont ezek az épületek a településszerkezet szerves részei, a magyar hagyományok őrzői. Ezen épületeket helyükkel, tömegükkel, arányaikkal számtalan szál fűzi a település más értékeihez és szerkezetét alkotó elemeihez, a magyar falu kultúrájához.

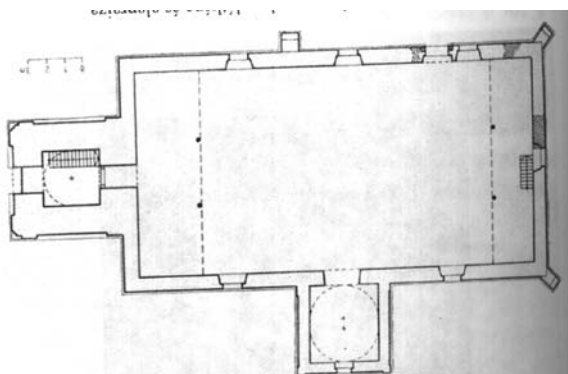
Ezek a védendő értékek meghatározó elemei egy szép faluképnek, vagy kiindulópontja egy ilyen helykép tudatos megformálásának.

Feladatunk minden települési érték megőrzése, legyen az történeti vagy esztétikai érték. Ilyen érték a község belső településszerkezete is, melynek kialakulását a természeti, kulturális, történeti viszonyok határozták meg. A településszerkezet kialakulását a termelőerők fejlődése, a gazdaság változásai is befolyásolták

A településszerkezet védelme lényegében társadalmi kérdés. A társadalom fejlődésével együttjáró változások okozzák a településszerkezet megváltozását is, ezért különleges figyelmet érdemel.

Országos építészeti értékvédelem, műemlékek:

- 1. Református templom, Kossuth u. 7. (744 hrsz.)

A műemlék templom és alaprajza

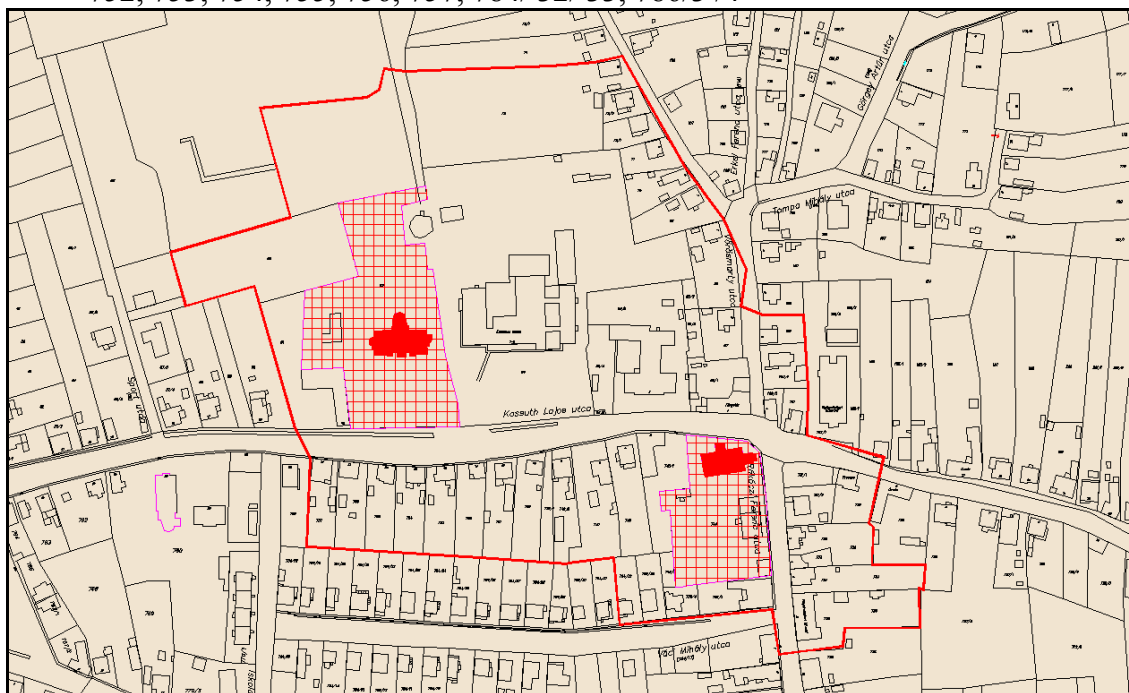
- 2. Gencsy kastély, Rákóczi u. 3. (63 hrsz.)

Országosan védett műemlékek műemléki környezete:

1. Műemléki környezet helyrajzi számok szerint:

61, 62, **63**, 64, 65/2/3/4/5, 66/1 /2, 67, 68, 69, 70, 71, 72/1 /2, 73 189, 190/1 /2, 191, 730, 731/1 /2, 732, 733, 734, 735, **744**, 745/1 /2, 746, 747, 749/1 /2, 750, 751, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 784/ 32/ 33, 786/3 /4

Helyi építészeti értékvédelem:

Rendeltetés	utca, hsz.	hrszt.
könyvtár	Kossuth utca 1.	66/1.
gyógyszertár	Benedek utca 4.	192/1.
rendőrség	Szakolyi út 1.	705/2.
lakóház	Ady Endre u. 1.	908.

lakóház	Erkel F. utca 3.	108.
Görög katolikus templom	Kossuth utca 32.	760.
kriptá	Damjanich u. vége- temető	1637.
Gazdasági épület-magtár	Görénypusztá, 0196. közút	0199/1.
vasútállomás	Abapuszta-Vasút utca	3812/3.
Tanyai iskola		
Tanyai iskola		

A könyvtár....

...a gyógyszerár...

...és a rendőrség épülete

Védelemre érdemes nemesi és polgárházak

A görög katolikus templom

Családi kriptá a város temetőjében

Gazdasági épület Görénypusztán

Vasútállomás Abapuasztán

Tanyai iskolák a XX.sz. első harmadából

—

Helyi értékvédelmi terület határai és a határvonallal érintett utcák másik oldala:

- Észak: 82, 83, 74, 107, 109, 148, 129, 132/1, 172 hrsz-ú telkek D-i oldalhatára
- Kelet: Vörösmarty utca, 174, 181/2, 196, 726, 712/8 hrsz-ú telkek Ny.i oldalhatára, Szabolcs utca, Bem utca
- Dél: Ady – Jókai utca, Ságvári utca
- Nyugat: Sport utca, 762, 768, 804, 899/2. hrsz-ú telkek K-i oldalhatára

Védett közterületek:

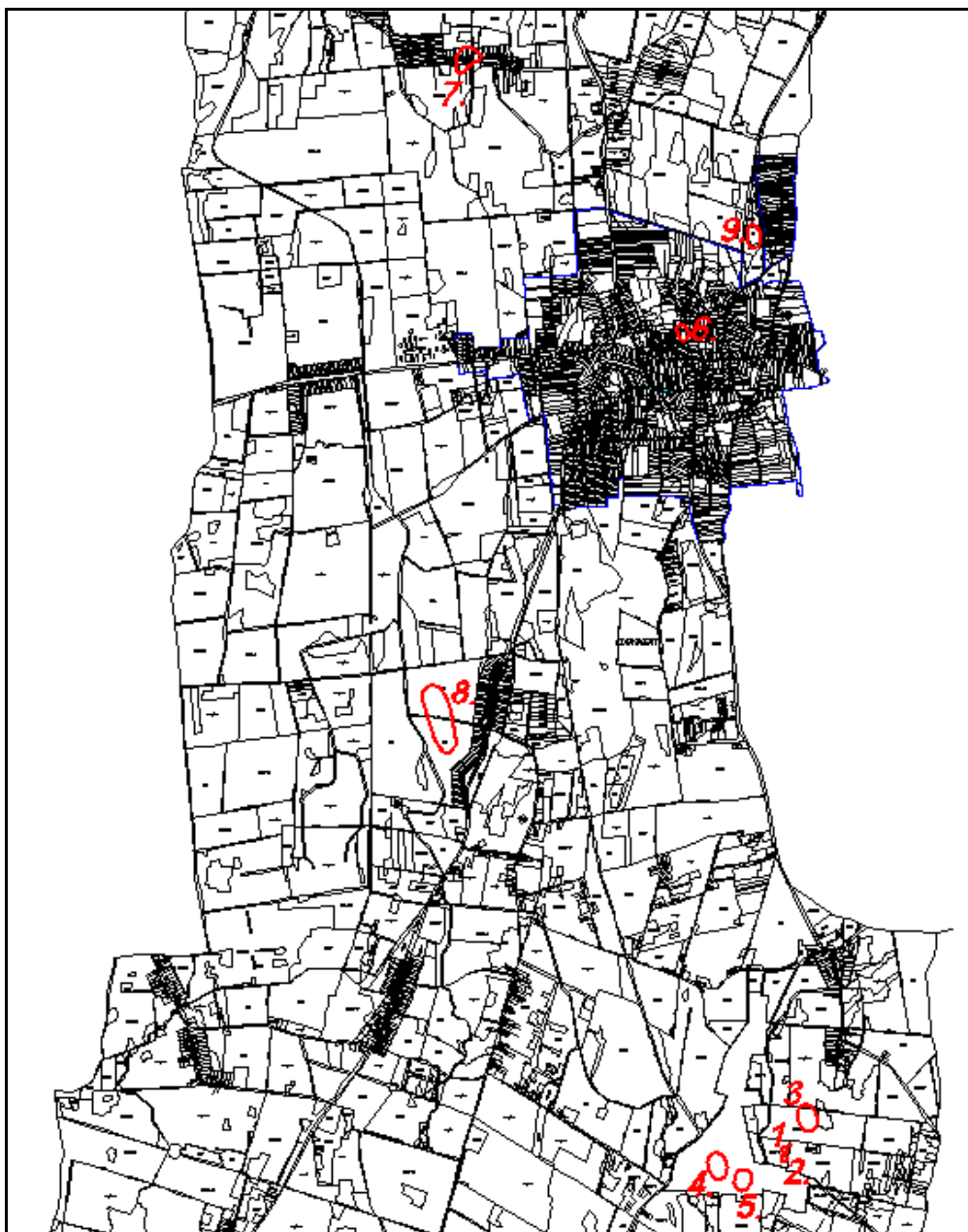
- A helyi értékvédelmi területen belüli közterületek.

Régészeti területek védelme

A településrendezési terv készítésénél figyelembe vettük, hogy a NÖKÖM által készített hatástanulmányban megjelölt helyek nyilvántartott régészeti lelőhelynek minősülnek.

A település különböző fokozatú régészeti védettségű területeit a szabályozási és a szerkezeti tervlap egyaránt feltünteti.

- 1.Abapuszta I.
- 2.Abapuszta II.
- 3.Abapuszta III
- 4.Abapuszta IV.
- 5.Abapuszta V.
- 6.Református templom környezete
- 7.Görénypuszta 47.
- 8.Czibakpuszta külső része
- 9.Szennyvíztelep
- Balkány határbéli homokfűvás
- Balogh tanya környéke
- Verébsár-dűlő, egykori Gaál Elek féle birtok
- Perkedpuszta
- Tót-Apa dűlő
- Nyírbalkány
- Balkány határa
- Abapuszta

Régészeti területek az igazgatási területen

Várható hatások

Várható, hogy a települési értékvédelemmel és kultúrájának megőrzésével vonzóbbá válik a település.

A műemléki környezet és a védett épületek kijelölésével megakadályozható az építészeti minőség romlása, mely a vonzó településkép elengedhetetlen feltétele.

A tervezett fejlesztések sem a természeti védettségű területeket, sem az építészeti értékvédelemmel érintett területeket nem veszélyeztetik.

A régészeti területek és az épített környezet védelme a HÉSZ-ban megfelelően szabályozott. A természetvédelmi területek területfelhasználásában korlátozott területhasználat került előírásra.

6.2. Változtatási szándékok

A megközelítési viszonyok változása : -lásd 2. fejezet 2.1. pont

A település szerepköre : -lásd 1.fejezet 1.2. pont

A gazdasági szerkezet változása : -lásd 1.fejezet 1.3. pont

- ❖ Ipari és egyéb gazdasági fejlesztések
- ❖ Kereskedelem
- ❖ Idegenforgalom
- ❖ Mezőgazdaság

A településszerkezet változása : -2.fejezet

- ❖ A településközpont kijelölése, bővítése
- ❖ Lakóterületek tömbfeltárása, újak kialakítása
- ❖ Gazdasági területek megtartása, megújítása
- ❖ Intézményterületek bővítése
- ❖ Zöldterületi rendszer korszerűsítése

6.3. Hatáselemzés

Balkány város esetében a fejlődés legkedvezőbb lehetséges irányaként a megkezdett térségi integráción belül koordinált fenntartható - fejlődési modell jelölhető meg.

A fejlődési modell gazdasági oldalról és a felsorolt települési funkciók oldaláról az adottságokból következő alkalmasság szempontjait és lehetőségeit, fejlesztési oldalról a terület-használat mértéktartó, más területekkel egyensúlyban lévő fejlesztését tűzi ki célul mind települési, mind térségi szinten.

Az elérendő cél érdekében fontos térségfejlesztési erő, hogy az azonos érdekeltségű, adottságú, helyzetű, piaci pozíciójú önkormányzatok, gazdasági társaságok, társadalmi és más szervezetek a hosszú távú célkitűzéseken alapuló fejlesztéseiket egymás szándékát erősítő, azt nem zavaró, nem gátló módon a térség kiegyensúlyozott fejlődése érdekében együttműködés keretében végezzék.

Az együttműködés kulcsa az azonos adottság és érdekeltség, ezért célszerű az integráción belül is az ilyen települések együttműködésének erősítése, amire a megindult együttműködési kezdeményezések esélyt adnak.

Ezen együttműködés keretében a fejlesztési célkitűzések hatásai a következőkben vázolhatók:

- **gazdasági célkitűzések**: munkanélküliség csökkentése, a kialakult állapot kezelése, helyi iparterület kialakítása.
- infrastruktúra fejlesztés
- rekreációs célú területek kijelölése
- természet és értékvédelem: a tájkarakter, a település és tájérték megőrzése, ökológiai folyosók megtartása és bővítése
- települési értékvédelem
- környezetvédelmi célkitűzések: tájhasználati korlátozások és szabályozások bevezetése, termőföld és talajvédelem, biogazdálkodás, vízrendezés, vízminőség, zaj- és levegőtisztaság-védelem megoldások érvényesítése

- településpolitikai célkitűzések: a település vonzásának megtartása, a település példaértékű építészeti és városi arculatának fejlesztése, a településkép kedvező alakítása, a területi fejlesztések biztosítása

Természeti, táji hatások

A javasolt beavatkozások hatására a terv végrehajtása esetén egységes ökológiai rendszerbe illeszkedő természetes, a fenntartható fejlődés elveit követő tájhasználat jön létre.

A tervezett beépítésre szánt területek a meglévő beépített területekhez kapcsolódnak, így csak a belterület, külterület határain járnak változásokkal, melyek nincsenek különösebb hatással a tájhasználatra.

A természeti, tájhasználati értékek megőrzését a természetvédelmi előírásokon túl a Helyi Építési Szabályzat külterületi szabályozása is elősegíti a korlátozott használatú mezőgazdasági területek fogalmának és előírásainak megalkotásával.

Társadalmi, gazdasági hatások

A tervezett változtatások hatására remélhetőleg a lakosság életkörülményei javulni fognak, a település komfortosabbá válik, megfelelő számú munkahelyek alakulnak ki, a munkanélküliség normalizálódik, ezáltal nő a népességszám.

Várható, hogy

- » a gazdasági területfejlesztésnek köszönhetően a település gazdasági aktivitása fel lendül, az ipari park betelepülésével új vállalkozások jelennek meg, mely munkalehetőséget biztosítanak a településen élőknek,
- » a magasabb szintű infrastruktúra-ellátás, elsősorban a települési hálózatok, utak, közművek, valamint az egyéb ellátó rendszerek és a településközpont fejlesztése jobb életminőséget biztosít,
- » a minőségi életkörülmények, a lakhatás feltételeinek javításával valamint a települési értékvédelemmel és kultúrájának megőrzésével vonzóbbá válik a település,
- » a környezeti terhelések csökkentésével, a fejlesztések koncentrált elhelyezésével, a települést terhelő, a fejlesztésekből adódó környezeti ártalmak szinten maradnak, és korlátozódnak,
- » a gazdasági alapok fenntartható fejlesztésével a település életminősége javul,

Környezeti hatások

A településrendezési terv vezérlő elve Balkány jónak tekinthető környezeti állapotának megóvása, lehetséges javítása.

Ennek értelmében szabályozása nem teszi lehetővé jelentős környezeti kibocsátással – *zaj- és légszennyezéssel, hulladéktermeléssel* – járó tevékenységek megjelenését.

A tervben meghatározott keretek és korlátozások biztosítják a település környezeti állapotának megőrzését-, illetve javítását. A program elemei nem tartalmazzak a települési – ezen belül az épített és természetes – környezetre gyakorolt új környezeti terheket.

Káros következménnyel járó társadalmi, gazdasági folyamatok nem várhatók.

A települési környezet értékeinek megőrzése mellett a terv nem számol új környezeti források bevonásával. A tervezett fejlesztések a rendelkezésre álló erőforrások – területek – optimális kihasználását célozzák. Az épített és természeti környezet értékeinek megóvása az emberi élet minőségének javítását biztosítja.

A meglévő természeti és egyéb értékek védelmét a szabályozás biztosítja. A programban vázolt racionális földhasználat, valamint a sokféleségen alapuló tájhasznosítás, tájgazdálkodási rendszer kiépítése és működtetése alkalmas a környezettudatos életmód kereteinek megteremtésére.

A településkép változása

A településkép kialakításában elsődleges szempont volt a településszerkezet korszerűsítési folyamatának erősítése, az alábbi főbb beavatkozások alapján:

A belső úthálózati rendszer átalakításával

- a település belső területei, tartalékai, tömbbelsőket feltárhatóvá válnak, a beépítés a településközpontban sűrűsödhet.

A területhasználat szabályozásával

- a településközponton belül erősödő településközpont-hoz illő területhasználat, intézmények, sűrűsödés

A települési értékvédelemmel és annak szabályozott kereteinek megteremtésével

- a települési arculat megőrzése és továbbfejlesztése a hagyományörzés tükrében valósulhat meg
- a települési értékvédelem a települési arculat hagyományörző, értékteremtő beavatkozásaival növeli a település idegenforgalmi vonzerejét, ezzel gazdasági erejét
- az egységesen kialakított műemléki környezet és helyi értékvédelmi terület szabályozott keretek között segíti elő a védett épületek és településszerkezet értékeinek megőrzését és értékmegőrző felújítását a településközpont arculatának kedvező alakításával párhuzamosan.

A Helyi Építési Szabályzatban megfogalmazott illeszkedő, értékvédelmi szemléletű szabályozással

- A településen meglévő hagyományos telekszerkezet, tömbszerkezet megtartása, ahhoz illeszkedő területhasználati sűrűség elérése főként a településközpont és peremei tekintetében.
- A településen kialakult hagyományos telekhasználati rend megtartása a zónás telekhasználat szabályozásával.
- Az építészeti karakter megőrzése a település erősítésének szándékával, az arra alkalmas településközpont területek értékmegőrző szemléletű átalakításával helyi minták alapján.

Miskolc, 2008. október hó

Lautner Emőke
Építész-, vezető településtervező
TT-1-05-0079

Györe Mária
Településtervező munkatárs
(okl. településmérnök)

7. AZ ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERVNEK VALÓ MEGFELELŐSÉG IGAZOLÁSA

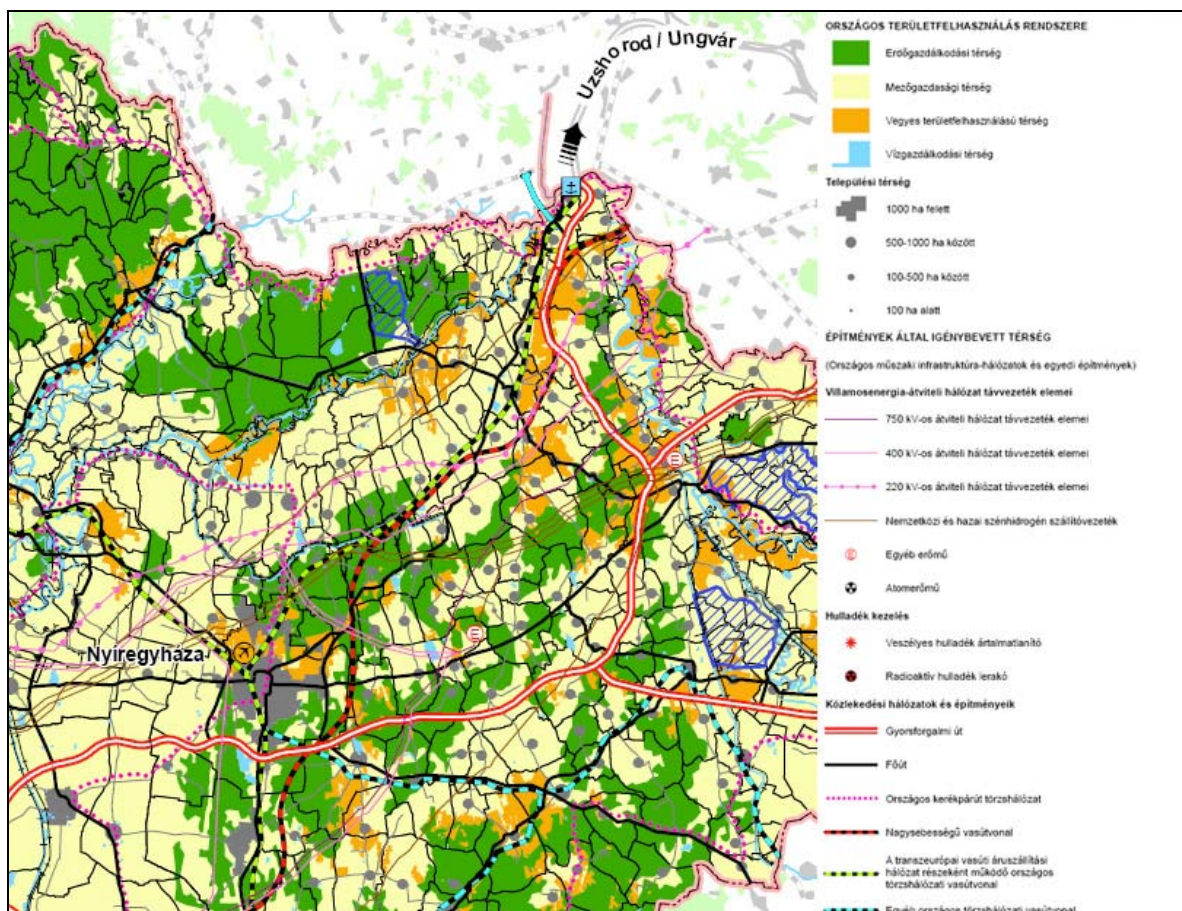
Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

7.1. Az országos területrendezési terv Balkány várost érintő elhatárolásai

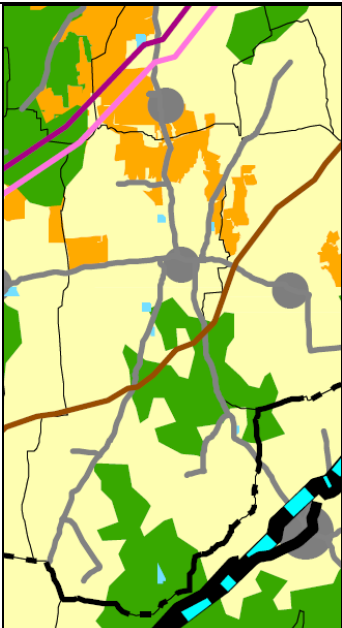
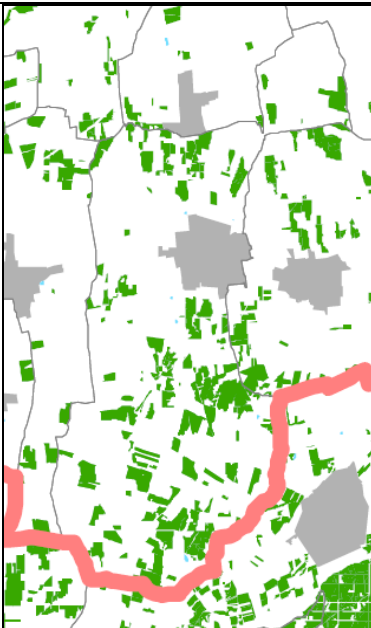
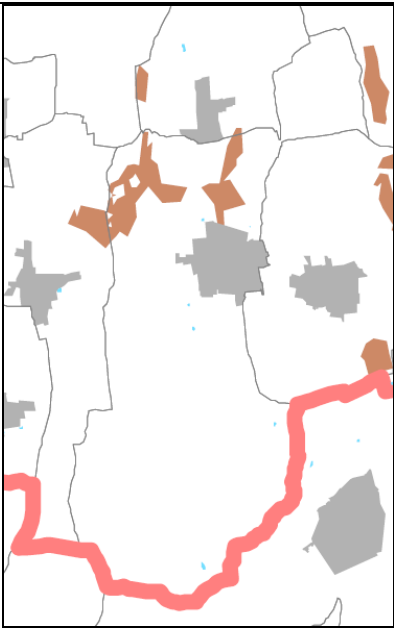
Az Országos Területrendezési Terv (OTrT) elkészítéséről a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (Tft.) rendelkezett.

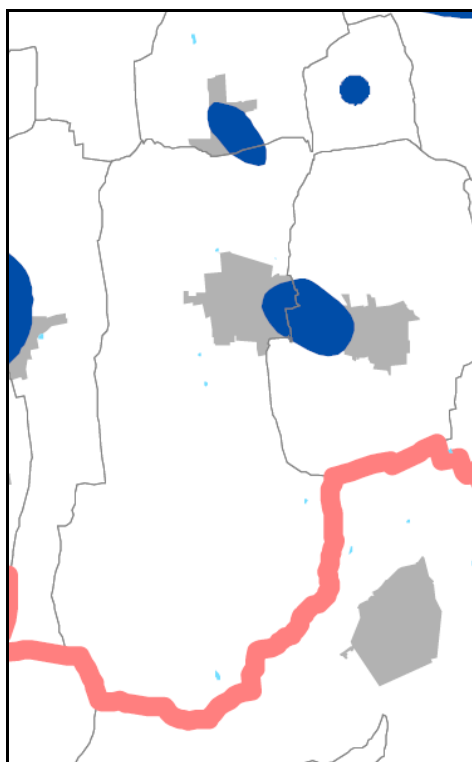
A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény meghatározása szerint a „területrendezési terv: az ország, illetve egyes térségek nagytávlatú műszaki-fizikai szerkezetét meghatározó és befolyásoló tervdokumentum, amely biztosítja a területi adottságok és erőforrások hosszú távú hasznosítását és védelmét, az ökológiai elvek érvényesítését, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt elhelyezését és a területfelhasználás rendszerét, optimális hosszú távú területi szerkezetét”.

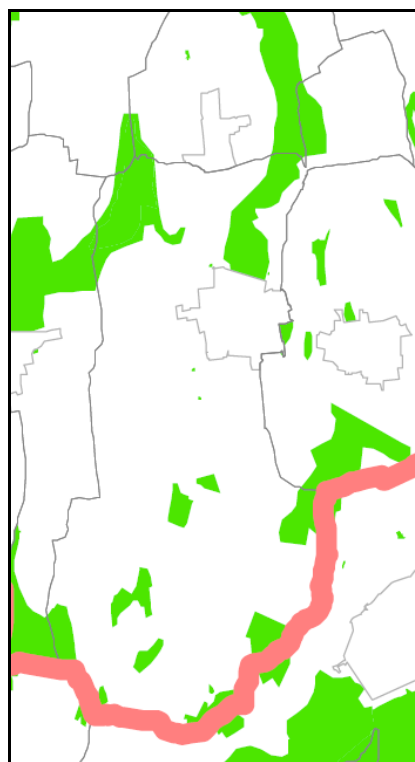
Részlet az Országos területrendezési tervből (2008.06.09.)

Az Országos Területrendezési terv országos övezetei Balkány környezetében az alábbiak:

		
Részlet az Országos területrendezési tervből Erdő, mezőgazdasági és vegyes területfelhasználású térség (2008.06.09.)	Kiváló termőhelyi adottságú erdő- terület övezete (2008.06.09.)	Kiváló termőhelyi adottságú szántó- terület övezete (2008.06.09.)

Részlet az Országos területrendezési tervből – kiemel-
ten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi övezet
(2008.06.09.)

Részlet az Országos területrendezési tervből- öko-
lógiai hálózat

7.2. Az országos területrendezési terv és a településszerkezeti terv összhangjának igazolása

Igazgatási terület nagysága:	8997,33 ha
<i>Települési térség területe:</i>	<i>1144,15 ha</i>
<i>Jellemzően mezőgazdasági térség területe:</i>	<i>5637,89 ha</i>
<i>Jellemzően erdőgazdálkodási térség területe:</i>	<i>1621,54 ha</i>
<i>Vegyes terület-felhasználású térség területe:</i>	<i>593,75 ha</i>

Települési térség

Területe:	1144,15 ha, ebből
<i>beépítésre szánt</i>	<i>1099,22 ha</i>
<i>beépítésre nem szánt:</i>	<i>44,93 ha</i>

A települési térség beépítésre szánt területének minimális nagysága

$$1144,15 \times 0,75 = 858,11 \text{ ha}$$

1099,22 > 858,11, megfelel

Jellemzően mezőgazdasági térség	5637,89 ha, ebből
<i>mezőgazdasági terület</i>	<i>3573,11 ha</i>
<i>további, nem mezőgazdasági terület:</i>	<i>2064,78 ha</i>

A jellemzően mezőgazdasági térség mezőgazdasági területének minimális nagysága

$$5637,89 \times 0,75 = 4228,42 \text{ ha}$$

3573,11 < 4228, nem felel meg

Jellemzően erdőgazdálkodási térség	1621,54 ha, ebből
<i>erdő terület</i>	<i>1217,98 ha</i>
<i>további, nem erdőterület:</i>	<i>403,56 ha</i>

A OTRT által meghatározott jellemzően erdőgazdálkodási térség erdőterületének minimális nagysága

$$1621,54 \times 0,75 = 1216,15 \text{ ha}$$

1217,98 > 1216,15, megfelel

Vegyes terület-felhasználású térség	593,75 ha, ebből
<i>Mezőgazdasági és erdőterület:</i>	<i>588,11 ha</i>
<i>További nem mezőgazdasági vagy erdői terület:</i>	<i>5,64 ha</i>

A vegyes terület-felhasználású térség mezőgazdasági és erdőterületeinek minimális nagyság

$$593,75 \times 0,75 = 445,31 \text{ ha}$$

588,11 > 445,31, megfelel

Az országos területrendezési tervnek Balkány város elkészült településrendezési terve nem feleltethető meg a mezőgazdasági térség tekintetében. Tekintettel a település területének nagyfokú erdőszűrségére, a területhasználat eltéréseit elsősorban a mezőgazdasági célra kijelölt területeken meglévő, művelt erdőterületek okozzák. Fentiekre való tekintettel szükségesnek tartjuk az OTRT funkcionális övezeteinek korrekcióját.

8. BIOLÓGIAI AKTIVITÁSI MÉRLEG

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

BIOLÓGIAI AKTIVITÁSI ÉRTÉKVÁLTOZÁS A TERÜLETFELHASZNÁLÁSBAN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSÁRA:

A vizsgálat alapját azok a területek képezik, amiknek területfelhasználásában változás tervezett.

Biológiai aktivitási mérleg

Ssz. Mód	A terület nagysága /ha/	Eredeti terület-használat	Érték mutató	Biológiai aktivitás értéke	Tervezett terület-használat	Érték mutató	Biológiai aktivitás értéke	Σ
1.	54,9	Mezőgazdasági terület -szántó	3	164,7	Erdő	6	329,4	329,4 +
2.	79,52	Mezőgazdasági terület -szántó	3	238,56	Erdő	6	477,12	477,12 +
3.	4,5	Mezőgazdasági terület -szántó	3	13,5	Erdő	6	27,0	27,0 +
4.	3,3	Mezőgazdasági terület -szántó	3	9,9	Erdő	6	19,8	19,8 +
5.	4,34	Mezőgazdasági terület -zártkert	6	26,4	Erdő	6	26,4	26,4 =
6.	2,3	Mezőgazdasági terület -szántó	3	6,9	Erdő	6	13,8	13,8 +
7.	39,8	Mezőgazdasági terület -szántó	3	119,4	Erdő	6	238,8	238,8 +
8.	103,9	Mezőgazdasági terület -szántó	3	311,7	Erdő	6	623,4	623,4 +
9.	101,28	Mezőgazdasági terület -szántó	3	303,84	Erdő	6	607,7	607,7 +
10.	4,56	Mezőgazdasági terület -szántó	3	13,68	Erdő	6	27,36	27,36 +
11.	9,58	Mezőgazdasági terület -szántó	3	28,74	Erdő	6	57,48	57,48 +
12.	4,1	Mezőgazdasági terület -szántó	3	12,3	Erdő	6	24,6	24,6 +
13.	15,4	Mezőgazdasági terület -szántó	3	46,2	Erdő	6	92,4	92,4 +
14.	61,4	Mezőgazdasági terület -rét	6	368,4	Erdő	6	368,4	368,4 =

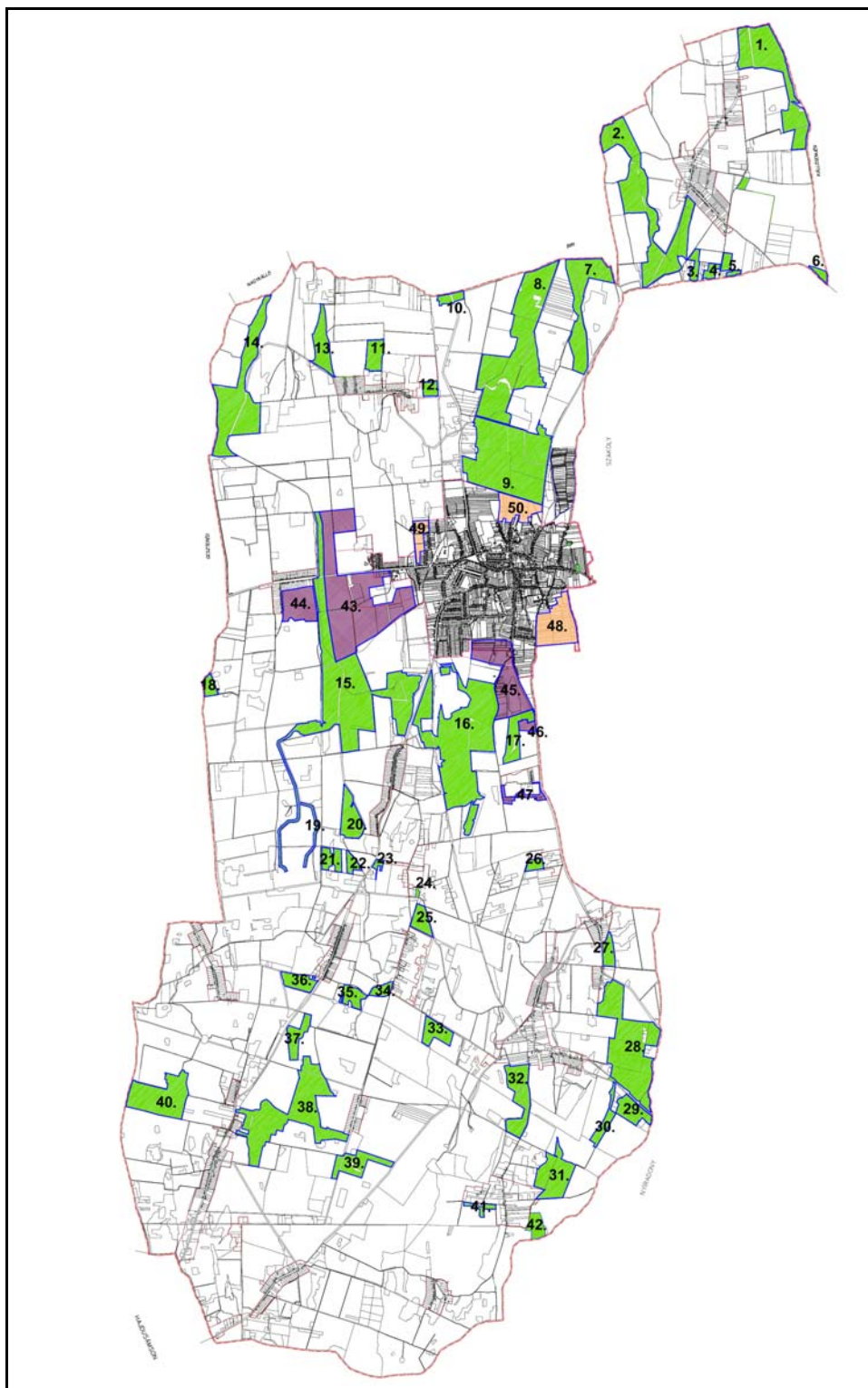
15.	138,2	Mezőgazdasági terület -szántó	3	414,6	Erdő	6	829,2	829,2 +
16.	119,3	Mezőgazdasági terület -szántó	3	357,9	Erdő	6	238,6	238,6 +
17.	14,2	Mezőgazdasági terület -szántó	3	42,6	Erdő	6	85,2	85,2 +
18.	4,2	Mezőgazdasági terület -szántó	3	12,6	Erdő	6	25,2	25,2 +
19.	3,2	Mezőgazdasági terület -szántó	3	9,6	Erdő	6	19,2	19,2 +
20.	15,1	Mezőgazdasági terület -szántó	3	45,3	Erdő	6	90,6	90,6 +
21.	7,7	Mezőgazdasági terület -szántó	3	23,1	Erdő	6	46,2	46,2 +
22.	3,7	Mezőgazdasági terület -szántó	3	11,1	Erdő	6	22,2	22,2 +
23.	1,6	Mezőgazdasági terület -szántó	3	4,8	Erdő	6	9,6	9,6 +
24.	0,6	Mezőgazdasági terület -szántó	3	1,8	Erdő	6	3,6	3,6 +
25.	7,9	Mezőgazdasági terület -szántó	3	23,7	Erdő	6	47,4	47,4 +
26.	3,37	Mezőgazdasági terület -szántó	3	10,11	Erdő	6	20,22	20,22 +
27.	6,3	Mezőgazdasági terület -szántó	3	18,9	Erdő	6	37,8	37,8 +
28.	73,8	Mezőgazdasági terület -szántó	3	221,4	Erdő	6	442,8	442,8 +
29.	11,6	Mezőgazdasági terület -szántó	3	34,8	Erdő	6	69,6	69,6 +
30.	7,56	Mezőgazdasági terület -szántó	3	22,68	Erdő	6	45,36	45,36 +
31.	25,8	Mezőgazdasági terület -szántó	3	77,4	Erdő	6	154,8	154,8 +
32.	22,8	Mezőgazdasági terület -szántó	3	68,4	Erdő	6	136,8	136,8 +
33.	10,5	Mezőgazdasági terület -szántó	3	31,5	Erdő	6	63	63,0 +
34.	4,13	Mezőgazdasági terület -szántó	3	12,39	Erdő	6	24,78	24,78 +
35.	7,46	Mezőgazdasági terület -szántó	3	22,38	Erdő	6	44,76	44,76 +
36.	9,1	Mezőgazdasági terület -szántó	3	27,3	Erdő	6	54,6	54,6 +
37.	9,9	Mezőgazdasági terület -szántó	3	29,7	Erdő	6	59,4	59,4 +
38.	72,8	Mezőgazdasági terület -rét	6	436,8	Erdő	6	436,8	436,8 =

39.	15,9	Mezőgazdasági terület -szántó	3	47,7	Erdő	6	95,4	95,4 +
40.	36,6	Mezőgazdasági terület -szántó	3	109,8	Erdő	6	219,6	219,6 +
41.	3,0	Mezőgazdasági terület -szántó	3	9	Erdő	6	18	18,0 +
42.	6,5	Mezőgazdasági terület -szántó	3	19,5	Erdő	6	39	39,0 +
43.	113,89	Mezőgazdasági terület -szántó	3	341,67	Egyéb ipari gazdasági terület, ahol:			400,8 +
					a beépítettség 40%	0,3	13,65	
					a zöldfelület 40%	7	318,89	
					a kétoldali fásított közlekedési terület 20%	3	68,31	
44.	20,6	Mezőgazdasági terület -szántó	3	61,8	Egyéb ipari gazdasági terület, ahol:			72,51 +
					a beépítettség 40%	0,3	2,47	
					a zöldfelület 40%	7	57,68	
					a kétoldali fásított közlekedési terület 20%	3	12,36	
45.	43,7	Mezőgazdasági terület -szántó	3	131,1	Egyéb ipari gazdasági terület, ahol:			153,82 +
					a beépítettség 40%	0,3	5,24	
					a zöldfelület 40%	7	122,36	
					a kétoldali fásított közlekedési terület 20%	3	26,22	
46.	3,3	Mezőgazdasági terület -szántó	3	9,9	Egyéb ipari gazdasági terület, ahol:			11,53 +
					a beépítettség 40%	0,3	0,39	
					a zöldfelület 40%	7	9,24	
					a kétoldali fásított közlekedési terület 20%	3	1,98	

47.	5,09	Mezőgazdasági terület -szántó	3	15,27	Egyéb ipari gazdasági terület, ahol:			17,86 +
					a beépítettség 40%	0,3	0,6	
					a zöldfelület 40%	7	14,2	
					a kétoldali fásított közlekedési terület 20%	3	3,06	
48.	29,6	Mezőgazdasági terület -szántó	3	88,8	Falusias lakóterület, ahol:			111,0 +
					a beépítettség 30%	2,5	22,2	
					a zöldfelület 40%	7	82,88	
					a közlekedési terület 20%	1	5,92	
49.	8,0	Mezőgazdasági terület -szántó	3	24,0	Falusias lakóterület, ahol:			30,0 +
					a beépítettség 30%	2,5	6,0	
					a zöldfelület 40%	7	22,4	
					a közlekedési terület 20%	1	1,6	
50.	16,7	Mezőgazdasági terület -szántó	3	50,1	Falusias lakóterület, ahol:			65,13 +
					a beépítettség 30%	2,5	15,03	
					a zöldfelület 40%	7	46,76	
					a közlekedési terület 20%	1	3,34	
Σ:				4533,72	<		7176,0	7176,0 +

A számítás alapján megállapítható, hogy a meglévő állapothoz képest a tervezett területfelhasználás nagyobb biológiai aktivitási értéket mutat.

Az újonnan beépítésre szánt területek kijelölésével járó biológiai aktivitás csökkenést a terv elsősorban telken belüli zöldfelületi aránnyal, fásítás-, többszintes növényalkalmazás-, erdősítés előírásával próbálta megoldani.

*Tervezett terület-felhasználási változások
(zöld:erdő, lila:iparterület, narancs:lakóterület)
Területük és területfelhasználásuk a táblázat szerint.*

9 . T Ű Z V É D E L M I T E R V F E J E Z E T

Balkány város Településrendezési Tervéhez

ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

A településrendezési tervet az érvényes törvények, rendeletek, MSZ és ágazati szabványok figyelembevételével készítettük el, melyeknek az előírásait betartottuk:

- 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet, az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről – OTÉK
- az 1996. évi XXXI. tv., a tűz elleni védekezésről....
- A 2/2002 (I. 23.) BM rendelet és mellékletei: az Országos Tűzvédelmi Szabályzat /OTSZ/,
- MSZ 595., MSZ 1600. és a többi, érvényben lévő rendelet előírásait betartottuk a terv készítése során.

A tervben szereplő építési övezetek tűzvédelmi feltételeit (az építmények megközelítése, tűztávolság betartása, az oltóvíz mennyisége és nyomása, a tűzjelzés stb.) biztosítottuk.

Az eltérő oldalkerti méretek szabályozásával kapcsolatosan OTÉK alóli felmentéssel rendelkezünk.

Az övezeten belüli építményekre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat az építési (út, - közmű, építmények) engedélyezési eljárása során kell konkrétan meghatározni és betartani (pld. a tűzállósági fokozat, tűzveszélyességi osztályba sorolás, tűztávolság, tűzszakasz, oltás módja – oltóvíz, oltókészülék, nyomás, menekülési és mentési út).

Az építmény megközelíthetősége:

A veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz oltása érdekében, a tűzoltóság vonulása és működése céljára az építményekhez olyan felvonulási utat, illetőleg területet kell biztosítani, amely alkalmas a tűzoltó gépjárművek nem rendszeres közlekedésére és működésére. Az egyes eltérő rendeltetésű területfelhasználási egységeken belül, így:

a lakó -, vegyes -, különleges -, és gazdasági területfelhasználású tömbökben az előbbiek területigényét biztosítottuk.

A tömbök megközelítésére a már kiépített utak részben megfelelőek, illetve ahol a kialakult helyzet a megközelítést nem biztosítja, a szilárd burkolatú utakat ki kell építeni.

Ezen utak építésének és szilárd burkolattal való ellátásának kötelezettségét, valamint az újonnan beépítés szánt és beépíteni kívánt területek szilárd burkolatú úttal való megközelítésének kötelezettségét a Helyi Építési Szabályzatban előírtuk, és a használatbavétel feltételének szabtuk.

A felvonulási út, terület, valamint a közforgalmú utak tervezésére az ME-07-3713:1994 műszaki előírás és a 2/1999. (I. 18.) KHVM. rendelettel módosított 20/1984. (XII. 21.) KM. rendelet alapján kell a tervezés további fázisaiban figyelemmel lenni.

A tervben minden építési telek közterületi útról vagy magánútról megközelíthető. A tömbbelsőben lévő lakótelekek megközelítésére az 1999. évi CXV. tv. (Étv. módosítás) értelmében lakóterületen belüli közlekedési területet, magánutat szabályoztuk. A közterületeken tervezett utak, megerősített járdák és vegyes forgalmú utak az utak tervezésére vonatkozó szabvány szerintiek.

Az utak mintakeresztmetszévényein is ábrázoltuk azokat a keresztmetszeti elemeket, melyek a szükséges közművek elhelyezésére, és a közlekedési elemek megépíthetősége miatt szükségesek. A közművek a fogyasztásra és a megfelelő nyomás biztosítására, valamint a tűzivíz hálózat kialakítására vannak méretezve.

A közműhálózat részben kiépült, illetve a kiépítésre vonatkozó javaslatokat a terv alátámasztó munkarészei tartalmazzák. Úgy a tervben, mint az Építési előírások között biztosítottuk a tűzcsapok elhelyezésére, és megközelítésére vonatkozó építési és használati követelményeket.

Az oltóvíz ellátására vonatkozó adatok (az OTSZ. 46-55. §.)

A településen az oltóvíz-nyerési lehetőségek biztosítása az önkormányzatok feladata.

A gazdálkodó tevékenységet folytatók az általuk működtetett létesítmények oltóvíz-ellátásáról saját maguk kötelesek gondoskodni. Általános elvként fogalmazható meg, hogy az oltóvíznek illetve az oltóvíz kivételi helyeknek a létesítmény, az építmény tűzoltás-taktikai helyein kell lennie.

Az oltóvíz biztosításának legfontosabb szempontjai:

- a vízszerezési hely megközelíthetősége a tűzoltó járművel
- az oltóvíz intenzitása a mértékadó tűzszakasz figyelembevételével (OTSZ. 46. §. (5) bek.)
- oltóvíz folyamatossága, időtartama a számított vagy a normatív tűzterhelés alapján (MSZ 595/7.) lett figyelembe véve
- a vízvezeték-hálózat belső átmérője min. 100 mm legyen
- a kitolási nyomás a tűzcsapnál 200 mm²-es a kiáramlási keresztmetszetenél a tűzveszélyességi osztály figyelembevételével (OTSZ. 48. §. (1) bek.) szerinti
- tűzcsapok száma, elhelyezése (OTSZ. 49. §.) szerint a konkrét létesítmény megépítése /és engedélyezése/ esetén területileg lehetséges.

A főnyomó és gerincvezetékeken a vegyes, a nagyvárosias lakó, valamint gazdasági területfelhasználású tömbökben 4500 l/perc oltóvíz biztosítása szükséges minimális 3 bar kifolyási nyomáson.

Egyedi épületeknél (nagyobb kereskedelmi és egyéb létesítmények) sprinkler rendszer építendő ki az építménynek megfelelő méretben.

Lazább beépítésű lakótömböknél 2000 l/perc oltóvíz biztosítása szükséges 2 bar minimális kifolyási nyomáson. A korábban készült közmű alátámasztó munkarészekben a jelenlegi és a tervezett hálózat méreteit, nyomvonalait föltüntettük.

Ahol az egyes épületek megfelelő, szabvány szerinti oltóvíz mennyisége nem biztosított, ott egyedi tűzvédelmi megoldásokat (tűzivíz tározók stb) kell alkalmazni a szabványok adta keretek között.

Tűzjelzést szolgáló megoldások:

OTSZ. 41-45 §, MSZ. 9785 részletesen tárgyalja.

A tervezési területen a telefonellátás jelenleg nem megfelelő, nyilvános állomások nincsenek, de kiépítésük a tervben megoldott. Tűzjelző berendezés telepítése és bekötése a tűzoltóság ügyeletéhez az építési engedélyezési eljárás során határozható meg. A kiépített és tervezett MATÁV alépítmény és telefonhálózat a bekötéseket biztosítja.

Csatornahálózat

OTSZ 36. §. (1-2) bekezdése alapján közcsatornába éghető gázt, gőzt vagy folyadékot tartalmazó szennyvizet bevezetni nem szabad, illetve víz-zár beépítésével a csatornahálózat berobbanás elleni védelmét biztosítani kell.